colelor fabricate în Europa decît înființarea de întreprinderi industriale. Iar beneficiile astfel obținute sînt de regulă investite nu în Africa, ci în metropole. Mica densitate a populației pe continent, numărul relativ mic și întinderea redusă a orașelor africane, departe de a simplifica problemele, le complică. Statisticile indică o creștere continuă a populației urbane, într-un ritm de două ori mai accelerat decît acela în care sporește populația totală. E de la sine înțeles că aceasta face ca problema locuințelor și a serviciilor sociale să fie deosebit de acută.

Presa africană, vădind o firească preocupare față de aceste probleme, semnalează că la producția agricolă redusă și la alte probleme complexe și delicate ale mediului rural din Africa se adaugă fenomenul exodului către oraș. El are consecințe demografice, economice, sociale și morale greu de apreciat cu exactitate științifică, desigur, dar nu mai puțin serioase. Exodul de la sate către orașe nu corespunde deocamdată unei necesități economice. Nu industria este aceea care-i atrage pe cei ce-și părăsesc satele. Ei sînt mai degrabă atrași de speranța că la oraș vor putea trăi mai bine și mai ușor. La formarea acestei mentalități au contribuit din plin, cîndva, autoritățile coloniale. Găsind de cuviință la un moment dat să-și asigure serviciile unui număr de africani, ele au permis, într-o anumită măsură, dozată cu grijă, accesul indigenilor la învățătură. „Elita" astfel formată era apoi inclusă în aparatul administrativ și în poliția colonială, în învățămînt și în comerț. Dar strict atît cît era necesar pentru ca treburile coloniale să meargă bine. Deși „plafonul" era pentru indigeni undeva foarte jos, o ruptură se producea totuși între grosul populației exploatate crunt, trăind într-o mizerie greu de descris, și acești aleși ai soartei care puteau lucra în birouri sau magazine și a căror locuință era uneori o casă. Pentru marea majoritate a populației de la sate, pentru robul de pe plantații, a ajunge la oraș — fie chiar și servitor — era o speranță de a scăpa măcar de o parte din chinurile unei existențe înfometate.

S-a întîmplat pe alocuri ca, după cucerirea independenței, să fie menținute condiții de natură să alimenteze această distanțare de problema esențială, aceea a diversificării economiei ca bază pentru lichidarea dependenței coloniale. Pe plan economic poate fi citat exemplul Madagascarului, unde se afirmă tendința de renunțare la industrializare sub pretextul priorității „sociale" a dezvoltării agriculturii. La aceasta se adaugă efectele unei anumite concepții asupra învățămîntului: structurat în numeroase locuri după modelul celui din metropole, el este rupt de condițiile concrete ale Africii, de problemele concrete ale producției materiale.

Guvernele africane sînt conștiente de dificultățile existente și este pozitiv faptul că, în general, măsurile concepute pentru îmbunătățirea situației nu sînt influențate de cei care ar vrea să-i vadă pe africani „întorși la natură". O concepție înnoită și înnoitoare despre posibilitățile de valorificare a resurselor materiale și umane ale Africii, o optică realistă asupra raportului dintre industrie și agricultură, recunoașterea importanței dezvoltării activităților economice la orașe, înțelegerea complexității lumii rurale sînt coordonate ce stau la baza unor realizări importante din cîteva state independente ale Africii.

După recunoașterea dreptului Algeriei la independență, în 1962, majoritatea proprietarilor europeni au plecat părăsind pămînturile și scontînd probabil demonstrația unei catastrofe agricole. Dar felahii s-au constituit în comitete de gestiune, luînd asupra lor cultivarea întinderilor abandonate. A fost prima etapă a reformei agrare din Algeria, baza ei practică și, implicit, contrademonstrația servită scepticilor sau răuvoitorilor. În Mali, Guineea, Ghana etc. s-au înregistrat de asemenea rezultate pozitive ale cultivării pămîntului prin asocierea țăranilor în cooperative. De o din ce în ce mai atentă examinare se bucură problema reformei agrare ca început al începuturilor în dezvoltarea agriculturii. Măsurile parțiale luate recent pe alocuri (naționalizarea unor pămînturi în Tunisia, modificarea legislației privind terenurile rurale și urbane în Senegal) arată că experiențele pozitive din unele țări africane în care reforma agrară a luat aspecte mai ample (R.A.U., Algeria, Ghana, Guineea, Mali) dau un conținut concret și convingător ideii că pămîntul trebuie să fie al celor care-l lucrează. Aceasta nu contravine deloc dreptului cutumiar african care nu cunoștea și nu recunoștea proprietatea asupra pămîntului, ci numai folosința lui, în funcție de necesitățile și capacitățile celor ce-l cultivau.

Dacă se aplică încă foarte puțin, este totuși recunoscută ca foarte necesară sprijinirea de către stat a eforturilor pentru dezvoltarea și diversificarea producției agricole prin credite, echipament și cadre calificate puse la dispoziția cooperativelor sau autorităților rurale. Implantarea de unități industriale care să folosească resursele locale este și ea socotită ca un mijloc de rezolvare a problemelor satului. De altfel, ideea industrializării Africii cîștigă mereu teren, chiar dacă părerile nu coincid întotdeauna asupra modalităților. Există destule experiențe care arată că exclusivismul agricol nu poate asigura nici independența și nici bunăstarea. A susține „vocația agricolă și rurală" a Africii nu înseamnă fidelitate față de natura continentului. Importanța creșterii și diversificării producției agricole este de netăgăduit ca „mijloc de asigurare a unei largi răspîndiri a progresului economic", după o formulă folosită într-o anchetă F.A.O. cu privire la Africa (noiembrie 1961). Dar ea trebuie considerată ca o condiție și un complement al industrializării, iar nu ca un substitut al ei. Adică întocmai așa cum, pe bună dreptate, par să o fi apreciat reprezentanții multor țări africane la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare.

Conștiința că dezvoltarea economică și socială este interesul primordial al Africii în ansamblu constituie una din bazele Organizației Unității Africane. Prevederile de colaborare interafricană și de orientare a relațiilor cu state din afara Africii în funcție de interesele ei majore, crearea organismelor economice, sociale și culturale din cadrul O.U.A. indică recunoașterea insuficienței și chiar a neajunsurilor soluțiilor strict tehnice preconizate de unii experți pentru rezolvarea problematicii africane. Și, totodată, o categorică respingere a teoriilor retrograde ale „întoarcerii la natură".

Gabriela DOLGU

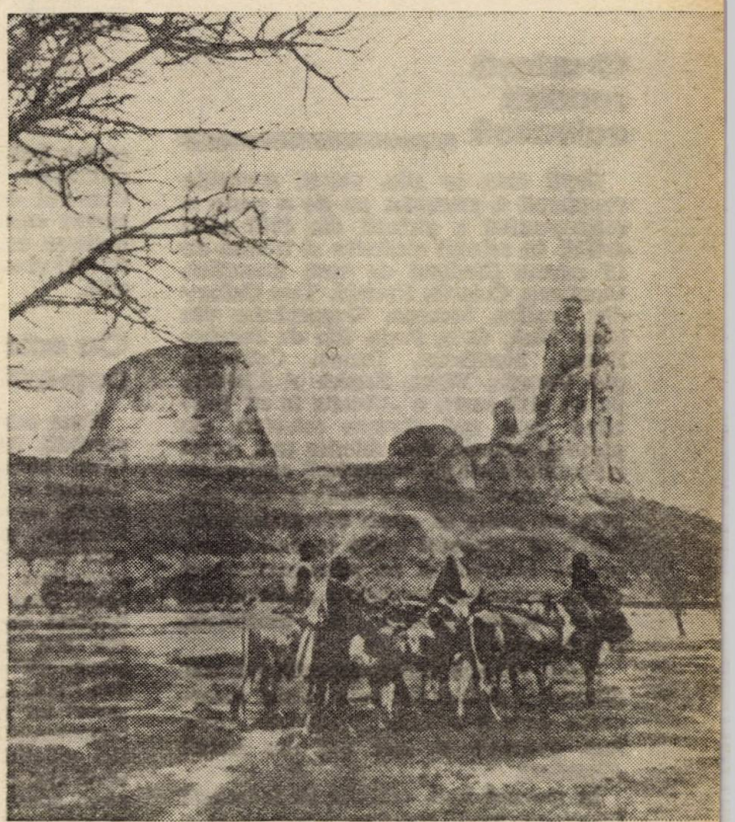

„Mîna Fatmei", peisaj din Mali

POP-ARTA

O „artă" fără artist

A XXXII-a Bienală de artă plastică de la Veneţia, inaugurată la 20 iunie, a stîrnit un ecou zgomotos. Punctul nevralgic, asupra căruia s-au concentrat toate atacurile, îl constituie prezenţa la expoziţie a artiştilor plastici americani din şcoala denumită pop-art. Presa italiană şi franceză a protestat unanim împotriva acestei noi orientări artistice. În acelaşi număr în care Jean Albert Cartier constata că „Bienala de la Veneţia a devenit yé-yé", Combat publica un fulminant articol „Trădare la Veneţia", semnat de Alain Bosquet. Iar Express, sub pana lui Pierre Schneider, înregistra cu ironie şi amărăciune : „Moda, în anul acesta, este să cşti în faţa abstracţiunii non-geometrice şi să te extaziezi în faţa pop-artei". Care este explicaţia acestei critici unanime atît de vehemente ?

O uriaşă mostră eclectică

După cum se ştie, marea expoziţie veneţiană a prezentat pe de o parte o retrospectivă a picturii din 1950 pînă astăzi, în selecţii alcătuite şi trimise de 18 muzee (Berlinul de vest, Bruxelles, Hamburg, Colonia, Krefeld, Tate Gallery din Londra, Monaco, Guggenheim din New York, Oslo, Paris, Rio de Janeiro, Roma, Stockholm, Torino, Ca'Pesaro din Veneţia, Viena, Zagreb şi Zürich) ; pe de altă parte, o „situaţie la zi" ilustrînd cele mai diverse orientări ale plasticii actuale din diferite ţări. Acest eclectism a stîrnit comentarii controversate. Pentru unii, era evident că „Bienala nu poate să ofere adevărate revelaţii", că „accentul e pus în mod voluntar pe bilanţuri şi pe retrospective" şi că ea trebuie să prezinte o „deschidere" spre toate şcolile şi tendinţele. *(Le Monde).*

După părerea altora, aspectul cel mai discutabil al Bienalei este tocmai încercarea de a fi oglinda „tendinţelor celor mai generale şi mai noi din lume" *(Combat).*

În general însă, criticile se îndreaptă împotriva şcolii americane *pop-art* şi a reprezentantului ei Robert Rauschenberg care a fost încununat cu cea mai înaltă distincţie : Marele Premiu acordat de Consiliul de Miniştri al Italiei. O asemenea consacrare oficială justifică întrebarea asupra caracteristicilor, semnificaţiei şi valorii noii şcoli americane de artă.

Regăsire de Robert Rauschenberg

Ce este pop-art?

Noua orientare plastică americană reprezintă, fără îndoială, o reacţie împotriva picturii non-figurative care a triumfat la Bienala din 1962. În sensul acesta, ea constituie o întoarcere spre formativ, spre real. Dar o întoarcere care tinde să impună nu realitatea reprezentată artistic, ci obiectul real ca atare. Deşi prezentă deopotrivă în pavilioanele englez şi italian, pop-arta are cei mai reprezentativi exponenţi în „sculptorii" americani Claes Oldenburg şi Jim Dine. Aceştia înţeleg să elimine din „arta" lor orice intervenţe a artistului : temperamentul creator, regulile meseriei artistice, concepţia despre lume şi viaţă sînt cu totul absente. Ceea ce i se oferă spectatorului este imaginea nudă, tehnica, obiectul industrial. Oldenburg fabrică din materie plastică, sticlă, porţelan, metal şi email obiecte dintre cele mai comestibile : prăjituri, bucăţi uriaşe de zahăr, cîrnăciori — simpli sau dubli, biftecuri, fructe zaharisite, îngheţată etc. După părerea unor critici „avizaţi", această „sculptură" ar avea o putere expresivă extraordinară. „N-ar fi rău de loc !", comentează ironic *Gazette de Lausanne.* Oldenburg fabrică de asemenea camere mobilate cu picturi pe pereţi, cu haine în dulap şi cu rufe care atîrnă, — toate vădind o putere artizanală care nu poate fi contestată. Se spune că una din „capodoperele" lui, „Maşina de scris moale", a trebuit să fie scoasă din expoziţie întrucît — sub soarele de iunie al Adriaticei — materialul din care a fost confecţionată ameninţa să se topească.

O pînză absolut albă, de care e atîrnat un burghiu : iată o „capodoperă" a lui Jim Dine. De altfel, acesta utilizează toate obiectele care-i cad sub mînă. *Express* scrie că, la un moment dat, un critic de artă — deşi perfect avizat asupra ineficacităţii funcţionale a obiectului — a refuzat să treacă pe sub unul din duşurile pe care Dine le-a expus ca opere de artă. Italianul Baj semnează nişte oglinzi — oglinzi, şi nimic mai mult ! — atîrnate în expoziţie, prin faţa cărora, trecînd, vizitatorii pot să-şi contemple privirile uşor uluite. Ni se pare cu totul credibil incidentul relatat de o revistă italiană : la un moment dat, vizitînd pavilionul american, comisia a deschis uşa unei camere de baie şi, timp de cîteva secunde, a domnit o derută generală : nimeni nu a ştiut dacă se află în faţa unei adevărate camere de baie sau în faţa unei „opere de artă" expuse...

Rauschenberg, marele triumfător al Bienalei, e specialist în introducerea obiectelor, fotografiilor şi a altor metale străine de pictură, în compoziţiile sale : saltele vechi, tapiţerii, diverse hîrtii, stofe, cearşafuri, orologii, cravate etc. Alteori el realizează compoziţii curioase din obiecte cu totul insolite : un pat adevărat, animale împăiate, lăzi de gunoi etc.

Există oare o justificare pentru o asemenea „artă" ? După părerea criticului italian Guido Ballo, sîntem în faţa unui nou raport artă-viaţă. „Pop-arta, spune el, pare a se fi ivit în opoziţie cu *action-painting,* pentru că se rezolvă într-o acţiune figurativă ; dar premisele ei sînt pragmatismul american, ca concepţie de viaţă, şi experienţa suprarealistă. O altă consecinţă e „contaminarea" dintre artă şi viaţă : ele nu mai sînt două sfere distincte ; întrucît arta nu mai e o viziune care trebuie contemplată, obiectele vieţii cotidiene intră în artă ca prezenţă adevărată, fizică, activă, cu variate rezonanţe psihice. Nu mai e nevoie să le transfigurăm : sîntem la polul opus al realismului şi al verismului imitativ. Aici nu se imită nimic : se ia obiectul şi se lipeşte, pe cît posibil, în cadru : ceea ce, într-adevăr, nu mai e nici pictură, nici sculptură. Imaginea nu se contemplă ci se consumă, integrată continuu de către spectator care contribuie, împreună cu artistul, la viaţa activă, variată, a imaginii înseşi.

Există destui critici care descifrează în pop-artă un conţinut protestatar. „In toate acestea se întrevede o voinţă de a pune în gardă împotriva unor date ale civilizaţiei noastre", susţine Gillo Dorfles. Iar lui Giulio Cesare Argan i se pare că „în aceste obiecte de uz gălăgios inutil şi în aceste mîncări necomestibile există o prezenţă demonică : ne aflăm evident în faţa unui «banchet al dezgustului». Fireşte, precizează el, nu e vorba de un demonism supra sau sub-natural, ci de un demonism social şi politic".

În general, opinia pictorilor italieni asupra pop-artei este împărţită. Giorgio De Chirido susţine că această manifestare nu are nimic de-a face cu arta. Deşi o respinge, Renato Guttuso con-

sideră că „pop-arta e mai aproape de uman decît se pare". Dar, totodată, precizează: „Pop-artiștii pot să lipească în cadru o mulțime de obiecte; dar ei nu vor putea să lipească omul". Gianni Dova procedează la o generalizare totală („orice pictor, zice el, face pop-artă. Cînd eu iau un borcan, o cutie, o farfurie, un penel și le dispun într-un anumit fel pentru a picta, fac pop-artă... Pop-arta, ca alegere continuă, conștientă sau nu, a obiectelor vieții reale, eu o comit zi de zi"), dar apoi face o observație esențială: „dar după aceasta, ceea ce contează este să pictezi, nu să lipești sau să bați în cuie".

„Consacrarea lui Rauschenberg este, în deruta actuală, un eveniment degradant, scrie Alain Bosquet în *Combat*... Nu se poate subestima importanța acestei insulte față de tot ceea ce, în zilele noastre, este încă sinonim cu armonie, experiență serioasă, valoare durabilă... Triumful oficial al pop-artei înseamnă o gravă demisie. E vorba de... o conspirație minuțios aranjată pentru a discredita ceea ce Europa are mai sfînt, permanența unei arte pline de exigență, care nu vrea să se confunde cu anonimatul gesturilor fortuite, provocate de nu știu cine, nu știu unde, și nu știu cum, în numele unei libertăți fără perspectivă, inconștientă de virtuțile responsabile ale libertății... Această falsă avangardă este în același timp o campanie de intimidare și o cruciadă financiară. Cu ajutorul unei operații bancare, ei vor să convingă Europa că aici ar fi vorba de un progres în artă și de o cucerire a spiritului". Chemînd la sabotarea tuturor bienalelor viitoare, la organizarea unei contra-bienale, articolul sfîrșește cu un apel patetic: „Picasso, Max Ernst, Kokoschka, Miro, Chagall, Tamayo, Pignon, Matta, Vasarely, sau oricare alții, apărați-vă împotriva barbarilor".

Arta nu este posibilă fără artist

Fenomen prezent nu numai în America, ci și în alte țări occidentale, pop-arta merită o critică atentă și, desigur, fără menajamente.

De altfel, pop-arta se înscrie pe linia unei anumite tradiții a artei occidentale și tocmai acesta este motivul pentru care ea nu poate fi considerată o orientare de pop-arta se înscrie pe linia unei anumite tradiții a artei occidentale și tocmai acesta este motivul pentru care ea nu poate fi considerată o orientare de avangardă. Reacționînd împotriva abstracționismului liric, „artiștii" americani de azi privesc nu spre Van Gogh, Monet sau Kandinsky (tutorii „picturii informale", ai „picturii gestuale", ai „tachisme"-ului), ci spre Marcel Duchamp, Picabia, Schwittres și alții. Este vorba, așadar, cel mult de un „neo-dadaism", de un „neo-suprarealism", ale cărui pretenții inovatoare nu sînt, de fapt, decît indicii propriei sale academizări.

Tehnica pop-artiștilor nu e nouă: „obiectele găsite" ale lui Picasso din 1912, acele „papiers collés" semnate de Braque în 1911, vestitele „ready-mades" ale lui Duchamp, expuse adesea la New York sînt cea mai bună dovadă. În „Siegbild" de Schwitters (1925) și „Kick-

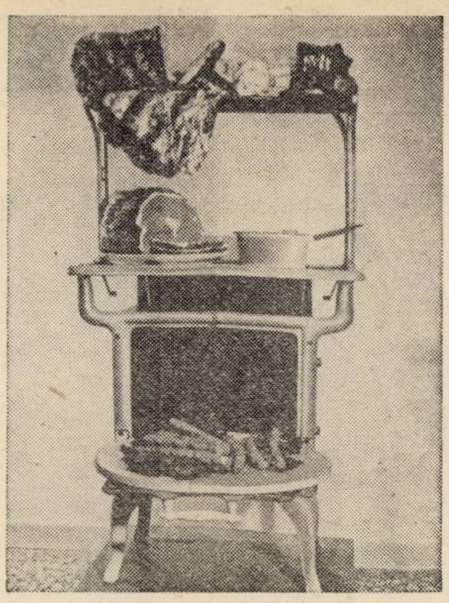

Cuptor, de Claes Oldenburg

Back" de Rauschenberg (1959), folosirea literelor, a dreptunghiurilor de hîrtie și de culori, a materialelor lipite pe suport este aproape la fel.

Recrudescență exacerbată a mișcării „dada", pop-arta etalează astăzi o triplă confuzie, pe care estetica marxistă e datoare s-o divulge. Mai întîi o confuzie a raportului artist-operă. Mărginindu-se la reproducerea, uneori exagerată, a obiectelor de uz cotidian, și la „compunerea" lor într-un cadru dat, pop-artistul își neagă propriul său rol creator. A lipi, a bate în cuie niște obiecte, nu este un act de creație; el poate constitui, cel mult, un act de „compunere" ce ține de esteticul cotidian. A crea înseamnă, însă, a proceda la o organizare superioară a datelor realității, a atinge un grad de transfigurare a cărei valoare stă în concepția despre lume și viață încorporată și în expresia acestei încorporări. Negînd orice „intenționalitate", pop-arta neagă rolul artistului; or, o operă de artă nu se poate realiza în absența artistului: o dată cu punerea în paranteză a acestuia se elimină valoarea umanistă a artei. Dușurile anti-funcționale ale lui Dine nu ne pot comunica, decît în cel mai bun caz, calitățile de artizan ale autorului, care a obosit reproducînd niște obiecte de uz casnic, mult mai bine reproduse de industria respectivă. În același timp pop-arta neagă rolul și valoarea elementelor de bază ale artelor plastice. A respinge pînza și culoarea, forma și compoziția, bunul gust și ordinea înseamnă a te încăpățîna să dai numele de artă acțiunii însăși care o desființează. E ca și cum cineva ar încerca să facă poezie fără cuvinte sau muzică fără sunete. Se vede că pop-artiștii n-au învățat nimic din eșecul lettrismului.

O altă confuzie constă în dezechilibrarea raportului artă-viață. După fuga de realitate a abstracționismului, întoarcerea la obiect, la figurativ, a pop-artei înseamnă căderea într-o fetișizare a obiectului. O asemenea „artă", în loc să reflecteze realitatea, se înlocuiește pe sine însăși cu datele materiale ale realității. În felul acesta, omul devine un sclav al propriilor sale lucruri, întorcîndu-se cu secole îndărăt la psihologia bîntuită de spaime a primitivului care credea în virtuțile magice ale diverselor obiecte reale. În loc să marcheze o orientare neorealistă, o asemenea poziție este tot ce poate fi mai anti-realist, deoarece înlocuiește înțelegerea superioară, detașată, a realității înconjurătoare, cu subordonarea primitivă față de real. Are dreptate criticul italian Duilio Morosini cînd susține că pop-artiștii sînt „o varietate publicitară și folcloristică a dadaiștilor. Cu ei, mergem îndărăt, ca racul, spre agnosticism și, deci, spre incultură. Obiectul brut, oricît redimensionat, (tuburi de pastă de dinți de doi metri) e o simplă imitație abia camuflată de ironie. E cu totul inutil să facem în legătură cu acestea considerații sociologice, să căutăm semnificații morale, politice ș.a.m.d."

Ultima confuzie este aceea cu privire la raportul operă-societate. Inserția într-un cadru a unor obiecte reale nu are, în sine, nimic din protestul sau adeziunea la ordinea socială în care acele obiecte au fost fabricate. Un asemenea protest, o asemenea adeziune apare abia în momentul în care, obiectele — produse ale unui spirit creator — sau compoziția lor — prezidată de o intenționalitate conștientă — reflectă o concepție despre lume și viață. Un anumit mod de viață occidental, dominat de pragmatism, invadat de produse de prost gust, nu este criticat prin simpla etalare a unor obiecte utile, văduvite de funcția lor utilitară: nici o virtute protestatară, nici o intenție revoluționară nu se ascunde îndărătul unor asemenea producții „artistice". Din contră, ni se pare că ele exprimă, într-o măsură îngrijorătoare, tocmai pentru că se camuflează îndărătul unor aparențe ce scandalizează, un conformism obosit, capabil uneori să se ia pe sine însuși în derîdere.

„Obiectul — *pop* — devine *artă*, susțin unii, prin faptul că funcția sa e suspendată: cîrnăciorii lui Oldenburg sînt din ghips. Obiectul util devine inutilizabil în *pop-art*, în timp ce în viață el va fi o dată consumat. Ceea ce-l singularizează, este, așadar, capacitatea lui de a prefigura destinul oricărui produs de consum. Iată răsturnarea totală introdusă de *pop-art*. În artă, pînă astăzi, imaginea servea la convertirea unei realități temporale (eveniment, obiect, emoție) în spațiu; în *pop-art*, imaginea servește la convertirea imaginii spațiale în timp". *(Express)*.

Dar trebuie să subliniem că timpul trece și că dispariția contextului va face ininteligibile acele opere care nu-și poartă sensul în ele însele. La talcioc, falsele dușuri ale lui Dine nu se deosebesc prin nimic de cele adevărate.

Care este, atunci, semnificația pop-artei? Fără îndoială, aceea de simptom. Într-o societate saturată de experiența abstracționistă, împinsă pînă în pragul unei cumplite foame de real, orientarea spre obiectul în sine marchează întoarcerea spre lume: o întoarcere bruscă, violentă, care, în virtutea propriei sale inerții, și-a depășit intențiile. Anahoretul, salvat — după ani de zile — de la moartea prin inaniție, s-a repezit asupra bucatelor de la ospăț și și-a stricat stomacul. Să așteptăm, cu răbdare, să se însănătoșească, chiar dacă din greșeală, i s-a dat să înghită un premiu internațional.

Ștefan Aug. DOINAȘ

RANGER-7

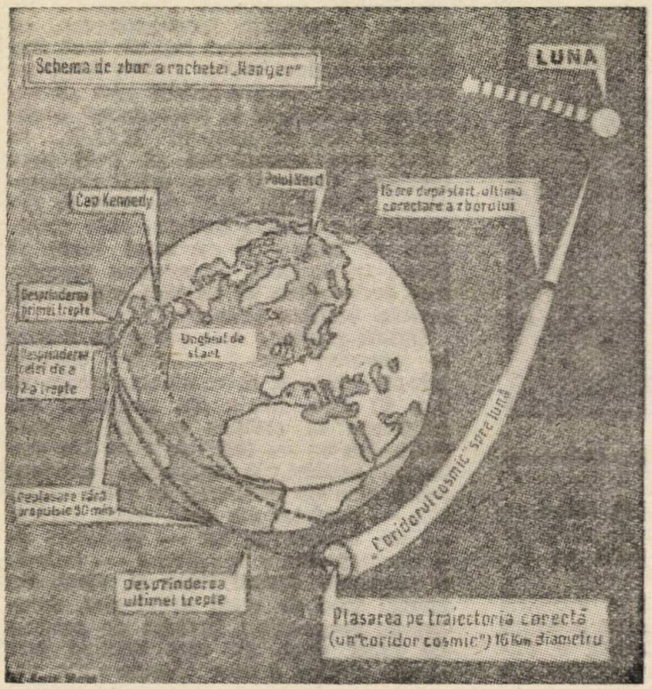

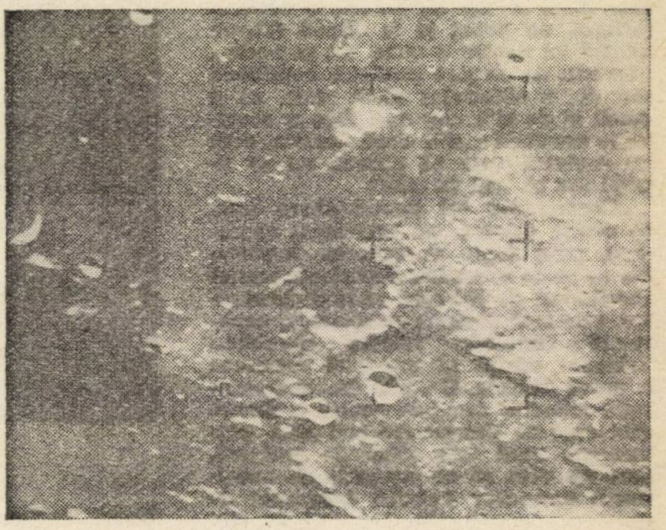

Una din fotografiile transmise pe Pămînt de Ranger-7, în timpul căderii spre Lună

Înainte de a cădea asupra solului lunar cu o viteză de peste 9 000 km pe oră și de a-și adăuga rămășițele celor care aparțin predecesorilor săi ajunși pe satelitul natural al Pămîntului — celebrul Lunik-2 și cele două Rangers-uri — Ranger-7 a făcut în principiu trei operațiuni a căror desfășurare a constituit o condiție sine qua non a succesului întregii operațiuni: să reorienteze spre Lună cele șase camere de televiziune cu care era înzestrat, să le pună pe acestea în stare de funcțiune și să asigure imediat transmiterea pe Pămînt a fotografiilor luate.

Practic, tehnicienii de la „Jet Propulsion Laboratory" nu pot decît să se felicite pentru faptul că nu a fost necesar să se procedeze la manevra de reorientare. După ce a efectuat cu succes, în baza semnalului de pe Pămînt, o corectare a traiectoriei destinate să rectifice erorile comise în perioada zborului, Ranger și-a luat poziția, cu celulele fotoelectrice orientate spre Soare și cu marea antenă parabolică dirijată spre Pămînt.

Dar această poziție nu convine neapărat fotografierii solului lunar. S-a hotărît deci că este posibilă o eventuală rectificare a acestei „atitudini" a vehiculului spațial pentru a-l pune în situația cea mai convenabilă. Analizarea indicațiunilor transmise de Ranger a demonstrat că poziția sa de croazieră corespunde exact aceleia care a fost dorită pentru a putea lua în ultima fază a zborului fotografiile prevăzute.

A rămas în cele din urmă punerea în funcțiune a camerelor de televiziune, operație simplă dar a cărei executare defectuoasă a condamnat la eșec zborul lui Ranger-6. De această dată operațiunea s-a desfășurat excelent. Practic, „creierul" Ranger-ului a pus în funcțiune sistemul de alimentare cu energie a camerelor cu 15 minute înaintea căderii.

Operațiunea a fost controlată de pe Pămînt, iar dacă ea nu s-ar fi efectuat exista posibilitatea suplinirii ordinului pe care racheta urma să și-l dea, printr-un semnal lansat de puternicul emițător de la Goldstone în California. La un minut-două după aceasta, tot în baza ordinului dat de „creierul" rachetei, și de asemenea sub controlul stațiunii terestre, cele șase camere de televiziune au început în principiu să ia vederi. Ranger-7 se afla la 1 750 km de Lună, spre care cădea cu o viteză ce nu a făcut decît să crească de la 7 000 de km pe oră.

Luarea vederilor a continuat practic în tot cursul căderii și în principiu ultimul document a fost prins cu o cincime de secundă înaintea căderii, cînd Ranger se afla la numai 600 metri de solul lunar. În acest caz cîmpul camerei era mult mai restrîns. În cazul camerelor cu unghi mic era vorba de o suprafață de aproximativ 500 m². Aceste ultime imagini, care au parvenit pe Pămînt după ce Ranger a căzut pe Lună, urmează să fie developate și constructorii camerelor de televiziune speră că există posibilitatea de a se discerne accidente de teren care au dimensiunea unui automobil.

Nu este vorba de a găsi asemenea vehicule pe Lună. Interesul acestei determinări ține de faptul că ele vor permite să se facă pentru prima oară o idee precisă asupra configurației solului lunar. Este oare el acoperit de un strat poros și se prezintă sub un aspect uniform? Sau este acoperit de blocuri cu dimensiuni de cîțiva metri fiecare? Se poate alege între aceste diverse ipoteze care se sprijină pe analize ținînd de reflectarea pe solul lunar a semnalelor radioelectrice. Dar acest lucru nu este numai un obiect de pasiune a oamenilor de știință. Tehnicienii așteaptă cu multă nerăbdare asemenea explicații: e vorba de aceia care urmează să conceapă sistemul de rachete automate, ulterior locuite, care vor fi aselenizate în anii următori. Pentru N.A.S.A. aceasta constituie scopul principal al experienței delicate care a încercat-o și care, după noutățile care ne-au parvenit, se pare că s-a desfășurat potrivit planurilor existente.

RANGER-7 este al patrulea obiect care, lansat de pe Pămînt, a căzut pe Lună. Prima rachetă, fabricată de oameni și care a căzut pe satelitul nostru natural, a fost lansată de ruși: este vorba de Lunik-2; acesta a atins Luna la 13 septembrie 1959. Au urmat trei rachete Ranger, lansate de Statele Unite: Ranger-4 din cauza unei devieri a traiectoriei a căzut la 26 septembrie 1962 pe fața invizibilă a Lunei; Ranger-6 a atins cu bine regiunea prevăzută dar camerele sale de televiziune n-au funcționat; în sfîrșit, Ranger-7 a atins Luna. Racheta a căzut în regiunea prevăzută cu o aproximație de 20 de km, ceea ce este o eroare minimă dacă o comparăm cu distanța medie de la Pămînt la Lună: 384 000 de km.

Ranger-7 este a doua rachetă care reușește să facă fotografii ale suprafeței lunare. În octombrie 1959, Lunik-3 a fotografiat fața invizibilă a satelitului nostru natural, pe care noi nu am văzut-o niciodată.

(Din Le Monde)

IDEEA PĂCII LA ILUMINIŞTII ROMÎNI

din tradiţiile ideologiei progresiste romîneşti

Ideologia iluminismului romînesc, încă insuficient studiată în toate compartimentele sale, introduce în cultura noastră, la capitolul gîndirii politice, printre alte principii inovatoare şi marea idee a păcii între popoare, atît de actuală azi, cînd zeci de milioane de oameni de pe toate continentele au transformat-o într-o vastă mişcare mondială. A arăta aşadar că ideea păcii are şi la noi o tradiţie de aproximativ două secole, constituie nu numai un act de recunoaştere istorică, dar şi o nouă dovadă a existenţei aspectelor progresiste afirmate în trecutul ideologiei noastre politico-sociale moderne.

Deşi în cadrul culturii vechi, feudale, ideea de pace a fost de cîteva ori exprimată, numai prin valul influenţei iluministe ea capătă un conţinut laic, politic, umanist, apropiat de conştiinţa modernă. În *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*, la unii cronicari (un text mai dezvoltat la Ioniţă Muste), pacea era lăudată şi războiul veştejit, dar numai pe consideraţii de etică creştină, sau îngust pragmatică. Ideea n-avea nici relief, nici vibraţie, nici „filozofie" complexă.

Să deschidem însă operele iluminiştilor noştri şi izvoarele lor, dintre care unele au fost traduse şi în romîneşte. Aci perspectiva este cu totul alta. Argumentele nu mai sînt biblice, ci profund sociale, politice. Pacea nu mai constituie un imperativ divin, ci uman, fie în ordinea individuală, fie a colectivităţii, îndemnată să respingă războiul pe motive de înaltă raţiune umanistă. Evul Mediu, cu predicile sale, este lăsat în urmă şi în faţă apare treptat o nouă lume, a conştiinţei moderne, care aderă la ideea de pace pe motive de neînţeles pentru clericul medieval: necesitatea salvării bunurilor şi valorilor create de om, pentru fericirea omului. Este deci de tot interesul a arăta că astfel de idei încep să circule la noi, fie şi în stare embrionară, episodic, mai întîi prin traduceri, încă din secolul al XVIII-lea.

Apropiat prin unele laturi de spiritul iluminiştilor apuseni posteriori, romanul spaniol de Renaştere al lui Antonio de Guevara, *El Relox de Principes* (1528), a fost prelucrat în ultimul an al vieţii sale, în 1712, de cronicarul moldovean Nicolae Costin, sub titlul *Ceasornicul domnilor*. Romanul, de fapt manual de educaţie politică pentru uzul tinerilor principi, înscrie ideea de pace printre normele fundamentale ale înţelepciunii politice.

Şi mai apropiat de epoca noastră este un alt roman apusean, plin de apeluri pacifiste, *Les aventures de Télémaque, fils d'Ulysse* (1699) de Fénelon. Tradusă probabil din neogreacă, în Moldova, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea (cea mai veche copie manuscrisă datează din 1772), apoi de Petru Maior: *Întîmplările lui Telemah, fiul lui Ulise (Odiseu), întocmite de Fenelon, arhiepiscopul Cambriei*... Buda (1818), această operă, foarte citită la noi şi în prima jumătate a secolului următor, reprezintă nu o dată un adevărat pamflet antirăzboinic. Se condamnă aci în termeni tari tendinţele de cucerire (I.VII, IX), ravagiile şi mizerabila glorie a războiului de jaf (I.XI), cu mare înverşunare împotriva regilor mînaţi de această pasiune funestă (I.V).

Cu idei pacifiste, de astădată pur iluministe, într-o carte străbătută de la un capăt la altul de spiritul secolului, romînii vin în contact de abia prin lectura moralistului suedez Oxenstiern, în traducere franceză: *Pensées... sur divers sujets avec des réflexions morales* (Paris, nouv. ed., 1772). Aceste cugetări s-au tradus tot în Moldova, se pare în jurul lui 1750, şi au circulat în numeroase copii manuscrise (1770, 1779—1780, 1785 1803, 1810, 1815 etc.).

Un paragraf (în ms. 285) al operei lui Oxenstiern poartă titlul *Pentru război* şi este o lungă diatribă: „Războiul este mama tuturor relelor, mijlocul cel din urmă al răilor, via dracului, tronul cruzimii, mormîntul milei... academia pungaşilor şi şcoala tiranilor". Zeul Marte nu aduce decît spaimă, nu doreşte decît ruine. Se spală cu sînge omenesc, se încălzeşte la focul oraşelor. Trăieşte din nefericirile pe care le aduce şi îşi scrie poruncile cu lovituri de tun. El se odihneşte pe ruinile cetăţilor etc. Se observă cum nota umanitaristă este foarte subliniată, condamnarea războiului fiind făcută exclusiv pe baze etice şi economice: cruzime şi distrugere. Este o temă care va atrage pe toţi iluminiştii, de la Holbach la Mirabeau. Dar să rămînem la textele care au circulat la noi cu certitudine.

Citit cu multă probabilitate în original dar şi în versiuni greceşti, în opere unde războiul de cucerire este îndelung combătut ca *Essai sur les moeurs et l'esprit des nations*, Voltaire apare în romîneşte la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, după primele traduceri din jurul lui 1772 (*Le Tocsin des rois* şi *Traduction du poème de Jean Plokoi*), cu o lucrare pacifistă prin excelenţă: *Histoire de Charles XII* (1731), care devine în traducere manuscrisă (1780, 1792): *Istorie pentru Kraiul svedului Karol al XII-lea*. Cartea este

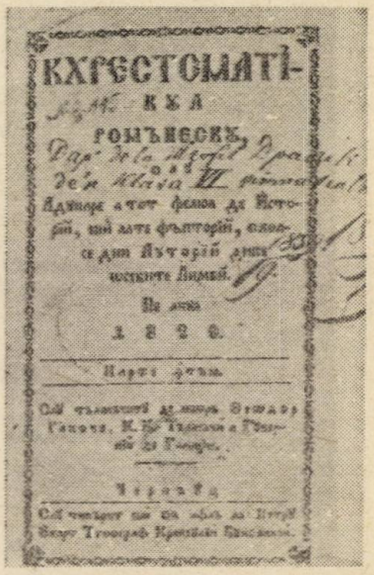

Teodor Racoce, Chrestomaticul românescu, 1820

precedată de un *Discours* unde se precizează teza de bază: „Desigur, nu va exista suveran care cetind viaţa lui Karol al XII-lea să nu se vindece de nebunia cuceririlor". În alt loc se scrie că: „Viaţa sa trebuie să înveţe pe regi cît de deasupra este guvernul pacific şi fericit faţă de glorie" (I.VIII). În prima jumătate a secolului al XIX-lea, *Histoire de Charles XII* va fi tradusă încă de trei ori.

Important este că din experienţă şi meditaţie proprie, precum şi prin acest gen de lecturi şi traduceri, care acum se înţeleg, tot mai gustate de tînăra intelectualitate burgheză romînească, vor începe să apară la exponenţii săi ideologici şi cele dintîi aderiuni romîneşti, personal formulate, la ideea de pace. Aşa cum a arătat Fr. Engels, în *Decăderea feudalismului şi ridicarea burgheziei*, clasa burgheză cerea „încetarea veşnicelor şi absurdelor războaie şi certuri între feudali", care aduceau atîtea pustiiri şi piedici muncii constructive, comerţului şi manufacturilor. Nimic deci surprinzător că iluminiştii noştri se vor situa tocmai pe o astfel de poziţie, pacifistă prin definiţie, cu toate limitele inevitabile ale pacifismului burghez.

Formularea sa în forme proprii, ca nuanţare ideologică şi stil, se produce pentru prima dată în cuprinsul Şcolii ardelene — cu multă probabilitate mai

întîi la Gh. Şincai. În *Cronica Romînilor şi a mai multor neamuri*, el scrie cînd ajunge la istoria anului 110:

„Înţelepţeşte socotind împăratul Traian că fieştecare stăpînire n-are of numai de arme, ci şi de învăţători (pentru că armele numaidecît apără sau întăresc împărăţiile, dară învăţăturile şi meşteşugurile le fericesc)".

În cadrul tradiţionalei controverse între „arme" şi „litere", Gh. Şincai apreciază „literile". Fericirea cetăţii numai ele o aduc. Ceea ce cultiva burghezia, în faza sa progresistă, ascendentă, erau de predilecţie îndeletnicirile intelectuale şi productive, program pe care Şincai îl recomandă şi rominilor.

Pacifist, în spirit pur iluminist, voltairian, este mai ales Budai-Deleanu. El afirmă în *Ţiganiada* că „prin războaie lungi ţara să prăpădeşte" (IX, 8, nota).

ФІЛОСОФИЧЕСКІЙ
ІЛИ
ПОЛИТИЧЕСКІЯ
ПРИТЧИ
ФАБУЛЫ
МОРАЛНЫЯ
НАУЧАТЕЛНЫЯ
ДИМИТРІЯ ТІХІНДЕАЛЫ
БУДА

D. Ţichindeal, Filosoficeşti şi politiceşti prin fabule moralnice învăţături, Buda, 1814

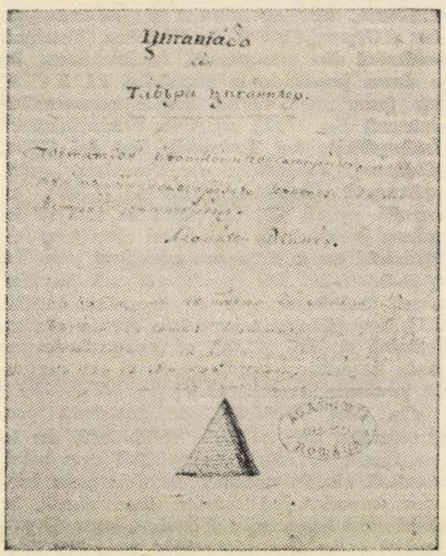
Ilyraniada

Ion Budai-Deleanu, Tiganiada, a doua variantă (ms. rom. nr. 2429)

De aceea, Budai-Deleanu va denunţa conştiinţei morale a umanităţii pe toţi marii cuceritori războinici ai lumii, începînd cu Alexandru Macedon şi terminînd cu Ginghishan şi Tamerlan. Toate soiurile de războaie de cucerire, coloniale, religioase, sînt condamnate şi pentru stingerea lor poetul cere ca oamenii să refuze să le mai facă. Ei nu trebuie să mai sprijine în nici un fel agresiunea. Acest apel la solidarizare, în vederea apărării păcii, reprezintă una din ideile sale cele mai actuale:

Şi cestor slăviţi tîlhari putinţă
Tu le dăduşi oame ticăloase!
Tu le împrumutaşi ajutorinţă
Spre fapturi atîta nemiloase
Spre a fraţilor tăi crudă junghiare!

Asemenea tuturor iluminiştilor, adversari ai războiului de jaf, inuman, cotropitor (aceste atacuri devin frecvente în preziua revoluţiei franceze), Budai-Deleanu (II, 30) foloseşte acelaşi limbaj, în care cuvintele „crimă" şi „nebunie" sînt curente:

Pentru haia nebun e hăl care
Să scoală şi dă război să gată
Asupra hălor de preste mare
Pă cari n-au văzut nice o dată
Apoi pă acei ucide şi strică
Care lui nu i-au făcut nimică.

Este imaginea însăşi a sinistrului război colonial, aşa cum o schiţase şi Holbach, în *Sistème social* (partea a III-a), cap. XIII), Mably, Condorcet şi alţii şi care, prin Bernardin de Saint-Pierre, în *La Chaumière indienne* (1791) va fi denunţată şi în traducere romînească *(Bordeiul indienesc*, tr. de Leon Asachi, Iaşi 1821).

În bună parte, *Ţiganiada* nu este altceva decît o copioasă parodie antirăzboinică, cu luptători burleşti, care pun la cale planuri strategice baroce şi al căror refuz de eroism cavaleresc, feudal, este absolut. Aceeaşi viziune neeroică, sarcastică, aruncă şi Al. Beldiman în *Jalnica Tragodie* asupra armatei eteriste, spectacol tragi-comic, caricatural,

Dacă la Budai-Deleanu se întîlneşte cea dintîi critică pacifistă insistentă şi severă a războiului, în ideologia noastră progresistă, la D. Ţichindeal, în *Filosoficeşti şi politiceşti prin fabule moralnice învăţături* (Buda, 1814) ne întîmpină cel dintîi elogiu desfăşurat, în sens strict iluminist, al păcii. Fabulistul, care se pronunţă (după D. Obradovici) pentru relaţii paşnice între popoarele vecine, constată că:

„Din fericita pace, dulcea dragoste şi unire se naşte cea de comun a vecinilor fericiri şi buna norocire" (fab. 64, Inv.).

D. Ţichindeal se pare că presimte şi necesitatea securităţii în faţa agresiunii, pe care o leagă în chip firesc de aceea de pace:

„Neprimejduirea şi pacea sînt cele mai de căpetenie şi mai mari bunătăţi în comunitate..." (fab. 143, Inv.).

Remarcabil este faptul că şi la acest cleric (dar atît de adversar al fanatismului) se întîlneşte voltairiana diatribă împotriva războaielor religioase. Răsfoind istoria acestor crime colective oricine poate vedea:

„Cîtă nepăciune şi vrajbă au intrat între oameni, cît sînge drept şi nevinovat s-au vărsat, împărăţii şi crăimi stinse, de barbari pustiite. În loc de unire şi dragostea cea cerească, urăciuni, împărecheri şi vrăjmăşia iadului, goane, ucideri şi războae s-au sălăşluit între oameni, din pricina capetelor celor nepaşnice care se sue pe amvon şi îndărătnicia lumii" (fab. 44, Inv.).

Acesta este stadiul ideii pacifiste, la iluminiştii noştri, la începutul secolului al XIX-lea, perioadă în care se constată şi o sporită penetraţie de texte apusene, care toate, într-o măsură variabilă, exaltă pacea şi condamnă războiul. Menţionînd doar lucrările care au fost traduse în romîneşte, obţinem următoarea listă, susceptibilă de completări:

Chiar în 1800, se tipărea la Buda traducerea lui I. Piuariu-Molnar, după Cl. Fr. Millot, *Istorie universală adecă de obşte, care cuprinde în sine întîmplările veacurilor vechi...* Aci, între altele, se vorbeşte şi de războaie „drepte" şi „nedrepte": „fiecare război îi nedrept cînd se începe ori numai din îndemnul patimilor stăpînitoare, sau cînd să calcă dimpreună şi hotarăle cele prescrise de încuviinţarea firească..." (p. 254).

Războiul de apărare era admis şi de Budai-Deleanu *(Ţig.*, IX, 8, nota), doctrina iluministă fiind în această privinţă unanimă şi precisă. O susţine, între alţii, Mably, în *Entretiens de Phocion sur le rapport de la morale avec la politique* (IV), operă tradusă în greceşte de Ecaterina Şuţu şi tipărită la Iaşi în 1819. Tot prin intermediar grecesc se tradusese, în 1817, de către Iordache Golescu şi celebrele *Lettres persanes* de Montesquieu, citite ulterior şi în original. Şi aci se repetă distincţia între războaiele nedrepte şi drepte, arătîndu-se că nu sînt admisibile decît aceste două: „Unele care se fac pentru a respinge un inamic care atacă, altele care se fac pentru a veni în ajutorul unui amic care este atacat" (XCV). În rest, Montesquieu se declară pacifist convins (ideea are dezvoltări în *De l'esprit des*

Despre cruciade are, ca şi Voltaire în *Essai sur les moeurs*, cea mai proastă părere. Un cavaler „vine din Siberia sau din Ispania de o parte şi altul de la Anadol de altă parte". Nu se cunosc, nu s-au văzut niciodată. Şi totuşi tabără lîngă Dunăre „tăindu-să şi omorîndu-să cu cea mai turbată mînie". Dar gestul lor este absurd, de o mare stupiditate, căci „ce-i mai de mirat — neavînd şi neştiind pricina conflictului". Acest masacru iraţional, fără justificare serioasă, se face doar pentru glorie: „Spre pofala veacurilor noastre omenite" (II, 30, nota).

În ton sarcastic, Budai-Deleanu supune agresiunea războinică unei critici strînse (XI, 9—14). Cuceritorul, care este în acelaşi timp „despot şi tiran" (iluminiştii, Diderot, Mirabeau în special, vor denunţa în permanenţă inevitabila tendinţă belicistă a tiraniei), transformă „puterea" „în drept". Dar dreptul său este acela al pumnului şi armata şi-o pune în mişcare „din deşartă mîndrie".

Cu oaste la război învăţată
Face asupra tuturor năvală;
De sînge omenesc nu să mai spală.

Expediţiile tiranului sînt un lanţ de orori:

...Cu îndrăzneală tîlhărească
Robeşte ţări, arde oraşe, sate
Şi pe unde merge strică toate.

lois) și nu aprobă războaiele din pur capriciu regal. Cucerirea nu creează drepturi prin ea însăși.

În 1820, în *Crestomaticul romînesc*, tipărit la Cernăuți, T. Racoce introduce și o traducere din Wieland, *Nachlass des Diogenes von Sinope*, pe romînește: „Socratis Mainomenon sau Dialoghii a lui Dioghen dela Sinope din Viland". Aci, asemenea înțeleptului brahman al lui Guevara, filozoful grec Diogene este pus să țină lui Alexandru cel Mare o lecție de pacifism. Dialogul constituie o critică, punct cu punct, a belicismului sîngeros, dezlănțuit din pure instincte egolatre. Un astfel de text dădea romînilor și pilda unei exprimări libere, neînfricoșate, în fața mărimilor zilei, domnitori și boieri.

Tot în această perioadă, printr-un deosebit efort de terminologie abstractă, C. Conachi începea să traducă *Au Essay on man* (1733—1734), de Pope, după un intermediar francez, sub titlul *Prențipurile moralului sau cercarea de voroavă asupra omului*, rămasă în manuscris. Lucrarea interesase mai înainte și pe Ioan Cantacuzino, din care ar fi tradus în 1807 și ea cuprinde nu numai antropologie filozofică ci și politică, activitate în care, după Pope, pasiunile funeste ale omului sînt deosebit de păgubitoare. Printre acestea se numără și instinctul tiraniei, izvor al războaielor de cuceriri. Dar mai interesante pentru noi decît textul scriitorului englez sînt adnotările lui Conachi, total refractar eroismului sîngeros și cotropitor, căruia-i refuză calitatea genialității. De aceea el deplînge:

„Mințile iroilor, care hojma calcă țări și pradă oraș prin vărsare de sînge și alte ticăloșii, trudindu-să întru aceste fapte răutăcioasă, nume cîștigă de niște ghenii și acei viteji să slăvesc de faptele lor cele lăudate, pentru că știu a prăda și robi țări și noroade, apoi iată minte!"

Pope, care repune în circulație mitul veacului de aur, pacific prin excelență (temă comună întregului iluminism romînesc, întîlnită la Ioan Cantacuzino *Veacul de aur sau cel scump*, la Iordache Golescu, la Conachi însuși etc.) se face apologetul acestei epoci. Pe atunci exista numai un „păj" și un „prențip" și Conachi comentează: „De-ar fi acum politică și lege tot pe un păj și prențip, n-am vedea nici atîtea războaie, nici atîtea strîmbătăți". S-ar zice că poetul moldovean avea o vagă intuiție despre importanța normelor internaționale pentru prevenirea războaielor.

Că printr-o astfel de educație ideologică, bine primită și prin faptul că venea după tulburarea pricinuită de Eterie, tema păcii pătrunde și se răspîndește în poezia epocii, este tot ce poate fi mai firesc. Încheierea păcii de la Adrianopole reprezintă și ea un eveniment de seamă, celebrat în versuri de poeți începînd cu Eliade, *Odă asupra aniversării de 2 septembrie 1829*. După 1829, burghezia romînă cunoaște o perioadă de avînt. Pacea constituia pentru ea o necesitate vitală și aceste ode interpretează literar sentimentul spiritului public, tot mai refractar pustiirilor războiului, de atîtea ori purtat pe teritoriul țărilor noastre.

Și în gîndirea politică a epocii, din perioada 1821, se constată existența aceleiași orientări pacifiste, de esență iluministă, prin aceea că problema este formulată în termenii săi general-umani, cu deplîngerea efectivă a pierderilor omenești, a bunurilor și a călcării principiilor naturale de bună convietuire. Ioan Barac în prefața traducerii sale *Risipirea cea depre urmă a Ierusalimului...* (Buc., 1821), trage din exemplul cuceririi și dărîmării acestei cetăți de către romani următoarea morală de interes universal și, se înțelege, veșnic actuală:

„Drept aceea poate învăța cît trebue a griji pentru pacea de obște și cum să cade a depărta zarva, carea s-au obișnuit a vărsi pămîntul cu sîngele multor casnici nevinovați".

Oarecum în stilul apelurilor lui Mirabeau și a pamfletelor din timpul revoluției franceze este redactată și *Strigarea norodului Moldavii...* pamfletul lui Ionică Tăutu, „cărvunarul", care inaugurează de fapt la noi polemica politică revoluționară. La capitolul pacifism, el are o tiradă oratorică, dar cu miez, căci ceea ce condamnă Tăutu este ciocnirea irațională și pretutindeni destructivă a armelor:

„Națiilor, cari pe globul acesta vă sfădiți cu armele în mîini pentru pricini puțin atingătoare cu adevăratul folos și cu nebăgare de seamă vă vărsați sîngeli pentru interesuri păruite, pricinuind adevărată ticăloșii la cele mai multe din națiii luați pildă de răbdări dela norodul Moldovii".

A vedea și în acest text un reflex al ideologiei iluministe nu ni se pare exagerat. Ionică Tăutu tradusese opera lui Volveny, *Les Ruines ou méditations sur les révolutions des empires* (nu operă literară, cum se crede în genere, ci catehism politic iluminist, care apare în 1791 în plină revoluție franceză) și aci ideea păcii este puternic afirmată, chiar profetizată pe scară mondială (ch. XIII), așa cum gîndea de fapt însuși Ionică Tăutu.

Acest stil de „mesaj" în problemele păcii, care se va dezvolta într-un adevărat mesianism la socialiștii utopici, la saint-simonieni, nu-l vom mai regăsi decît la pașoptiști. Dar, pînă atunci, spiritul iluminist, umanitarist, intransigent, antitiranic și deci antirăzboinic, sub formă de deziderat abstract și etic, fără preocupare de realizare practică, se va perpetua încă. Dovadă teoriile lui Paris Mumuleanu, din *Începutul omului și starea orășenească*, mică istorie a începuturilor societății umane de factură rousseau-istă, inserată în volumul său de *Poezii* (1837). În acest loc se denunță încă o dată furiile beliciste și sîngeroase ale tiranului, care tulbură cu ambițiile sale pacea primilor oameni. Tiranul își învăluie însă cu grijă planurile în fraze patriotice:

Cu a patriei numire
Prind pe tineri legați
Și-(i) dus la măcelărie
Ca pe niște vinovați.

Denunțînd această ipocrizie, Mumuleanu îi va înfiera isprăvile, în versuri desigur prozaice, aride, dar notabile prin ideea exprimată. Tiranul:

Ambiția-și mulțumește
Cu sîngele omenesc
Cu ale maicilor lacrimi
Ce pă fii lor jelesc.

Mai abundent, mai nuanțat și mai sentimental formulate, toate aceste convingeri atît de înaintate vor trece la pașoptiști. Acești ideologi înscriu prin tensiunea care le este proprie, precum și prin unele note personale, un capitol aparte în istoria ideii de pace în cultura noastră, în cadrul căreia ea apare și se dezvoltă în mod organic.

M. ADRIAN

Economice

După cum arată revista **Continental Iron and Steel Trade Reports**, producția mondială de minereu de fier în 1963 a înregistrat o creștere față de anul precedent: de la 527,5 mil. tone în 1962 a ajuns la 528,5 mil. tone în 1963. Producția totală de minereu de fier a Europei în 1963 a fost de 283,7 mil. tone. În celelalte continente producția din 1963 a fost: a Asiei de 84 mil. tone; a Americii — în total de 139 mil. tone; a Africii de 15,9 mil. tone; a Australiei și Oceaniei de 5,2 mil. tone.

Producția mondială de țiței a crescut în 1963 cu 7 la sută, atingînd nivelul de 1 338 mil. tone, după cum scrie **The Financial Times**. Cea mai rapidă creștere a producției s-a produs în Africa, unde cantitatea de țiței extrasă în 1963 a fost cu 50 la sută mai mare decît cea din 1962.

Din 1961 pînă în prezent prețul mediu al mărfurilor exportate din țările latino-americane a scăzut cu 20 la sută, iar prețul mediu al mărfurilor importate de către țările Americii Latine a crescut cu peste 15 la sută.

Din această cauză în ultimii patru ani țările latino-americane au pierdut suma de 5,8 miliarde dolari.

După cum rezultă dintr-un studiu efectuat de Camera Sindicală a siderurgiei franceze, producția mondială de oțel brut a crescut în 1963 cu 44,3 mil. tone față de 1962, trecînd de la 346,1 mil. tone la 390,4 mil. tone. S.U.A. dețin locul întîi cu 99 mil. tone (cifra record a fost atinsă în 1957, cînd producția a fost de 102,3 mil. tone), urmate de către U.R.S.S. cu 79,7 mil. tone și Japonia. Urmează în ordine: R.F.G., Anglia, Franța, Italia, R. P. Polonă, Belgia etc.

După aprecierile Subcomitetului consultativ pentru problemele economice internaționale ale orezului, producția mondială de orez a campaniei în curs atinge niveluri record.

Raportul acestui subcomitet consideră că este prematur pentru a trage concluzii ferme asupra felului în care se va desfășura conjunctura pieței mondiale actuale, totuși tendința ascendentă a producției s-a manifestat din nou în 1963/64 în pofida condițiilor meteorologice defavorabile care au dominat în multe regiuni. În ansamblu, producția și comerțul internațional în 1964, ca volum și valoare, vor trebui să se situeze net deasupra mediei ultimilor ani.

Un grup consultativ al F.A.O. și U.N.E.S.C.O. analizează starea lucrărilor de întocmire a unei hărți mondiale a solurilor.

Grupul studiază diversele proiecte ale hărților regionale, precum și un proiect de tablou care va permite stabilirea legăturilor dintre solurile diferitelor regiuni.

Un reprezentant al F.A.O. (Organizația mondială pentru alimentație și agricultură de pe lîngă O.N.U.) a declarat că informațiile obținute pînă în prezent au fost de un considerabil interes. Proiectul progresează satisfăcător către stabilirea unui sistem mondial simplu al definirii solurilor și corelațiilor dintre ele. Proiectul va facilita transmiterea cunoștințelor despre folosirea corectă a pămîntului.

Proiectele de hărți regionale transmise grupului pînă acum sînt cele ale Americii de Sud și Centrale, Americii de Nord, Orientului Apropiat, Asiei de sud-est și Australiei.

Membrii grupului au discutat de asemenea modalitatea ca un contra-proiect al hărții mondiale a solurilor să fie prezentat la reuniunea Congresului internațional de știință a solului, care va avea loc la București între 31 august și 9 septembrie 1964.

Potrivit **Buletinului Comunității Economice Europene**, deficitul comerțului exterior al celor șase țări membre ale Pieței comune în comerțul cu țări terțe a fost în anul 1963 de 2 800 de milioane dolari, adică cu 1 400 milioane de dolari mai mare decît în anul precedent. O asemenea înrăutățire a balanței comerțului exterior este determinată în primul rînd de depășirea exportului de către importul Pieței comune din S.U.A., Anglia și America Latină. Balanța comercială a Pieței comune cu S.U.A. se cifrează la un deficit de 2 418 milioane dolari. Dintre țările Pieței comune numai R.F.G. și-a sporit exportul său în S.U.A., însă și aceasta într-o măsură mai redusă decît în 1962.

The New York Times.

REVENIREA LUI CHOMBE

ÎNTR-O cuvîntare ţinută recent la Leopoldville Moise Chombe a declarat: „Voi face minuni". Mulţi din ascultătorii săi erau dispuşi să-l creadă deoarece însăşi prezenţa lui Chombe în Congo ca prim-ministru părea să fie o minune.

Înapoierea bruscă din exilul european a fostului preşedinte al Katangăi şi preluarea rapidă a puterii deţinute de Cyrille Adoula a constituit cea mai extraordinară cotitură în cei patru ani de independenţă furtunoasă a Congoului.

Istoria completă nu este cunoscută încă şi probabil că unele lucruri nici nu se vor şti, dar se poate face o schiţă aproximativă. Nu este povestea unei minuni ci aceea a unui politician şiret şi plin de resurse, cu mulţi bani, cu consilieri buni, cu o opoziţie slabă şi divizată şi cu noroc atunci cînd avea nevoie.

Unele persoane cred că un efort masiv din partea S.U.A. ar fi putut bloca numirea lui Chombe. Statele Unite s-au opus cu energie liderului katanghez în toată perioada secesiunii şi l-au sprijinit ferm pe Adoula. Ajutorul american se ridică la circa 55 milioane de dolari anual, bani care implică o considerabilă pondere politică.

Cu toate acestea, ambasada americană din Leopoldville nu a depus nici un efort demn de menţionat pentru a apleca balanţa în defavoarea lui Chombe. Ambasada aştepta să vină timpul ei. Uneori părea să rămînă în urma evenimentelor, dar această politică a lăsat Statelor Unite libertatea de a trata cu noul guvern.

Politica belgiană este mai dificil de definit. Timp de multe luni, unii oameni de afaceri belgieni au făcut presiuni în favoarea înapoierii lui Chombe, deoarece credeau că el va constitui o garanţie mai bună pentru investiţiile lor decît Adoula. Nu se poate spune totuşi acest lucru despre întreaga lume belgiană a afacerilor. Société Générale, uriaşa companie belgiană care controlează cea mai mare parte a lui Union Minière du Haut Katanga, era de fapt scindată. Oamenii de afaceri favorabili lui Chombe l-au ajutat însă.

Şi guvernul belgian a fost multă vreme în favoarea înapoierii lui Chombe, dar nu neapărat în calitate de premier. Totuşi, ambasada belgiană nu a fost nefericită atunci cînd Chombe şi-a luat în primire postul.

În timpul secesiunii Chombe a avut numeroşi consilieri francezi. Unii cred că Jacques Foccart, expert pentru problemele africane, avea agenţi pe lîngă Chombe în cursul ultimelor luni.

Începuturile schimbărilor datează încă din săptămînile care au urmat fugii lui Chombe din Congo la 14 iunie 1963 — 5 luni după ce trupele Naţiunilor Unite au pus capăt secesiunii Katangăi.

El a plecat mai întîi la Paris pentru a se opera la ochi. Mai tîrziu, în cursul verii, s-a mutat la Barcelona şi a început să întreprindă primii paşi în vederea unei înapoieri. El trimitea scrisori oamenilor apropiaţi de politicienii-cheie din Leopoldville. Poate că cel mai important contact a fost cel stabilit cu Arthur Doucy, profesor de sociologie la Universitatea din Bruxelles şi directorul Institutului de Sociologie Solvay din acelaşi oraş. Doucy, un om de ştiinţă cu renume, a fost profesorul lui Justin Bomboko, ministrul congolez al justiţiei, şi este încă unul din cei mai serioşi consilieri ai acestuia.

Un alt contact a fost realizat cu Pierre Davister, reporter la revista belgiană *Pourquoi pas?* Davister l-a învăţat meseria de ziarist pe un tînăr numit Joseph Mobutu, în prezent generalul care comandă armata congoleză.

Chombe a luat contact prin intermediari şi cu Victor Nendaka, şeful siguranţei congoleze.

Bomboko, generalul Mobutu şi Nendaka sînt cei trei membri-cheie ai aşanumitului „grup Binza", adevărata forţă din spatele guvernului Adoula. Acest grup îi includea şi pe Albert de Ndele, în prezent guvernator al Băncii naţionale, şi pe Damien Kandolo, secretar general al Ministerului de Interne.

Adoula depindea de sprijinul acestor oameni şi în special de armata de 35 000 de oameni a generalului Mobutu şi de poliţia lui Nendaka. Ei l-ar fi putut împune încă de atunci pe Chombe lui Adoula, dar timpul nu era încă propice.

Împrejurările au devenit mai favorabile atunci cînd mulţimile furioase de dincolo de fluviul Congo, cu capitala la Brazzaville, au răsturnat regimul preşedintelui Fulbert Youlou.

Politicienii din Leopoldville se temeau că spiritul revoltei ar putea trece fluviul. Deosebit de îngrijoraţi au fost liderii lui Abako, partidul marelui trib Bakongo, care domină regiunea dintre Leopoldville şi Ocean. Bakongo a sprijinit multă vreme autonomia regională susţinută de Chombe în cursul secesiunii. Liderii acestui trib au început să-şi îndrepte atenţia spre Chombe şi în septembrie, Emile Zola, unul din liderii partidului Abako, l-a vizitat pe Chombe la Barcelona.

Grupul Binza a început să-şi piardă încrederea în Adoula în octombrie anul trecut, cînd s-au produs agitaţii de stînga. Nendaka şi generalul Mobutu declarau prietenilor lor că primul ministru nu este „destul de energic".

Spre sfîrşitul anului s-au depus eforturi pentru formarea unui nou guvern. Impulsul provenea din partea oamenilor de afaceri belgieni nemulţumiţi de Adoula. Totuşi, manevrele au eşuat.

Adoula a trebuit să facă faţă unei noi crize, cînd în ianuarie, în provincia Kwilu a izbucnit o răscoală condusă de Pierre Mulele. Revolta se întindea şi încrederea în guvernul Adoula scădea. Totuşi, în cele din urmă, armata a reuşit să pună revolta sub control şi Adoula a ieşit teafăr din furtună. De fapt, în aprilie, guvernul Adoula părea să fie mai puternic decît înainte, în parte ca rezultat al reglementării pretenţiilor financiare belgiene, în cursul vizitei făcute la sfîrşitul lunii martie de ministrul afacerilor externe belgian Paul-Henri Spaak.

Spaak a fost urmat de Averell Harriman, subsecretar de stat pentru afacerile politice, care a reafirmat sprijinul S.U.A. pentru Adoula.

În ascunzătoarea sa din Spania, Chombe continua să fie activ. În februarie, el i-a acordat lui Pierre Davister un interviu în care încerca să se dezvinovăţească de larg răspîndita părere că purta răspunderea asasinării lui Patrice Lumumba, primul premier congolez, în 1961. Chombe susţinea că Lumumba a fost ucis de guvernul central.

Cam în acelaşi timp a început să sosească la Leopoldville o publicaţie iscusit redactată întitulată *Adevărul*. Publicaţia se pronunţa făţiş pentru Chombe, îl denunţa pe Adoula şi-i lăuda pe generalul Mobutu şi preşedintele Kasavubu.

Comitetul naţional de eliberare, un grup de politicieni de stînga aflaţi în exil la Brazzaville de toamna trecută îşi oferea sprijinul în schimbul acordării unei amnistii generale. Acest grup se angaja să concure la răsturnarea guvernului reacţionar al lui Adoula.

Chombe a început discuţii cu liderii comitetului, dintre care mai mulţi l-au vizitat în Spania în primăvara aceasta.

În acelaşi timp, el a intensificat contactele cu politicienii din Leopoldville unde era în curs o mare remaniere politică pe baza unei noi constituţii congoleze, care cerea numirea unui nou guvern de „tranziţie" care să pregătească alegeri naţionale în decurs de 9 luni.

Din pregătirile în vederea acestor evenimente s-au născut 3 noi grupări politice:

„Adunarea democraţilor congolezi" (RADEGO) condusă de Adoula. Ea cuprinde 50 de mici partide în 15 din cele 21 de provincii congoleze. Nici unul nu are vreo influenţă reală; puterea reală aparţine grupului Binza.

„Comitetul democratic african" (CDA) creat în jurul grupului Abako al lui Emile Zola, al partidului democrat african al ministrului apărării Jerome Anany, al aripii partidului socialist african condusă de Cleophas Kamitatu, ministrul planificării şi al partidului Reco din Kivu. Aceste personalităţi şi grupuri disparate erau unite de antipatia lor faţă de grupul Binza.

„Frontul comun naţional" cuprinzînd 13 partide din „opoziţia legală", cel mai important fiind Mişcarea naţională congoleză, vechiul partid al lui Lumumba, în prezent condus de Antoine Kinewa.

Un element major care lipsea din toate aceste grupări era reprezentarea Katangăi. Singurul om care putea garanta un mare număr de voturi katangheze era Chombe. De aceea, la sfîrşitul lunii mai, Chombe a început să fie puternic solicitat.

La începutul lunii iunie Chombe a început să se preocupe de una din problemele pe care nu le rezolvase încă — atitudinea celorlalte state africane. Majoritatea liderilor africani l-au considerat multă vreme un pion al intereselor financiare europene.

Cu toate acestea, manevrele lui Chombe nu l-ar fi adus la putere dacă nu s-ar fi produs în mai revolta din provincia Kivu, condusă de Moise Marandura, şeful tribului Bafulero şi sprijinită de Emile Soumialot. Soumialot era membru al Comitetului de eliberare na-

Procedee congoleze
(Din „Gazet van Antwerpen")

ţională care se instalase la Bujumbura, capitala statului vecin, Burundi.

În provincia Kivu s-au produs sciziuni în rîndurile armatei. La sfîrşitul lunii mai răscoala s-a întins în nordul Katangăi. A fost nevoie ca generalul Mobutu însuşi să ia conducerea unei coloane pentru a determina trupele să avanseze. Generalul s-a înapoiat la Leopoldville profund tulburat. El a recunoscut că armata nu putea înăbuşi răscoalele din Kivu şi Katanga de nord, exprimîndu-şi îngrijorarea în legătură cu mersul evenimentelor dacă răscoala se va extinde mai departe în Katanga.

Generalul i-a spus lui Adoula că este esenţială o reglementare politică. El a sfătuit să fie inclus Chombe în noul guvern pentru a se putea face faţă situaţiei critice din Katanga. Adoula, convins că preşedintele Kasavubu intenţiona să-l numească premierul noului guvern de tranziţie, credea că poziţia sa nu poate fi decît întărită printr-o iniţiativă de reconciliere. El părea să creadă că Chombe va accepta postul de vicepremier.

În seara zilei de 15 iunie, Adoula a telefonat ambasadorului belgian cerîndu-i să transmită un mesaj redactorului revistei *Pourquoi pas?* Mesajul cerea ca Davister, pe atunci în concediu în insulele Bahamas, să vină la Leopoldville cît mai curînd posibil împreună cu Roger Lallemand, un avocat belgian şi prieten apropiat al lui Adoula.

Davister a sosit la 20 iunie. El s-a întîlnit mai întîi cu generalul Mobutu şi apoi cu Adoula. Oferta era limpede: Chombe era invitat să ia parte la discuţii politice în vederea formării unui nou guvern. Davister a plecat la Bruxelles la 21 iunie şi în ziua următoare la Madrid, unde s-a întîlnit cu Chombe.

Chombe a aşteptat trei zile, după care a anunţat că se înapoiază în Congo pentru a contribui la „o reconciliere generală şi sinceră". El a plecat pe calea aerului la Bruxelles (unde i-a vizitat pe Spaak şi pe ambasadorul american) şi de acolo la Leopoldville.

Chombe a fost primit cu cordialitate de Adoula şi de majoritatea celorlalţi politicieni congolezi pe care i-a întîlnit, şi cu răceală de preşedintele Kasavubu.

Potrivit celor care l-au văzut înainte de înapoierea lui Chombe, programul preşedintelui prevedea în primul rînd un referendum în legătură cu constituţia, apoi numirea lui Adoula ca şef al unui guvern de „tranziţie", după care urma să se organizeze o mare „masă rotundă a reconcilierii".

Înapoierea lui Chombe a răsturnat această ordine. Preşedintele Kasavubu i-a declarat răspicat că s-a înapoiat prea devreme. Răspunsul lui Chombe a venit a doua zi, într-un comunicat dat presei, în care spunea: „M-am înapoiat la momentul oportun".

Evenimentul care a răsturnat balanţa în favoarea lui Chombe a fost o întîlnire în apartamentul lui Nendaka, la care au fost prezenţi şi generalul Mobutu şi Bomboko.

În acea seară Adoula participa la un banchet dat de Albert Ndele pentru a sărbători inaugurarea Băncii naţionale. La începutul serii, Adoula părea vesel şi destins. Pe la orele 21 el a fost chemat la telefon de generalul Mobutu. Zece minute mai tîrziu, generalul a sosit pentru a conferi cu Adoula într-o cameră separată. Cînd premierul s-a înapoiat la banchet, el părea evident enervat şi furios. După cîteva minute s-a scuzat şi a plecat.

Era limpede că grupul Binza — sau cel puţin generalul Mobutu şi Nendaka, cei mai influenţi membri ai săi — luaseră o hotărîre. Bomboko, se spunea, îşi dăduse consimţămîntul.

Preşedintele Kasavubu ştia că, fără grupul Binza, Adoula era un om sfîrşit. De aceea el s-a adresat lui Chombe. Guvernul care a luat naştere pare a fi mai curînd rezultatul unui tîrg între cei doi oameni. Frînele puterii se află în mîinile lui Chombe însuşi şi ale fostului său ministru de interne katanghez, Godefroid Munongo. Cu toate acestea, Kasavubu va deţine controlul general al politicii în calitate de preşedinte. El a păstrat de asemenea pentru sine Ministerul Apărării.

Pare sigur că generalul Mobutu şi Nendaka îşi vor păstra posturile şi că influenţa lor va fi resimţită.

Anthony LUKAS

THE SUNDAY TIMES

LONDRA

INDIA ŞI COMMONWEALTHUL

ÎN India mişcarea pentru retragerea din Commonwealth este în prezent mai puternică decît oricînd înainte, de la proclamarea independenţei ţării.

Din declaraţia primului ministru, Lal Bahadur Shastri, că renunţă la portofoliul Ministerului de Externe, se poate trage concluzia că nu este exclus să urmeze unele modificări importante după moartea lui Nehru.

Este pentru prima oară de la independenţă cînd portofoliul Ministerului de Externe este deţinut de altcineva decît primul ministru. Shastri a renunţat la Ministerul de Externe nu numai pentru că este bolnav. Comportarea delegaţiei indiene la conferinţa Commonwealthului a făcut mai urgentă numirea unui ministru de externe şi Swaran Singh, ministrul industriei, a fost numit ministru de externe.

Comitetul executiv al Partidului Congresului se va întruni pentru a lua în considerare comunicatul dat publicităţii după conferinţa primilor miniştri ai Commonwealthului şi Raghunath Sinh, secretarul general al partidului în persoană, va sugera ca India să părăsească Commonwealthul. Liderii principalelor partide de opoziţie au anunţat de asemenea, în mod public, săptămîna aceasta intenţia lor de a recomanda ieşirea din Commonwealth.

Se ştia că acest lucru va fi cerut după moartea lui Nehru, dar nu s-a crezut că lucrurile vor evolua atît de repede. Date fiind vederile lui Nehru asupra acestei probleme, puţini oameni politici sugerau desprinderea de Commonwealth, dar acum, după moartea sa, ultimul comunicat le-a oferit un motiv excelent pentru a-şi expune din nou punctul de vedere.

Sentimentele populare în favoarea continuării apartenenţei la Commonwealth au fost întotdeauna slabe. Cei mai mulţi oameni din această ţară acceptau această legătură deoarece nu voiau să se opună lui Nehru.

În săptămînile care vor urma, această problemă va fi discutată în mod deschis şi în legătură cu aceasta au fost reînviate diferite amintiri nefericite cu privire la atitudinea Marii Britanii. Liderii politici ai Partidului Congresului amintesc întotdeauna cuvîntarea lui sir Patrick Dean în Consiliul de Securitate, în cadrul dezbaterilor asupra Kaşmirului, ca exemplu al unei atitudini constante, prea puţin favorabile Indiei. Şi faptul că cererea indiană pentru un submarin a fost respinsă de Marea Britanie este menţionat ca un motiv pentru părăsirea Commonwealthului.

De asemenea, în rîndurile intelectualilor indieni domneşte sentimentul că India este o rudă săracă în cadrul Commonwealthului.

Новое время

MOSCOVA

COMERȚUL SOVIETO-MEXICAN

În iunie Uniunea Sovietică a fost vizitată de o delegație economică oficială din Mexic condusă de dl Ricardo H. Sevada, director general al Băncii naționale de comerț exterior. Din delegație au făcut parte reprezentanți ai diverselor ramuri ale sectorului de stat al industriei, printre care Pascual G. Roldan, director general al Companiei de stat Petroleos Mexicanos. Delegația a luat cunoștință de realizările Uniunii Sovietice în domeniile industriei și științei, a studiat posibilitățile de achiziționare a diverselor mărfuri. Ea s-a interesat în primul rînd de mașini și utilaje.

Oamenii de afaceri mexicani s-au interesat dacă există posibilitatea să obțină credite comerciale pe termen lung pentru cumpărarea de mașini și utilaje sovietice necesare industriei mexicane.

Conducătorul delegației, dl Sevada, a declarat la Moscova ziariștilor că el consideră călătoria în Uniunea Sovietică drept deosebit de folositoare.

Nu există nici un motiv — a declarat dl Sevada — care să împiedice lărgirea și dezvoltarea comerțului cu țările socialiste... Mexicul poate vinde materiile prime cele mai diferite. Am putea oferi bumbac, cafea, zahăr, metal, și un larg sortiment de fibre. Țările socialiste dispun de utilaj prețios... Considerăm că Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste ne pot livra utilajul care ne este necesar pentru industria grea și ușoară.

Mexicul acordă, după cum se știe, o mare importanță dezvoltării industriei naționale. O atenție deosebită este acordată de către guvern sectorului de stat. În mîinile statului se află industria de petrol, de prelucrare a țițeiului, industria petrochimică, producția și livrarea de energie electrică, transportul feroviar într-o măsură considerabilă, metalurgia, producția de chimicale (inclusiv îngrășăminte), hîrtie, celuloză, cocs, vagoane de cale ferată, utilaj textil, țevi de oțel.

Dar în Mexic nu există încă o industrie constructoare de mașini și de strunguri dezvoltată, și de aceea o mare parte a mașinilor și utilajelor trebuie achiziționate în străinătate. Principalii furnizori sînt firmele capitaliste. În ultimul timp, în Mexic se remarcă o atracție spre legături economice mai strînse cu țările socialiste.

Mexicul este prima din țările latino-americane cu care Uniunea Sovietică a stabilit relații diplomatice și comerciale (1924). Dar relațiile economice între țările noastre n-au luat pe atunci extindere și nici acum ele nu sînt ample. Comerțul sovieto-mexican a reprezentat în 1933 doar 6,8 milioane ruble. Nici pînă în prezent între cele două țări nu există un acord comercial general, comerțul desfășurîndu-se în virtutea unor tranzacții separate. Uniunea Sovietică a cumpărat din Mexic bumbac și tutun și a livrat de cîteva ori Mexicului strunguri, camioane, utilaje pentru industria alimentară și poligrafică, utilaj electric, mașini agricole, precum și ceasornice, aparate fotografice, conserve de pește, cărți și alte mărfuri.

Membrii delegației mexicane și conducătorii organizațiilor sovietice au ajuns la concluzia că nivelul schimbului economic nu a atins încă rezultate satisfăcătoare. S-a hotărît să se dezvolte colaborarea industrială și tehnică. Se intenționează printre altele organizarea unui schimb permanent de informații și de ajutor tehnic în domeniul industriei petroliere. În acest scop, Compania de stat Petroleos Mexicanos a invitat un grup de specialiști sovietici să viziteze Mexicul și să cunoască industria petrolieră mexicană. În Uniunea Sovietică va sosi un grup de petroliști mexicani pentru o cunoaștere mai aprofundată a experienței și succeselor colegilor sovietici.

Între Mașino-export și Compania Petroleos Mexicanos a fost semnat un acord prealabil. Delegația mexicană și-a anunțat intenția de a cumpăra unele licențe.

Vizita delegației mexicane în Uniunea Sovietică va constitui fără îndoială începutul unei dezvoltări a relațiilor de afaceri largi, ceea ce va contribui la consolidarea prieteniei între popoarele noastre.

Die Presse

VIENA

ÎN FLANCUL DE SUD AL N.A.T.O.

ȘAPTE luni după izbucnirea tulburărilor din Cipru, situația pare la fel de disperată ca la început. Intervenția unei trupe de poliție a O.N.U. a împiedicat cu succes limitat măcelurile cele mai sîngeroase, fără a contribui însă la pacificarea insulei. Relațiile dintre majoritatea greacă și minoritatea turcă devin din ce în ce mai dușmănoase. În același timp, guvernul statului cipriot independent a întărit puternic țara din punct de vedere militar, anulînd de fapt constituția care acorda drepturi mari minorității turce.

Pînă în prezent au putut fi anihilate amenințările Turciei cu invazia, care în repetate rînduri erau cît pe aci să fie transpuse în fapt. Dar atît Grecia cît și Turcia pregătesc planuri militare în vederea apărării a ceea ce ambele părți consideră ca fiind interesele lor vitale. Ambele țări au depășit efectivul permis de trupe în Cipru.

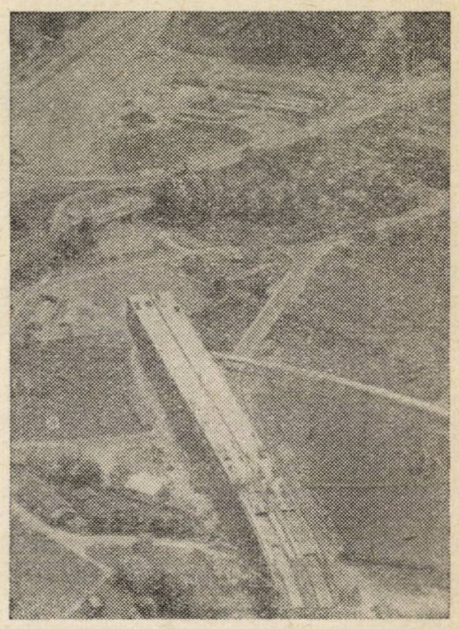

În Elveția se construiește o nouă autostradă, din care porțiuni lungi sînt înălțate pe piloni

Există realmente un pericol serios: conflictul din Cipru amenință să zdruncine N.A.T.O. Flancul de sud al N.A.T.O. se clatină, ceea ce afectează atît Mediterana răsăriteană, cît și Iranul. Ciprul, unde englezii se tem pentru punctul lor de sprijin, a preluat pentru Occident o parte din sarcinile ce reveneau Suezului și Palestinei. Șefii guvernelor Iranului, Pakistanului și Turciei — țări membre ale C.E.N.T.O. — s-au întrunit săptămîna trecută la Istanbul într-o conferință la nivel înalt, la care a fost dezbătută probabil și problema Ciprului. Ulterior s-a spus la Ankara că toate cele trei state vor accepta pe viitor ajutor atît din partea Occidentului, cît și din partea Răsăritului.

Orice asemenea mutare a frontului ar putea să aibă consecințe serioase, care sînt studiate cu o atenție cu atît mai mare cu cît președintele Makarios însuși desfășoară o activitate diplomatică temerară. Cu prilejul conferinței panafricane de la Cairo el a întreprins sondaje pentru a-și asigura ajutorul blocului afro-asiatic în favoarea deziderateloor Ciprului ce urmează a fi supuse viitoarei Adunări Generale a O.N.U.

Avînd în vedere această evoluție, simpatia activă de pînă în prezent a Londrei în favoarea punctului de vedere turc începe să slăbească. Se elaborează un așa-numit compromis care ar cere Turciei sacrificii incomparabil mai mari. Prin acest plan Ciprul ar urma să devină o provincie a Greciei și o bază a N.A.T.O. pe deplin integrată, pe care s-ar afla staționate și trupe turcești.

În condițiile reglementării problemei în acest fel, soarta marelui punct de spirijin suveran al Angliei din Cipru ar fi nesigură.

Fritz KESSLER

NECESITATEA DE A NE LINIȘTI ALIAȚII

Reacția publică a ziarelor străine și reacția particulară a guvernelor străine arată că în comunitatea atlantică există o îngrijorare crescîndă în ce privește stabilitatea conducerii S.U.A. O serie de evenimente care s-au succedat începînd din noiembrie trecut au deformat imaginea Americii, de a cărei forță nucleară, judecată politică și înțelepciune diplomatică depinde conducerea occidentală.

Firește, prima lovitură puternică a fost asasinarea președintelui Kennedy, urmată atît de repede de moartea asasinului său prezumat. Această dublă crimă a dus la speculații despre comploturi organizate. Efectul unor asemenea presupuneri nu a fost încă pe deplin contracarat de modul calm și eficient în care s-au desfășurat procesele noastre de guvernare.

Dintr-un punct de vedere european, desemnarea senatorului Barry Goldwater a reînnoit îndoielile cu privire la Statele Unite și la politica lor viitoare. Se poate afirma că alegerile noastre nu privesc pe nimeni, ci numai pe noi; totuși, acest lucru nu mai este complet adevărat. Țările din N.A.T.O. manifestă un interes legitim față de administrația care guvernează la Washington.

Pe lîngă alte evenimente tulburătoare pentru europeni s-a produs și valul de violențe rasiale. Majorității străinilor, în special celor din Europa, le este greu să înțeleagă aceste evenimente triste, care sînt relatate adesea într-un asemenea mod încît seamănă cu un război civil incipient.

Din toate aceste motive Washingtonul este în mod clar îngrijorat de daunele pe care le poate suferi prestigiul nostru acum, cînd ne pregătim în vederea unei energice campanii electorale. În cadrul campaniei înseși s-ar putea aduce acuzații și contraacuzații alarmante cu privire la politica externă și s-ar putea produce dezordini civice.

De aceea, înalte personalități din guvern examinează cu atenție măsurile care s-ar putea lua pentru a calma opinia publică din anumite țări aliate. S-a vorbit în particular despre posibilitatea de a încuraja pe unii republicani moderați distinși, care nu au simpatie pentru părerile mai extremiste ale senatorului Goldwater, să întreprindă peste cîteva săptămîni călătorii în străinătate și să explice realitățile americane și constanța poziției noastre naționale.

Nu se poate face nimic oficial în acest cadru. Atît pentru democrați cît și pentru republicani ar fi penibil să se unească în cadrul unei asemenea acțiuni bipartizane în mijlocul unei campanii înfierbîntate. Totuși, ideea a fost discutată în mod discret și se va întreprinde probabil ceva.

În mod vădit republicanii care ar putea conlucra la un asemenea proiect în interesul național trebuie să fie bine cunoscuți în străinătate.

Se recunoaște că este necesar să se sublinieze că responsabilitatea americană nu va fi afectată de înflăcărarea dezbaterii politice, de crime sau accidente, sau de convulsiile unei societăți multirasiale în schimbare. Argumentul în favoarea unor eforturi imediate pentru explicarea unei asemenea continuități este necesitatea de a reduce sentimentele temporare de teamă care ar putea fi încercate în străinătate pînă în noiembrie.

Este clar că nici un purtător de cuvînt al vreunuia din partide nu poate cere unui străin, prietenos sau neprietenos, să treacă cu vederea ciocnirile rasiale din S.U.A. sau să nu țină seama de implicațiile declarațiilor politice belicoase făcute de unii din goldwateriștii mai înflăcărați.

Totuși, o parte a neliniștii amestecate cu neîncredere, care se manifestă acum în străinătate, poate fi în mod sigur potolită. Dar o asemenea acțiune de potolire trebuie să fie întreprinsă pe bază bipartizană, rolul conducător urmînd să-l joace republicani distinși și cu răspundere.

C. L. SULZBERGER

(Din New York Times)

– Vedeți să nu stingeți flacăra!

(Din Die Welt Hamburg)

THE [illegible] TIMES

LONDRA

ORAȘUL BRASILIA ÎN FURTUNILE POLITICE

BRASILIA, capitala îndepărtată și neterminată, care oglindește atît de bine uriașa siguranță de sine a poporului brazilian prin arhitectura ei exuberantă cît și prin însăși existența ei, a fost greu încercată de schimbările politice rapide care au răscolit recent țara. În cei patru ani de existență oficială, Palatul Zorilor, senina reședință prezidențială care în lumina nesigură a primelor ore ale dimineții pare să plutească pe apele lacului, a avut nu mai puțin de cinci ocupanți, și o dată cu ei au venit și au plecat nenumărați miniștri și echipele lor de funcționari.

Ritmul de creștere a capitalei a fost încetinit de această discontinuitate, dar orașul a prins totuși rădăcini într-o măsură care a uimit pe mulți ce criticaseră ideea construirii lui, apreciind-o drept extravaganță necugetată a unor politicieni ambițioși dar nerealiști.

Momentul în care Brasilia ar fi putut să fie abandonată șerpilor și scorpionilor, pentru ca politicienii să se înapoieze fericiți la farmecele mai țipătoare ale orașului Rio de Janeiro, pare să fi trecut. În cursul recentei crize politicienii au rămas în capitală, deși controlul efectiv asupra țării era exercitat de conducătorii militari din cazărmile din Rio de Janeiro. Și deși Ranieri Mazzilli a considerat oportun să petreacă majoritatea scurtului său mandat de președinte acolo pentru a păstra contactul cu militarii, succesorul său, generalul Castelo Branco, a fost ales la Brasilia și de aici își exercită marile împuterniciri primite în baza Actului Instituțional.

În ciuda progreselor ei, Brasilia nu a dobîndit încă mai mult decît lustrul unei capitale. Aici locuiesc și muncesc mai puțin de 250 000 de oameni; jumătate dintre ei sînt cazați în cartiere de locuit construite cu grijă dincolo și dincoace de colinele joase.

Cartierele de locuit reprezintă unul din puținele compromisuri pe care proiectantul principal al orașului Brasilia, profesorul Lucio Costa, și arhitectul său, Oscar Niemeyer, au fost nevoiți să le accepte în proiectul lor profund original al orașului. Ei plănuiseră să înființeze comunități de locuit complet mixte în Brasilia însăși, și să împiedice ca vreun cartier să fie rezervat exclusiv vreuneia din păturile comunității. Totuși, senatorii brazilieni au obiectat imediat, afirmînd că nu vor să trăiască ușă în ușă cu șoferii lor, iar soțiile senatorilor că nu doresc să locuiască în același bloc cu familia coaforului lor.

Marile distanțe dintre clădirile publice care au fost terminate, drumurile largi și lipsa luminilor de circulație sau încrucișărilor (care sînt cu totul eliminate în centru prin pasaje subterane și piețe în formă de trifoi), și mai presus de toate populația rară dau astăzi Brasiliei o înfățișare vag inumană, asemănătoare celei a unei metropole imaginare a viitorului, ai cărei locuitori ar trăi sub pămînt în loc să trăiască deasupra lui. Aceasta se explică în parte prin faptul că majoritatea serviciilor guvernamentale și ministerelor rămîn la 600 mile distanță, la Rio de Janeiro, numai ministrul și cîțiva din principalii săi consilieri locuind la Brasilia sau deplasîndu-se săptămînal sau chiar mai des cu ajutorul unor avioane care fac naveta între cele două orașe.

Cu timpul, această situație se va schimba, și stimulentul care trebuie să provoace cea mai mare schimbare va fi Ministerul Afacerilor Externe, o clădire impunătoare și în același timp aeriană ca aspect, în prezent în curs de con-

struire și urmînd să fie terminată la sfîrșitul anului viitor. Aceasta nu numai că va aduce de la Rio la Brasilia cel puțin alți 1 000 de funcționari publici, dar va sili ambasadele străine, care nu au manifestat mai mult entuziasm pentru a părăsi orașul Rio decît un mare număr de politicieni brazilieni, să se conformeze.

Stabilirea la Brasilia a unei comunități diplomatice complete, cu toate serviciile cerute de ea, va însemna un mare progres pentru capitală. Același lucru este valabil în privința dezvoltării în continuare a Universității din Brasilia, înființată în mod oficial în decembrie 1961, și care și-a deschis porțile în anul următor pentru cîteva sute de studenți. În prezent, Universitatea este frecventată de peste 1 000 de tineri care studiază dreptul, științele administrative, economia politică, arhitectura și urbanistica și sînt în curs de construire 11 clădiri, printre care un spectaculos institut de științe considerat drept opera cea mai interesantă a lui Niemeyer.

Schimbarea de guvern a provocat o mare îngrijorare la Brasilia deoarece există teama că s-ar putea să se renunțe la proiectul Universității. Mulți se întreabă dacă Niemeyer strîns legat de stînga, va fi dispus să se înapoieze în țară în actualele împrejurări (în prezent el se află în Ghana), sau dacă va fi bine venit în cazul cînd se va întoarce. Rectorul Universității, Darcy Ribeiro, a fost numit de Goulart și, ca și fostul președinte, a plecat în exil în Uruguay și de atunci a fost lipsit în mod oficial de drepturi politice pe timp de 10 ani.

În Brasilia este oarecum o tradiție ca proiectele începute de un guvern să fie abandonate de următorul. Brasilia a supraviețuit pînă în prezent în mod triumfal acestei dezastruoase legi politicianiste.

Frankfurter Allgemeine

INFLUENȚE PERONISTE

Au trecut aproape nouă ani de la răsturnarea și fuga dictatorului argentinian Peron, în septembrie 1955. Acțiunile de luptă întreprinse de sindicatele care simpatizează cu el, precum și alte evenimente din trecutul recent, demonstrează însă că peronismul mai este și astăzi problema cea mare a politicii interne a Argentinei. Numele lui Peron este considerat și astăzi un simbol de pături largi ale muncitorilor argentinieni. Toate încercările întreprinse de guvernele argentiniene și de partidele democratice din 1955 încoace de a atrage de partea lor pe adepții lui Peron au eșuat.

După răsturnarea lui Peron, guvernul provizoriu condus de generalul Lonardi, și mai tîrziu de generalul Aramburu și amiralul Rojas, s-a mulțumit la început cu interzicerea partidului peronist și cu epurarea administrației de peroniști. Sindicatele peroniste au rămas însă neatinse, pentru că Aramburu — ca și Frondizi — nutreau speranța că într-o bună zi vor putea folosi aparatul sindical bine organizat în favoarea propriilor lor țeluri politice. Acest aparat, care dispune astăzi de majoritate în centrala sindicatelor reînființată sub Frondizi, a devenit între timp, și din punct de vedere politic, forța hotărîtoare a peronismului. Organizația de partid a peroniștilor a trecut în ultimii ani, sub efectul legislației antiperoniste, printr-o serie de crize care și-au atins punctul culminant înaintea alegerilor din iulie anul trecut. Pe vremea aceea Peron, aflat la Madrid și caracterizat de cîteva ziare din Argentina ca om care își conduce partidul de la distanță, dăduse „Consiliului de coordonare" al diferitelor partide neoperoniste dispoziția să se abțină de la vot cu prilejul alegerilor din iulie. Această lozincă nu a fost urmată de cîteva partide neoperoniste din interiorul țării. În Argentina cîștigase între timp teren ideea unui „peronism fără Peron", și a unei colaborări democratice pentru făurirea destinelor țării. Neoperoniștii au reușit să obțină o serie de locuri de deputați și senatori în parlamentul central și în parlamentele provinciilor, fără a cuceri însă posturi în Executivă, din cauza îngrădirilor electorale. Acest lucru a dus la fărîmițarea mișcării politice în două grupuri mari: pe de o parte „Consiliul de coordonare", condus de Iturbe ca reprezentant al lui Peron, din care făceau parte și doi conducători ai sindicatelor, Framini și Vandor, iar pe de altă parte partidele neoperoniste cu orientare parlamentară și diferite denumiri, care se uniseră sub denumirea „Federația partidelor din provincie".

Peronismul încearcă acum să obțină întoarcerea la putere pe cale legală ca fiind „cel mai puternic partid al țării". În acest scop au fost aleși între timp în diferite provincii electori pentru marea convenție a partidului, care urmează să aleagă după regulile democratice conducerea noului partid neoperonist. Alegerile au demonstrat că sindicatele au devenit factorul hotărîtor în sistemul de organizare al peroniștilor. Campania electorală s-a desfășurat numai între doi din cei mai importanți conducători sindicali: Framini, conducătorul sindicatelor muncitorilor din industria de textile — care la penultimele alegeri fusese ales guvernator al provinciei Buenos Aires, dar nu a putut să-și preia funcția din cauza intervenției militare, și care face parte din aripa de stînga a peronismului, și Augusto Vandor, conducătorul sindicatelor metalurgiștilor, care face parte din aripa moderată a peronismului. Toate celelalte curente au jucat un rol subordonat.

Pornind de la problema participării la alegeri, la Buenos Aires s-a dezlănțuit o dezbatere vie asupra forței reale a peronismului. Potrivit cifrelor date publicității, în majoritatea circumscripțiilor participarea la alegeri a fost relativ mică. Reprezentanți ai partidelor democratice au făcut calculul că în provinciile în care au avut loc pînă în prezent alegeri, numărul membrilor partidului peronist ar asigura justițialismului (așa se numește mișcarea peronistă astăzi) locul al patrulea între partidele argentiniene, după partidul radical popular, partidul radicalilor intransigenți al lui Allende și noul partid al lui Frondizi (MIR), în timp ce pînă în prezent adepții lui Peron au fost considerați ca fiind partidul cel mai puternic. Din cercurile peroniste s-a putut afla că Vandor, marele organizator al acestor alegeri, nu a urmărit atît de mult să obțină cifre mari, cît să cucerească o victorie clară a adepților săi. În pofida efervescenței sociale și în pofida tuturor nemulțumirilor provocate de insuccesele economice ale guvernului Illia, nu este nicidecum sigur că afirmația peroniștilor cum că în condițiile unor alegeri cu adevărat libere ei ar dobîndi peste 50 la sută din numărul total de voturi este îndreptățită.

Folosind atitudinea mai conciliantă a guvernului Illia, în ultimele luni peroniștii de toate nuanțele au cerut să i se permită lui Peron să se întoarcă în patrie. Peron însuși a afirmat mereu în scrisorile adresate adepților săi din Argentina că se va întoarce la Buenos Aires încă în decursul acestui an, pentru a prelua conducerea „partidului" său. Și conducătorii de vază ai diferitelor grupuri peroniste vorbesc mereu despre întoarcerea lui Peron, deși majoritatea — chiar în cadrul aripii ortodoxe a partidului — în fond nu sînt interesați în această întoarcere.

Date fiind măsurile de forță în prima și ce-a de-a doua fază a planului de luptă al sindicatelor peroniste, la a cărui elaborare Vandor a participat în mod hotărîtor, se pune întrebarea dacă peronismul ia într-adevăr în serios reformele democratice preconizate de el. Toți peroniștii dau un răspuns afirmativ la această întrebare. Este greu însă de apreciat în ce măsură este adevărat acest lucru.

F. O. EHLERT

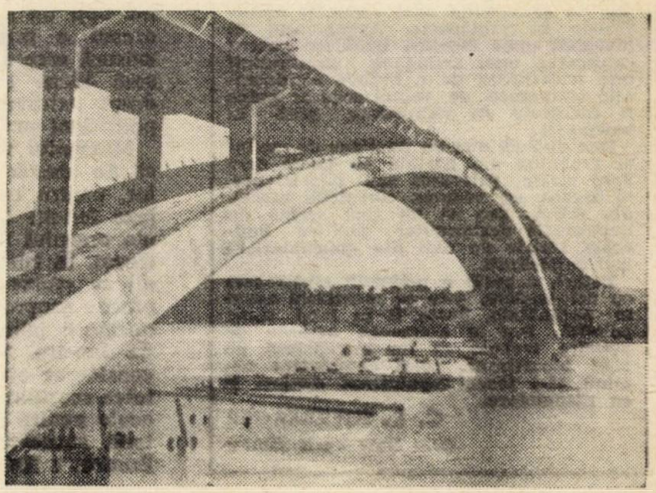

Cel mai mare arc de pod din lume a fost construit în Australia, peste rîul Paramatta

Profil

DIALLO TELLI

Siluetă fină, trăsături energice, privire vie și inteligentă, așa ni-l descriu cei care l-au cunoscut sau l-au ascultat vorbind de la tribuna diferitelor reuniuni internaționale pe Diallo Telli, noul secretar general al Organizației Unității Africane.

Numele lui nu este nou pe agenda diplomatică. Cînd din Comitetul 3 al Adunării Generale a O.N.U. se ridica și cerea cuvîntul un om tînăr, îmbrăcat în portul tradițional al țării sale, reprezentantul Guineei „făcea să crească cu mai multe grade temperatura discuțiilor și dădea de multe ori tonul dezbaterilor din Organizația internațională" — remarca ziarul Le Monde. Excelent orator, vorbind cu ușurință limbile franceză și engleză, neobosit și foarte conștiincios, lucrînd uneori cîte 18 ore pe zi, Diallo Telli este una din personalitățile africane cele mai populare din cadrul O.N.U.

Diallo Telli a fost ales secretar general al O.U.A. la recenta conferință panafricană de la Cairo, fiind preferat — dahomeyanului Emil Zinsou, etiopianului Tesfaye și tunisianului Mongi Slim, colegul său de la Națiunile Unite. Născut acum 38 de ani în țara Fulla, la Poredaka, el a urmat întîi școala comunală din sat, apoi liceul din Dakar. După absolvirea liceului pleacă la Paris, unde studiază dreptul. Ulterior, Diallo Telli este numit înalt consilier în Adunarea Teritorială de la Dakar, apoi magistrat în Senegal.

Imediat după obținerea independenței naționale de către Guineea, el se reîntoarce în țară și-și pune serviciile la dispoziția Partidului Democratic Guineez. Seku Ture îl numește în 1958 prim reprezentant permanent al Guineei la O.N.U. În 1960, ca ambasador al țării sale la Washington, Diallo Telli se străduiește să realizeze o îmbunătățire a relațiilor dintre cele două țări. După un an de zile, el revine ca delegat al Guineei la O.N.U. și în 1962 este ales președintele Comitetului împotriva apartheidului.

Consilier special al lui Seku Ture, D. Telli primește din partea președintelui Guineei sarcina de a convinge pe toți șefii de state africane să asiste la conferința de la Addis Abeba, în urma căreia a fost creată Organizația Unității Africane. De altfel, el este una din personalitățile africane care au jucat un rol important în crearea acestei organizații.

Adept al cauzei solidarității continentului african, Diallo Telli militează activ pentru lichidarea blocurilor africane rivale. În acest sens el a adus vii critici organizației Uniunea Afro-Malgașă. Anul trecut, la conferința miniștrilor africani de la Dakar din luna august, propunerea ca Diallo Telli să fie ales secretar general al O.U.A. a fost respinsă în special ca urmare a opoziției manifestate de statele membre ale organizației U.A.M.

Avînd o vastă experiență diplomatică, Diallo Telli a participat la toate conferințele africane unde, ca și de la tribuna Națiunilor Unite, s-a manifestat ca un aprig luptător pentru obținerea și consolidarea independenței popoarelor africane. El l-a vizitat pe Gizenga în închisoare și a încercat în mai multe rînduri să dobîndească eliberarea acestuia.

Alegerea lui Diallo Telli ca secretar general al O.U.A. reprezintă un succes al adepților unității africane. „Unitatea africană — subliniază revista Jeune Afrique — a găsit în Diallo Telli mai mult decît un promotor și un apărător : un om hotărît să-și realizeze convingerile".

R. G.

Presa acum 50 de ani

Pe cîmpurile de luptă ale primului război mondial

La 28 iulie 1914 Austro-Ungaria declarase război Serbiei ; la 1 august Germania a declarat război Rusiei, la 3 august Franței. La 4 august a intrat în război Anglia.

Frontul franco-belgo-german. Trupe germane cuceresc orașul Bruxelles, iar pe linia Luneville-Blamont urmăresc trupele franceze. Pentru a reprima rezistența populației, trupele germane distrug din temelii orașul belgian Louvain.

Pe frontul austro-germano-rus. Trupe ruseți au trecut rîul Lebnița.

Pe frontul austro-sîrb. Bombardări reciproce pe cele două țărmuri ale Dunării. Sînt scufundate cinci vase austriece.

În Franța, se formează un nou guvern condus tot de Viviani. Din cabinet fac parte, între alții, Millerand, Briand, Guesde.

Winston Churchill anunță în Camera Comunelor că crucișătorul englez „High Flyer" a scufundat la Rio del Oro vasul comercial armat „Kaiser Wilhelm", transformat în crucișător auxiliar.

Italia, Olanda, Elveția și Bulgaria își reafirmă neutralitatea.

Strîmtoarea Messina este închisă pentru vasele de război. În porturile din Sicilia și sudul Adriaticei vaselor comerciale li se permite să acosteze doar ziua.

Statele Unite au hotărît închiderea Canalului Panama, abia inaugurat, și au ordonat mobilizarea flotei din Oceanul Pacific. O escadră pleacă spre Filipine.

Ziarul Daily Graphic din Londra relatează că orașul Nairobi din colonia engleză Kenya a fost ocupat de trupe germane. Atacuri germane sînt semnalate în Congo Belgian. Au loc lupte și în colonia Samoa.

Guvernul francez protestează pe lîngă puterile semnatare ale convenției de la Haga împotriva faptului că trupe germane folosesc gloanțe dum-dum.

■

Politis, secretar general la Ministerul de Externe al Greciei, membru al delegației care duce tratative la București cu o delegație turcă, declară într-un interviu acordat ziarului Universul : „Am arătat azi, ca și în trecut, nevoia unei cît mai intime apropieri și politice și economice între Romînia și Grecia..."

După o vizită în Romînia, într-un articol consacrat neutralității romîne, scriitorul italian Vico Mantegazza scrie în Corriere della Sera că „În 1878, mica armată romînă de 40 000 oameni a decis soarta războiului de atunci".

Eclipsă de soare în ziua de vineri, 8 august. Sînt eclipsate mai mult de trei părți din Soare. Noaptea se vede cu ochiul liber cometa Delavan, descoperită în decembrie 1913.

Cardinalul Della Chiesa a fost ales papă, luînd numele de Benedict al XV-lea.

Fișier

Ceremonialul maritim

Întreaga evoluție a principiului libertății mărilor și toate justificările invocate pentru susținerea pretențiilor unor state de a stăpîni cuprinsul mărilor a însumat în același timp și lupta pentru onoarea și demnitatea pavilionului.

Înainte de secolul XVII, marile puteri maritime pretindeau pentru navele lor un respect deosebit, uneori din partea navelor altor puteri maritime, în general din partea statelor mai mici.

Prin instrucțiuni adresate comandanților navelor lor, aceste state ordonau ca în caz de întîlnire cu o navă aparținînd unui stat străin în mările pe întinsul cărora își exercitau dominația, să aștepte ca aceasta să-și coboare pînzele și pavilionul, iar dacă refuza, să facă tot efortul posibil pentru a o obliga să efectueze acest ceremonial.

Nerespectarea acestor acte de supunere a prilejuit diferende destul de grave. Ceremonialul maritim, respectiv ansamblul de norme care reglementa salutul navelor între ele, era considerat ca un mod de afirmare a supremației pe mare și indirect ca un mod de recunoaștere a inegalității în drepturi a unui stat în raport cu altul.

În secolele XIX și XX datorită principiului egalității statelor pe care se sprijină dreptul internațional, normele în materie de ceremonial maritim s-au schimbat. Salutul navelor a devenit o regulă de politețe și curtoazie.

Convenția asupra mării libere, adoptată în 1958 la Conferința O.N.U. asupra dreptului mării ținută la Geneva, ratificată și de țara noastră, consacră pe deplin principiul potrivit căruia largul mării este deschis navigației tuturor națiunilor, libertatea de navigație excluzînd din partea statelor orice obligație în largul mării care să implice o supunere sau o dependență oarecare.

Din această libertate rezultă că nici un stat n-are dreptul la vreun onor sau omagiu special care să fie impus flotelor sau pavilioanelor străine. În largul mării, toate statele sînt egale în ce privește ceremonialul maritim.

Faptul de a omite sau de a nu da salutul obișnuit nu poate fi considerat ca o ofensă față de statul străin căruia îi aparține nava, afară de cazul în care circumstanțe speciale dovedesc că omisiunea are un caracter evident injurios, situație în care se pot cere explicații și satisfacții pe cale diplomatică.

Astăzi, normele și practicile în materie de ceremonial maritim sînt foarte simple. Ele se referă la trei categorii de raporturi : nave comerciale între ele, nave comerciale față de nave militare și nave militare între ele.

Navele comerciale aflate în largul mării n-au nici o obligație cu privire la salut. Ele sînt însă datoare a saluta navele calificate a reprezenta puterea publică a statului al căror pavilion îl poartă, atît timp cît această obligație este impusă de legislația națională. În aceste cazuri, nava comercială salută prima.

În Regulamentul serviciului la bordul navelor comerciale maritime romîne se prevede că pavilionul național este ridicat în timpul zilei, cînd nava întîlnește pe mare orice vas de război sau de comerț de care urmează a se face cunoscut sau cu care urmează a schimba un salut ori semnale.

Practica statelor maritime prevede un salut extraordinar cînd la bordul navei se află o personalitate care reclamă o deferență specială, de pildă un șef de stat, un prim-ministru etc.

Salutul între navele militare de naționalități diferite are la bază principiul unei complete reciprocități, fiind reglementat după rangul comandantului celor două nave, în sensul că inferiorul în grad salută superiorul, care răspunde la salut.

În afară de ceremonialul maritim din largul mării, nesupus unei reglementări multilaterale, dar care s-a impus în practica statelor prin tradiție, se mai cunoaște ceremonialul maritim reglementat de statul riveran pentru navele străine care circulă prin marea sa teritorială. Ceremonialul pe care navele străine sînt obligate să-l respecte, fiind de atributul suveranității statului riveran, constă în arborarea la catargul din pro vă a pavilionului statului în a cărei mare teritorială se află.

I. M.

POȘTA REDACȚIEI

Spicuim din ultimele scrisori primite :

Ar fi interesant să sugerați Editurii științifice ca în colecția **Pagini de istorie universală** să publice o lucrare de istorie a lumii arabe, începînd cu Mahomed și califatele. Ideea nu este „ruptă de contemporaneitate", dimpotrivă s-ar explica în felul acesta multe aspecte ale prezentului :

— existența unor arabi nemahomedani (maroniții din Liban)
— existența multor mahomedani nearabi (bosniaci, turci, bengalezi, afgani, indonezieni,
— popoarele din Zanzibar, Senegal, Siu kiang etc.)
— scindarea religioasă a lumii arabe (Iranul șiit nu participă la Liga arabă, compusă din mahomedani suniți)
— problema, încă deschisă, a Califatului (desființat de Atatürk), și căruia au încercat succesiv, să i se substituie Ibn Saud-senior, Mussolini, sau fostul Muftiu al Ierusalimului, erijîndu-se în „protectori ai lumii arabe", „conducători" sau factori de polarizare religioasă ori politică.

E. VICTOR
Craiova

Am studiat cu multă atenție articolul „Conferința africană la nivel înalt" publicat în nr. 30/964, articol care reprezintă o analiză documentată și competentă a lucrărilor conferinței de la Cairo.

După părerea mea, cea mai dificilă problemă abordată de conferință este aceea a creării unui guvern pan-african și a unor forțe armate africane comune. Pentru traducerea în viață a acestui proiect lipsesc, în prezent, atît condițiile obiective cît și cele subiective necesare.

Astfel, realizarea unității africane presupune, în primul rînd, obținerea independenței întregului continent, ca o premisă absolut necesară, și promovarea unor guverne africane în Republica Sud-Africană și în Rhodesia de sud. Există apoi o diversitate de forme de guvernămînt (monarhii, republici prezidențiale, parlamentare), precum și decalaje în ceea ce privește dezvoltarea economică. Situația este și mai complicată sub aspectul militar, unde alături de armate naționale populare (ex. Algeria) există și forțe armate în componența cărora se găsesc încă instructori și cadre de comandă străine.

Mult mai realistă mi se pare în această privință propunerea primului ministru al Kenyei, Jomo Kenyatta, ca unitatea africană să fie înfăptuită deocamdată în etape, prin înțelegeri pe plan regional, propunere care cred că trebuia amintită.

În nr. 30/964 al revistei, cititorul V. Hotnog din Bacău își exprima dorința de a cunoaște istoricul constituirii Frontului de Eliberare Națională din Algeria.

Principalele momente ale istoriei F.L.N. sînt următoarele :

Creat în noiembrie 1954, prin fuzionarea mai multor grupări și organizații patriotice, Frontul de Eliberare Națională din Algeria a fost reorganizat în urma congresului conducătorilor F.L.N. care a avut loc între 14—21 august 1956 în valea Sumam, cînd de altfel a fost elaborat și primul program al Frontului. Doi ani mai tîrziu, la 19 septembrie 1958, a fost constituit la Cairo guvernul provizoriu al Republicii Algeria. O deosebită importanță pentru evoluția politică ulterioară a F.L.N. a avut-o elaborarea Cartei de la Tripoli, în iunie 1962, cu puțin timp înaintea proclamării independenței Algeriei 5 iulie 1962). Cel mai recent moment al istoriei F.L.N. îl constituie Congresul Frontului de Eliberare Națională din Algeria, care a avut loc între 16—21 aprilie 1964 la Alger și care a definit caracterul și sarcinile revoluției algeriene. Congresul l-a reales în unanimitate pe președintele Ben Bella, ca secretar general al partidului.

Din păcate, lipsa unei hărți se resimte foarte mult în înțelegerea articolelor despre problema congoleză pe care le apreciez în mod deosebit. Hărțile Africii publicate în diverse atlase sînt în general destul de sărace și unele localități pe care le întîlnim des în presă nu sînt nici măcar menționate. Cred că ar fi necesară publicarea unei hărți a Republicii Congo cu indicarea provinciilor și eventual hașurarea teritoriilor controlate de partizani.

VICTOR DUCULESCU
București

Apreciem, ca de obicei, interesul cu care urmăriți revista noastră. Harta sugerată de dv. apare la rubrica „Lumea într-o săptămînă".

Încurajat de solicitudinea cu care tratați întrebările, opiniile și sugestiile cititorilor, îndrăznesc să vă adresez o întrebare și cîteva modeste sugestii.

Iată întrebarea :

În ce împrejurări se adresează un stat unui alt stat, cu care are relații diplomatice, prin propriul său ambasador și cînd i se adresează prin ambasadorul statului respectiv ?

Și acum sugestiile :

1/ Pentru cititorii care dispun de colecția revistei sau chiar și pentru biblioteci ar fi binevenită publicarea la sfîrșitul anului a unui sumar despre conținutul numerelor apărute, sumar pe care nu-l înțeleg ca o înșiruire de articole pe numere, ci ca o prezentare sistematizată a principalelor articole după conținutul lor, bineînțeles cu indicarea numărului revistei în care a apărut.

2/ Rubrica „Presa acum 50 de ani" mi se pare prea închistată față de ce ar vrea să fie, adică o reflectare retrospectivă a principalelor evenimente din trecut. Constrînsă de titlu rubrica se rezumă la știrile dintr-un singur an, ceea ce îi reduce cu mult posibilitățile de a servi cu adevărat scopul propus.

Cred că ar fi mai bine dacă rubrica ar scăpa de chingile acestui al 50-lea an din urmă și ar publica știri și fapte din trecut, selecționate după alte criterii, cum ar fi importanța lor, actualitatea în raport cu evenimentele contemporane.

GHEORGHE ENE
București

Există reguli precise referitoare la procedura diplomatică. Fără a intra în amănunte tehnice, vă vom informa doar că atunci cînd o comunicare reprezintă o reacție la o acțiune a unui stat străin, Ministerul de Externe invită pe ambasadorul acelui stat pentru a-i preda comunicarea. Cînd, însă, comunicarea se referă la o acțiune proprie, care este adusă la cunoștința unui stat străin, ea este transmisă prin ambasadorul acreditat în capitala acelui stat.

Prima dv. sugestie este binevenită. Și noi ne-am gîndit la necesitatea unui asemenea sumar sistematic la sfîrșitul anului. După părerea noastră, rubrica „Presa acum 50 de ani", care își propune obiective bine definite și limitate, prezintă un anumit interes (lucru confirmat de aprecierile multor cititori). Acest lucru este adevărat mai ales acum, cînd avem prilejul să oglindim prin intermediul rubricii respective evenimentele primului război mondial în succesiunea lor. Alte fapte din trecut, selecționate în funcție de criteriile sugerate de dv. își pot găsi și își găsesc oglindire la rubrica „Pe urmele istoriei" și în alte compartimente ale revistei.

Alex. Modrogeanu Brăila : **Anchetele și cercetările întreprinse nu au reușit să stabilească pînă în prezent nici cauzele dispariției submarinului atomic american „Thresher" nici împrejurările exacte ale morții fostului secretar general al ONU, Dag Hammarskjoeld.**

Vom continua să publicăm reportaje din marile orașe ale lumii și pagini din istoria diplomației române și străine. În numărul de față publicăm amănunte despre „Ranger-7". În preajma Jocurilor Olimpice de la Tokio vom prezenta și satelitul „Sincom III", destinat să retransmită imagini televizate de la aceste Jocuri. Datele documentare despre Organizația Națiunilor Unite pe care doriți să le aflați pot fi găsite în lucrările de specialitate recomandate de noi în alte numere la „Poșta redacției".

I. Elly, student, București : **Vă rugăm să treceți pe la redacția revistei noastre pentru a lua legătură cu redactorul nostru de specialitate care vă va indica ce surse puteți folosi pentru lucrarea dv.**

Jean Nicolau, Buhuși : **În conformitate cu doctrina Hallstein, Republica Federală Germană nu întreține relații diplomatice cu țările socialiste (singura excepție — Uniunea Sovietică). Cu toate acestea, în ultima perioadă, schimburile economice și de altă natură între R.F.G. și țările socialiste au cunoscut o dezvoltare marcată.**

Emil Ladoșan, Silivașul de Cîmpie : **Motivele neutralității Elveției au fost explicate în interviul acordat revistei LUMEA de ministrul de externe al acestei țări publicat în nr. 30. Ne întrebați dacă „Elveția și Austria se află pe o treaptă de egalitate în ceea ce privește neutralitatea". Nu există norme pe baza cărora să se facă asemenea aprecieri.**

Ion Teodorescu din Comarnic și ing. N. Breșcanu din București ne întreabă care este originea termenilor politici „stînga" și „dreapta", în ce țară și în ce perioadă istorică s-au folosit pentru prima dată. Țara a fost Franța, epoca — după revoluția din 1789, originea — așezarea concretă a reprezentanților poporului în incinta Adunării.

St. M. Tara, București : **Vom ține seama și de sugestiile dv. Unele dintre ele și-au găsit ecou în numărul anterior.**

Vasile Negrea, Timișoara : **Dacă o țară membră a O.N.U. cere ajutorul organizației internaționale împotriva agresiunii armate a unui alt stat, hotărîrea în această privință este adoptată de Consiliul de Securitate. Pentru această hotărîre este necesar consimțămîntul celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate.**

Aurelian Brăileanu, Brăila : **Materialul trimis de dv. nu conține informații inedite.**

Mihai Constantinescu, București : **Ne scrieți că în revista LUMEA nu ați găsit pînă acum date geografice despre o serie de țări pe care le enumerați.**

„De fapt, adăugați dv. aceste lucruri le cunosc încă din școală, însă v-aș ruga să le publicați și în cadrul rubricilor Documentar sau Note de drum".

Nu credem că ar fi potrivit să reproducem în revistă date despre care, după cum dv. singur afirmați, le cunoașteți încă din școală, și le cunosc și ceilalți cititori. Vom continua însă să publicăm reportaje și note de drum din diverse țări.

Breviar

29 iulie

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Gaston Marin, a primit pe dl Raymond Firestone, președintele companiei „Firestone tyre and rubber" din Akron — S.U.A.

30 iulie

Aurel Ardeleanu, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al R. P. Române în Afganistan, a prezentat scrisorile de acreditare regelui Afganistanului, Mohammed Zahir Shah.

31 iulie

Ștefan Andrei, membru al Biroului Comitetului Central al U.T.M., a plecat în S.U.A., unde va participa la cea de-a V-a adunare generală a W.A.Y. (Adunarea Mondială a Tineretului) și la cel de-al 17-lea Congres al Asociației naționale a studenților americani.

1 august

La Sinaia s-a deschis cea de-a V-a serie a cursurilor de vară de limbă și literatură, istorie și artă a poporului romîn, inițiate și organizate de Universitatea din București.

O delegație de academicieni a plecat în Anglia pentru a participa la lucrările celui de-al X-lea Congres internațional de botanică, ce va avea loc la Edinburg între 3 și 12 august.

3 august

Delegația guvernamentală română, condusă de Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, însoțit de vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Alexandru Bîrlădeanu, și de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, care, la invitația guvernului francez, a făcut o vizită în Franța, s-a înapoiat în Capitală.

Cu ocazia realegerii tovarășului Ho Și Min în funcția de președinte al R. D. Vietnam și a tovarășului Fam Van Dong în funcția de prim-ministru al guvernului R. D. Vietnam, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Stat și tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Române, au adresat o telegramă de felicitare. În telegrama de răspuns, tovarășii Ho Și Min și Fam Van Dong au mulțumit pentru felicitările și urările transmise și și-au exprimat dorința ca prietenia și colaborarea frățească între popoarele vietnamez și romîn să se dezvolte continuu.

4 august

Președintele Comitetului de Stat al Apelor, Gheorghe Hossu, însoțit de un grup de specialiști, a plecat în Franța pentru a vizita unele din marile sisteme de irigații din această țară.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O PRODUCȚIE A STUDIOURILOR POLONEZE

SCENARIUL: Wojciech Zukrowski
REGIA: Jerzy Passendorfer
IMAGINEA: Antony Nurzynski
MUZICA: Adam Walacinski

căliți în foc

Cu:
ALEKSANDER FOGIEL, Irena LASKOWSKA, STANISLAW MIKULSKI, Zdzislaw MAKLAKIEWICZ, FRANCIZEK PIECZKA, Ryszard PIETRUSKI, TADEUSZ PLUCINSKI, Wojciech Siemion, e.T.c.

Anul II
nr. 33 (42)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

Joi
13 august
1964

sumar

săptămîna pe glob

p. 2 Evenimentele din golful Tonkin, de **Sergiu Verona**
4 NICOSIA — După un an, de **Eugen Phoebus**
7 LEOPOLDVILLE — Spre eşecul experienţei Chombe ? de **Felicia Antip**
8 LA PAZ — Criză politică, de **Darie Novăceanu**
PARIS — Zile dramatice la Champagnole de **Eugen Pop**
10 GENEVA — Completarea ordinei de zi, de **V. Barbu**
Lucrările Consiliului Economic şi Social
11 WASHINGTON — Sindicatele şi campania electorală, de **Ştefan Cornu**
12 ADEN — Mişcările din Sudul Arabiei, de **Ileana Nicolaescu**
13 LONDRA — Vacanţa parlamentară, de **John Gritten**

articole, reportaje,

p. 14 Discuţii în cercurile conducătoare ale U.C.D—U.C.S., de **Aurel Cernea**
20 Felicitări pentru marile progrese ale Romîniei, de **Roswell Garst**
21 Dezvoltarea agriculturii socialiste — Experienţa romînească, de **Jean Préjean**
23 Prin Phenian, de **Stan Vlad**
24 Haga cea calmă, de **Nicolae Minei**

convorbiri, interviuri cu:

p. 16 participanţi la cursurile de vară de la Sinaia organizate de Universitatea din Bucureşti
19 prof. univ. **Tiberiu Morariu**
22 acad. **Ştefan Milcu**

puncte de vedere din presa mondială

p. 26—30 Die Tat, L'Express, Le Monde diplomatique, Medunarodna Politika, Le Monde, Frankfurter Allgemeine, India News, Süddeutsche Zeitung, Guardian

profil, fişier

p. 31 Edward Ochab
Comitas gentium

poşta redacţiei

Pe arena internaţională,

două focare latente de criză au trecut în această săptămînă prin momente de încordare primejdioasă. Acţiunile agresive împotriva Republicii Democrate Vietnam au reprezentat o ameninţare serioasă pentru pace în Asia de sud-est (pag. 2) Conflictul intern din Cipru a fost pe punctul de a deveni un conflict internaţional ca urmare a implicării Turciei şi Greciei (pag. 4)

Vacanţa parlamentară

din Anglia oferă partidelor conservator şi laburist răgazul necesar pentru pregătirea campaniei electorale (pag. 13). În R.F.G., actualitatea politică internă este dominată de divergenţele de opinii manifestate în cadrul conducerii partidului guvernamental U.C.D.-U.C.S. (pag. 14)

La Sinaia

se desfăşoară, ca în fiecare an, cursurile universitare de vară la care participă profesori de limbi şi literaturi romanice din numeroase ţări. Despre interesul suscitat de aceste cursuri ne relatează prof. univ. B. Cazacu, precum şi şapte dintre participanţi, care au ţinut să ne împărtăşească de asemenea impresiile lor despre Romînia (pag. 16)

Despre contribuţiile

delegaţiilor oamenilor de ştiinţă romîni la două congrese internaţionale care au avut loc de curînd şi despre importanţa acestor congrese ne vorbesc acad. Ştefan Milcu, vicepreşedinte al Academiei R.P.R., participant la al VII-lea Congres Internaţional de Antropologie şi Etnografie de la Moscova (pag. 22) şi prof. univ. Tiberiu Morariu, participant la cel de al XX-lea Congres Internaţional de Geografie de la Londra (pag. 19)

Reportaj despre Haga,

capitala neoficială a Olandei, oraş liniştit şi pitoresc cu clădiri străvechi şi cu edificii ultramoderne, la pag. 24

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

Evenimentele din golful Tonkin

Cele aproximativ zece zile care ne despart de periculoasa încordare din golful Tonkin au readus un calm relativ în această zonă. Dar incidentele în sine, ca și evoluția generală a relațiilor în sud-estul asiatic, mențin atenția asupra acestei zone generatoare, mai cu seamă în ultima vreme, de încordare pentru ansamblul situației internaționale.

Opinia publică mondială a fost pusă în fața unui act deliberat de agresiune. „Aceasta este o acțiune războinică foarte serioasă a guvernului S.U.A. împotriva R. D. Vietnam — se arată în declarația guvernului R. D. Vietnam — o încălcare foarte brutală a legilor internaționale și a acordurilor de la Geneva din 1954 cu privire la Indochina și ea sporește primejdia extinderii războiului în Indochina și în Asia de sud-est".

Faptele, transmise în acele zile în desele emisiuni radiofonice de pe tot globul, relatate în presa mondială, sînt bine cunoscute. În decurs de o săptămînă (30 iulie — 5 august) au avut loc în mai multe rînduri violări ale frontierei și bombardarea unor obiective din R. D. Vietnam. În Declarația Înaltului comandament al Armatei populare vietnameze sînt astfel menționate bombardarea de către nave de război a insulelor Hon Me și Hon Ngu care aparțin R. D. Vietnam (30 iulie); bombardarea postului de frontieră Nam Can și a satului Noong De (la 1 și 2 august); violarea apelor teritoriale ale R. D. Vietnam de către distrugătorul american, Maddox (31 iulie-2 august); atacarea de pe mare a regiunilor Ron și Deo Ngang (3 august); bombardarea în repetate rînduri a diferitelor regiuni din R. D. Vietnam de către avioane cu reacție americane (5 august).

Inițial, din surse oficiale americane evenimentele din golful Tonkin au fost prezentate sub forma unui „atac" împotriva unor nave americane. Lipsa de veridicitate a acestei versiuni a obligat însă pe parcurs la modificarea variantei inițiale a incidentelor așa cum a fost ea înfățișată de la Washington.

Astfel secretarul de stat adjunct pentru problemele Extremului Orient, William Bundy, în cadrul unui interviu televizat a recunoscut că a avut loc înainte de 5 august un atac al navelor de război sud-vietnameze, dar a declarat că distrugătorul Maddox „nu a participat în nici un fel la o asemenea acțiune". Comentatorul ziarului *Washington Post*, Murder, scrie că la Washington se recunoaște că au avut loc „incursiuni limitate ale unor nave sud-vietnameze în apele de litoral ale Vietnamului de nord". Se anunță, scrie comentatorul, că „unele nave sud-vietnameze au fost escortate o porțiune din drumul urmat de ele spre obiectivele respective de către nave militare americane". Același ziar, într-un alt comentariu semnat de Roberts, este de părere că „nu este exclus ca navele americane să fi controlat într-o formă sau alta navele sud-vietnameze în incursiunile lor asupra Vietnamului de nord". Într-o corespondență din Washington, *Le Monde* consemna: „Nu lipsește decît un detaliu pentru a accentua unanimitatea americană — un raport cronologic de necontestat asupra celor ce s-au întîmplat în ultimele șapte zile în largul coastelor nord-vietnameze. Este posibil ca Pentagonul să posede aceste date și să expună elementele deputaților și senatorilor. Dar în exterior? Această lacună este frapantă într-o țară obișnuită să etaleze o cantitate uriașă de fotografii, diagrame și diverse alte moduri de demonstrații".

Din toate acestea rezultă însă limpede două lucruri:

1. Incursiuni sud-vietnameze au existat.
2. Chiar în cercurile oficiale americane se discută despre participarea —

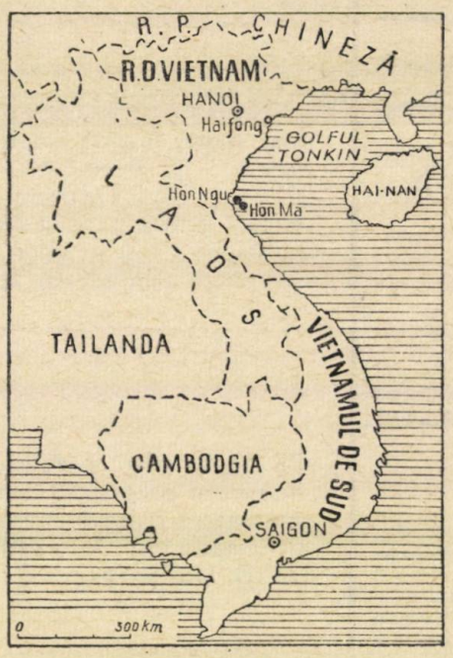

sub o formă sau alta — a navelor militare americane implicate în conflictul din golful Tonkin la escortarea navelor militare sud-vietnameze.

Această „versiune modificată" justifică întrebarea pe care și-o pun numeroși observatori dacă nu cumva evenimentele care au avut loc sînt o urmare a climatului politic încărcat al perioadei electorale din Statele Unite. Se știe că problema politicii americane în Asia de sud-est a format și formează de mai multă vreme un subiect de controversă electorală între cele două partide — democrat și republican. Strategia republicană constă în principal în a acuza administrația democrată că duce o politică defetistă în sud-estul asiatic. În încercarea de a face față acestor presiuni, administrația a luat măsuri ca înlocuirea ambasadorului din Vietnamul de sud, crearea unei „super-echipe" militare și diplomatice în această țară, trimiterea de noi trupe și, potrivit unor surse neconfirmate oficial, elaborarea unor planuri de perspectivă privind extinderea conflictului din Vietnam. Nu reprezintă oare actualele evenimente din golful Tonkin o concesie făcută presiunilor forțelor extremiste din Statele Unite? Răspunsurile date de comentatori la această întrebare sînt în genere în defavoarea politicii administrației. Într-un amplu comentariu consacrat evenimentelor din golful Tonkin, observatorul agenției *France Presse* scria: „Astăzi, americanii sînt atît de angajați în Vietnamul de sud încît nu se pot degaja fără a-și pierde prestigiul... Pentru moment, Washingtonul nu poate încă să dea înapoi cu atît mai mult cu cît campania electorală condamnă administrația Johnson să țină seama de supralicitările demagogice ale candidatului republican Barry Goldwater".

Dacă așa stau lucrurile, o a doua problemă care se pune imediat este în ce măsură vom asista la noi încercări de supralicitare. Este adevărat, Congresul Statelor Unite a adoptat o rezoluție sprijinită de către ambele partide, care-i acordă președintelui Statelor Unite împuterniciri în politica sa în sud-estul asiatic. Mai precis, „împuternicirea de a adopta orice măsură necesară, inclusiv folosirea forței armate". Atît președintele Johnson, cît și presa americană au elogiat această „solidaritate politică" după o perioadă de intense altercații între republicani și democrați. Goldwater a declarat că sprijină întrutotul măsurile și politica adoptate de administrația democrată. Unii comentatori s-au grăbit să anunțe că problemele sud-estului asiatic vor ieși din competiția electorală.

Graba aceasta pare însă puțin justificată, și coincide se pare exclusiv cu dorințele reprezentanților democrați. De partea republicană, asemenea intenții nu au fost încă formulate. William Bromfield, membru republican al Camerei Reprezentanților, a declarat că liderii partidului său vor critica actuala administrație pentru că ea „nu depune eforturi suficiente pentru a cîștiga războiul în Vietnam".

Nu este vorba însă numai de atît. Goldwater nu este pur și simplu de acord cu ceea ce a fost întreprins în golful Tonkin. El vede în aceste evenimente doar începutul unor acțiuni extremiste pe viitor. „Trebuie să se continue războiul din Vietnam pînă la capăt. Aceasta implică acțiunea forțelor prezente acolo și nu o reîntoarcere pur și simplu la statu-quo-ul existent", a declarat el. Iată deci ce înțeleg liderii republicani prin „armistițiul provizoriu" în sud-estul asiatic despre care a vorbit Miller, candidatul la vicepreședință din partea partidului republican.

Este prematur deocamdată să se vorbească despre efectul acestor presiuni. Stirnește însă îngrijorare faptul că, în momentul de față, S.U.A. intensifică pregătirile militare în sud-estul asiatic. Într-o conferință de presă, titularul Pentagonului, McNamara, a enunțat măsurile pe care Statele Unite le iau și intenționează să le ia în perioada următoare în această zonă. Printre cele anunțate de el, se numără: deplasarea spre sud-estul asiatic a unui grup special de port-avioane din flota 1, care operează de obicei în largul coastei răsăritene a S.U.A., în Pacificul de vest; aducerea în Vietnamul de sud a unor noi grupuri de avioane americane, deplasarea unor escadrile de bombardiere de vînătoare americane în Tailanda; punerea în stare de alarmă a unor „unități selecționate" din forțele terestre și infanteria marină și altele.

Examinarea implicațiilor americane în sud-estul asiatic nu poate omite presiunea permanentă la care este supus guvernul de la Washington de către auto-

rităţile sud-vietnameze. „Premierul" sud-vietnamez Khan şi-a înmulţit considerabil în ultimul timp declaraţiile. Leitmotivul lor este acelaşi: trebuie pornit spre nord. El îşi mărturiseşte cu fiecare prilej dorinţa de a se extinde conflictul din Vietnam, prin atacarea directă a R. D. Vietnam nu numai pe mare ci şi pe uscat. În Vietnamul de sud a fost declarată starea excepţională. A fost impusă cenzura presei, s-a instituit controlul asupra distribuirii alimentelor şi asupra călătoriilor şi a fost interzisă circulaţia la anumite ore în unele regiuni. Corespondentul din Saigon al agenţiei *Associated Press* menţiona de asemenea mobilizarea generală „a efectivelor şi resurselor" şi „împuterniciri largi acordate poliţiei". Khan a vizitat „postul cel mai înaintat" de la Gio Linh în apropierea imediată a zonei demilitarizate. Toată viaţa politică din Vietnamul de sud se desfăşoară sub semnul unor adevărate pregătiri de război. Numeroşi comentatori atrag atenţia asupra pericolului pe care l-ar reprezenta din punct de vedere al intereselor americane, dar mai ales din punct de vedere al intereselor păcii o cedare în faţa presiunilor sud-vietnameze.

Recenta criză din golful Tonkin a readus în discuţie relaţiile dintre Statele Unite şi propriii lor aliaţi. În presa americană au apărut în primele zile ale crizei numeroase referiri la „înţelegerea şi sprijinul" de care s-ar fi bucurat acţiunile americane în unele capitale aliate. În lumina faptelor, aceste declaraţii trebuie primite cu multe rezerve. Se pare mai curînd că „atmosfera de solidaritate" a fost invocată tocmai pentru că a lipsit. Dealtminteri, luni s-a anunţat că preşedintele Johnson îl trimite într-o misiune oficială în mai multe capitale pe fostul ambasador american în Vietnamul de sud, Cabot Lodge, „pentru a explica unele amănunte în legătură cu politica americană în Asia de sud-est" (Buletinul de ştiri al Casei Albe). Lodge a declarat presei că scopul misiunii sale este „de a face cunoscute aliaţilor noştri şi ambasadorilor situaţia actuală din Asia de sud-est şi poziţia, scopurile guvernului american în această regiune".

Această vizită a uneia din personalităţile politice americane asociate în genere întregii evoluţii politice în Vietnamul de sud întăreşte convingerea comentatorilor că sprijinul, despre care unele ziare americane vorbesc, este destul de limitat şi constituie mai curînd rezultatul unor presiuni.

O dovadă a acestei stări de fapt o constituie chiar unele reacţii potrivnice acţiunilor Administraţiei în S.U.A. Se ştie că rezoluţia Congresului a înregistrat două voturi împotrivă — senatorii Wayne Morse şi Ernest Gruening. În cuvîntul său, Morse a spus printre altele: „O perioadă de timp, noi am dus un război ascuns în Asia de sud-est în loc să căutăm să menţinem pacea. Era inevitabil şi inexorabil ca, mai devreme sau mai tîrziu, să fim obligaţi să participăm la acţiuni făţişe de război, în conformitate cu acea politică, şi este ceea ce facem în momentul de faţă. Sînt convins că şi poporul american îşi dă seama că discuţiile despre apărarea de către noi a libertăţii în Vietnamul de sud sînt o ridiculizare a însăşi cuvîntului libertate. Acţiunile militare unilaterale ale S.U.A. în Asia de sud-est, a declarat Morse, constituie o încălcare directă a obligaţiilor internaţionale ale S.U.A., o încălcare a acordurilor de la Geneva. Dar ce este şi mai rău e că ameninţăm cu războiul acolo unde nu există o primejdie directă pentru securitatea americană".

În opinia publică mondială s-a înregistrat un sentiment de neliniştе şi de protest. Ţările socialiste şi-au manifestat solidaritatea lor cu cauza poporului vietnamez, respingînd categoric agresiunea americană.

„Uniunea Sovietică — a declarat N.S. Hruşciov — condamnă cu hotărîre aceste acţiuni agresive ale S.U.A. care reprezintă o încercare de a repune în uz samavolnicia şi metodele piraterеşti, condamnate de popoare, în relaţiile dintre state".

„R.D. Vietnam şi China — se spune în declaraţia guvernului R. P. Chineze — sînt vecine, strîns legate între ele... Guvernul S.U.A. trebuie să înceteze imediat provocările sale armate împotriva R.D. Vietnam şi să pună capăt încălcărilor armate ale teritoriului, spaţiului aerian şi apelor teritoriale ale acesteia".

Comentatorii au reţinut în mod deosebit reafirmarea cu prilejul acestor evenimente a cunoscutei poziţii franceze exprimată dealtminteri destul de recent de preşedintele Franţei, de Gaulle. În Consiliul de Securitate reprezentantul francez a insistat din nou asupra ideii unei soluţionări prin tratative a situaţiei din această zonă. Referindu-se la reacţia franceză, corespondentul din Paris al agenţiei *U.P.I.* scria: „Surse informate reamintesc apelurile repetate ale preşedintelui de Gaulle pentru neutralizarea Asiei de sud-est, ca fiind singura modalitate de încetare a luptelor, ca şi propunerea sa formulată în conferinţa de presă de la 23 iulie în vederea convocării unei noi conferinţe de la Geneva cu privire la Vietnam, Laos şi Cambodgia". Presa a adoptat tocmai o

REFLECTOR

În a doua jumătate a lunii august primul ministru al Islandei, Bjarni Benediktsson, va sosi la Washington într-o vizită oficială în cursul căreia va avea convorbiri cu preşedintele Johnson.

■

La 25 august, cu ocazia aniversării a douăzeci de ani de la eliberarea Parisului, preşedintele de Gaulle va ţine un discurs la Hotel de Ville — primăria capitalei Franţei.

■

În legătură cu disensiunile tot mai accentuate între guvernatorul statului Guanabara, Carlos Lacerda, şi preşedintele Castelo Branco, Gazette de Lausanne scrie: „Retragerea sprijinului pe care Lacerda şi prietenii lui l-au acordat preşedintelui Branco nu poate decît să întărească autoritatea guvernului şi să-l apropie de mase, care se temeau de cristalizarea unui regim neo-fascist, ostil oricărei reforme".

■

În timpul vizitei oficiale pe care preşedintele Republicii Franceze de Gaulle o va face în toamna aceasta în cîteva ţări din America de Sud, crucişătorul francez cu propulsie atomică Colbert va face o călătorie experimentală înconjurînd pentru prima dată continentul sud-american, pe la sud de Ţara de Foc.

■

Fostul premier al Federaţiei Rhodesia-Nyassaland, Roy Welensky, a făcut cunoscute două din proiectele sale de viitor: va candida în alegerile pentru o circumscripţie vacantă (la Salisbury) şi va iniţia o restructurare a partidului naţional al Rhodesiei (de sud) — aflat deocamdată în opoziţie — astfel încît acest partid să reuşească să formeze un nou guvern care să soluţioneze impasul creat de politica rasistă a guvernului actual. Edgar Whitehead, lider al partidului naţional, s-a declarat de acord cu aceste proiecte. „Dar — scrie Daily Telegraph — este oare Welensky omul ideal pentru realizarea unui compromis ?"

■

Francesco de Martino, secretarul general al Partidului Socialist Italian, a fost numit redactor şef al organului de presă al acestui partid, cotidianul Avanti. Fostul redactor şef al acestui ziar, Riccardo Lombardi, a demisionat din această funcţie în semn de protest faţă de politica conducerii P.S.I. în cadrul coaliţiei de centru-stînga.

■

Peter Thomas, ministru de stat la Ministerul Afacerilor Externe al Angliei va face o vizită oficială în Cehoslovacia.

■

Martin Webster, membru al partidului nazist britanic condus de Colin Jordan, a fost condamnat la două luni închisoare sub acuzaţia de atac şi molestare împotriva primului ministru al Kenyei, Jomo Kenyatta în timpul vizitei pe care acesta din urmă a făcut-o la Londra cînd a participat la conferinţa primilor miniştri ai Commonwealthului.

■

Pier Spinelli, şeful grupului de observatori ai O.N.U. în Yemen şi reprezentantul secretarului general al O.N.U. U Thant, a făcut zilele acestea o vizită la Cairo în cursul căreia a avut întrevederi cu Mahmud Fawzi, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al Republicii Arabe Unite şi cu ministrul de externe, Riad. În cursul acestor întrevederi s-au discutat probleme legate de situaţia din Yemen şi de misiunea observatorilor O.N.U. în această ţară. După vizita în capitala Republicii Arabe Unite, Spinelli va vizita, pentru întrevederi asemănătoare, Djeddah şi Sanaa, urmînd apoi să se reîntoarcă la sediul O.N.U. pentru a prezenta secretarului general un raport în legătură cu misiunea sa.

asemenea poziție. „Există un pericol real — scrie *Figaro*. Pentru a-l evita, pentru a-i face față, trebuie să ne decidem într-o zi să discutăm despre pace". „După ce a fost trecut punctul paroxismului, va trebui neapărat să se găsească o soluție la această criză..." *(Combat)*.

Din India s-a anunțat că reacția oficială nu va surveni decît după încheierea dezbaterilor în Consiliul de Securitate, dar presa indiană a criticat politica americană. „Cum ar fi putut crede Washingtonul — scria *Times of India* — că navele care patrulau în aceste ape ar fi putut fi considerate de nord-vietnamezi altfel decît un act de extremă provocare".

Norodom Sianuk, șeful statului Cambodgia, într-un mesaj adresat președintelui Ho Și Min, și-a exprimat indignarea față de bombardamentul american efectuat împotriva R. D. Vietnam. „Nu există decît două soluții posibile — își exprimă părerea Norodom Sianuk — sau o conferință internațională pentru a reglementa criza și problema integrității noastre teritoriale, sau un război deschis..." Din Japonia, agenția *Reuter* transmite că surse apropiate Ministerului de Externe au declarat că „acesta este șocat de tonul aspru al declarației președintelui Johnson în legătură cu evenimentele din golful Tonkin". La conferința de la Geneva pentru dezarmare delegațiile neutre și-au exprimat, potrivit corespondentului agenției *M.E.N.*, „regretul" față de atacurile americane din golful Tonkin. „Aceste delegații au declarat că atacurile tind să agraveze încordarea internațională și sînt astfel potrivnice principiilor conferinței celor 17 națiuni care încearcă să statornicească pacea în lume". A protestat de asemenea secretariatul permanent al organizației de solidaritate afro-asiatică. Presa din Etiopia, Ghana și din alte țări africane a adoptat o atitudine similară.

Reține în mod deosebit atenția declarația secretarului general al O.N.U., U Thant, făcută la Washington după întrevederile pe care le-a avut cu oficialitățile americane asupra diferitelor probleme internaționale, inclusiv situația din Asia de sud-est. El a declarat că a discutat cu președintele Johnson și cu secretarul de stat Rusk problemele sud-estului asiatic „pe o bază confidențială" însă a spus : „În ce privește o eventuală întrunire a conferinței celor 14 țări mă pronunț pentru această conferință în calitate de cetățean al unei țări situate în apropierea regiunii în cauză, însă nu în calitate de secretar al O.N.U.".

Dezbaterile care au loc în momentul de față în Consiliul de Securitate n-au ajuns încă la un rezultat. În declarația din 9 august a Ministerului Afacerilor Externe al R. D. Vietnam se exprimă ideea că „numai cei doi copreședinți și țările care au luat parte la conferința de la Geneva în 1954 au deplina competență de a examina actele de război extrem de primejdioase comise de guvernul S.U.A. împotriva R. D. Vietnam. Ministerul Afacerilor Externe al R. D. Vietnam subliniază că Consiliul de Securitate nu are dreptul să examineze această problemă și trebuie să respecte acordurile de la Geneva din 1954, precum și rolul copreședinților și răspunderea țărilor participante".

Soluția pentru sud-estul asiatic trebuie să fie elaborată exclusiv pe cale pașnică, pe baza recunoașterii dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, a respectării suveranității și integrității teritoriale a statelor, a neamestecului în treburile interne ale statelor suverane. Or, aceasta presupune încetarea acțiunilor agresive împotriva R. D. Vietnam, încetarea intervenției militare din Vietnamul de sud, aplicarea consecventă a acordurilor de la Geneva.

„Poporul nostru — scrie *Scînteia* la 10 august în articolul *Acțiuni periculoase pentru cauza păcii*, semnat *Comentator* — împărtășește îngrijorarea resimțită în lumea întreagă, în legătură cu cursul periculos luat de evenimentele din Asia de sud-est, ca urmare a acțiunilor S.U.A. îndreptate împotriva suveranității și securității R. D. Vietnam. El manifestă profundă simpatie și solidaritate cu lupta dreaptă a poporului vietnamez, pentru apărarea independenței naționale și integrității teritoriale a R. D. Vietnam, pentru dezvoltarea sa pașnică și pentru realizarea reunificării țării în conformitate cu acordurile de la Geneva din 1954. În deplină concordanță cu politica consecventă de coexistență pașnică între țări cu orînduiri sociale diferite, opinia publică din țara noastră reafirmă ideea exprimată în repetate rînduri de conducerea de stat a R. P. Romîne că probleme litigioase oricît de spinoase pot și trebuie să fie soluționate pe cale pașnică, fără a se recurge la război, pe baza recunoașterii dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, respectării suveranității și integrității teritoriale a statelor, neamestecului în treburile interne ale statelor suverane".

Sergiu VERONA

NICOSIA

După un an

S-a împlinit un an din momentul în care președintele Makarios a vorbit pentru prima oară despre necesitatea revizuirii prevederilor anacronice ale Constituției cipriote. Cei trei ani care trecuseră de la alcătuirea constituției, fundată pe prevederile acordurilor de la Londra și Zürich, au demonstrat cu prisosință inaplicabilitatea unui act constituțional care pornește de la acordarea dreptului de veto minorității, care paralizează voința majorității, care nu permite unui guvern îndeplinirea normală a atribuțiilor ce-i incumbă.

Sînt peste șapte luni de cînd, la Nicosia și în alte regiuni ale insulei, ca replică propunerilor de modificare înaintate părților interesate, au avut loc, în urma instigării externe, primele ciocniri între elementele extremiste ale celor două comunități.

De atunci, evenimentele au urmat un curs bine cunoscut. Guvernul cipriot a sesizat Consiliul de Securitate al O.N.U. cu privire la punerea în pericol a independenței și suveranității statului în urma amestecului și a perspectivelor de continuare a imixtiunii străine în treburile interne ale Republicii Cipru. Finalmente, s-a ajuns la adoptarea unor rezoluții care, aplicate integral de către toate

Acțiuni de subversiune

ORICÎT de spectaculoase ar fi evenimentele recente din golful Tonkinului și oricare ar fi împrejurările exacte în care s-au petrecut ele, nu trebuie să uităm că de ani de zile serviciile speciale americane au încurajat și sprijinit operații militare de hărțuire împotriva teritoriului nord-vietnamez.

Inițial, în anii 1957—1958 frontul nu exista, insurecția generalizată nu avea să se dezlănțuie decît trei ani mai tîrziu. Era vorba atunci de ceva mai simplu — sau mai precis de ceva mai ambițios, și anume de a se provoca prăbușirea regimului de la Hanoi printr-o serie de acțiuni politico-militare.

Astfel, încă din 1957 s-a creat la Saigon un „serviciu de legături al președinției" prevăzut cu mai mulți specialiști americani și însărcinat cu organizarea, instruirea și comandarea unităților de parașutiști specializate în activitățile de informații și de contraspionaj. În cadrul acestui serviciu, „secția 45" asistată de patru consilieri americani este pregătită pentru operațiuni în zona de nord. Ea va fi în curînd secundată de „grupul mixt de observație nr. 1", unitate de cadre îmbrăcate în civil și însărcinate cu recrutarea și pregătirea agenților care se oferă voluntari pentru a fi trimiși în „misiuni speciale" în Vietnamul de nord. Persoanele recrutate petrec o perioadă, denumită stadiu de „creștere", într-un cantonament din Nha-Trang, apoi cei mai buni dintre ei sînt trimiși, pentru a fi instruiți mai complet, în Taiwan sau pe insula Guam. De-abia după aceea acești agenți, încadrați în unități de șoc, își încearcă norocul și în Tonkin. Infiltrarea lor se efectuează de cele mai multe ori prin parașutare, dar, uneori și cu ajutorul navelor sau prin penetrația pe uscat pornind de la frontiera Laosului.

Cu toate acestea, pînă în anul 1960 operațiunile de acest fel s-au înfăptuit într-un ritm lent. Statele Unite nu interveniseră încă direct în acest al doilea război din Indochina și unitățile de șoc sudiste păreau lipsite de zel. Lucrurile aveau să se schimbe cu începere din 1961 cînd Washingtonul avea să hotărască intensificarea eforturilor sale în Vietnam. Însă și obiectivele aveau să se modifice. Doctrina avea să urmărească de-acum încolo dezorganizarea potențialului economic și militar al Vietnamului de nord. Faimosul plan Staley-Taylor, care prevede pacificarea Vietnamului de sud într-un an și jumătate, atribuie operațiunilor de șoc împotriva Vietnamului de nord un rol important. La Nha-Trang au început să se intensifice operațiunile de instruire militară.

Zonele de infiltrație diferă. Grupuri de sabotori sînt arestate fie în provinciile meridionale Quang-Binh, Ninh-Binh, Nghe-An, Na-Tinh, fie și în regiunile muntoase, în provincia Bac-Kan, în apropiere de Cao-Bang. Cei mai mulți dintre agenții capturați astfel au fost recrutați fie din rîndul refugiaților din Tonkin fie dintre foștii soldați ai armatei franceze. Ei sînt aproape toți parașutați însă s-a semnalat de asemenea, în 1962, o încercare cu ajutorul unei vedete rapide, care a debarcat în cursul nopții pe coastă un grup de soldați-scafandri. În același an elicoptere americane au transportat în apropiere de frontiera dintre Laos și Vietnamul de nord un grup de patru soldați.

Operațiile de felul acesta se soldează în două cazuri din trei cu eșecuri. Agenții sudiști sînt în general lipsiți de entuziasm. La Hanoi supravegherea zi și noapte a instalațiilor industriale și portuare devine tot mai severă în Vietnamul de nord. Drumurile, porturile, întreaga zonă maritimă sînt puse sub o pază strictă. Pe străzile orașului Hongay sau în centrul balnear Vat-Chay, marinarii, cu uniforme albastre și căști de pluță albe, aduc o notă de culoare neașteptată.

Georges CHAFFARD
(Din Le Monde)

părțile, ar fi dus la salvgardarea independenței și restabilirea calmului pe insulă. În tot cursul acestui an, în diferite orașe din lumii și în diferite formule organizatorice, s-au dus tratative pentru găsirea unei soluții radicale a problemei cipriote. Deși în cîteva rînduri se părea că părțile interesate erau pe punctul începerii unor negocieri mai serioase, faza impasului diplomatic nu a fost niciodată depășită. O explicație, printre multe altele o constituie și înlăturarea efectivă de la negocieri tocmai a celor care ar fi trebuit să fie principalii interlocutori: reprezentanții nemijlociți ai celor două comunități.

De o săptămînă opinia publică internațională a urmărit îngrijorată o violentă reluare a ciocnirilor. Deteriorarea considerabilă a relațiilor dintre Grecia și Turcia, agravarea situației pe insulă au determinat crearea unei serioase încordări în estul Mediteranei.

În momentul în care negocierile de la Geneva au ajuns într-un punct mort, tensiunea din Cipru a continuat să crească, iar războiul verbal greco-turc să ia amploare. Potrivit unor observatori străini, miercuri 5 august ciprioți turci s-ar fi apropiat de „linia verde" — care separă cartierele celor două comunități în capitala țării — determinînd astfel o mișcare similară din partea cipriotilor greci. Spre seară, un prim incident — ale cărui cauze n-au fost elucidate — a izbucnit. Din rîndurile turcești s-au tras cîteva rafale de arme automate în direcția pozițiilor grecești. O intervenție a „căștilor albastre" nu a dus decît la un calm efemer. Mai tîrziu schimbul de focuri a reizbucnit. Cam în același timp, în periferiile Nicosiei, s-ar fi petrecut un alt incident grav. Purtătorul de cuvînt al guvernului cipriot a relatat că în pozițiile cipriotilor greci ar fi pătruns patru cipriоți turci, îmbrăcați în uniformele forțelor O.N.U., care au deschis focul asupra unei patrule grecești. Joi 6 august, în regiunea Mansura, au izbucnit lupte violente între forțele situate față în față. Potrivit unor știri anterioare în această regiune se făcea aprovizionarea cu armament din exterior a cipriotilor turci. În același timp și în alte regiuni ale insulei au izbucnit lupte care n-au încetat pînă vineri dimineața.

La 7 august, un purtător de cuvînt al forțelor O.N.U. a anunțat că patru avioane turcești au mitraliat portul Polis. Agențiile occidentale au relatat că guvernul cipriot ar fi primit vineri seara, pe cale extradiplomatică, un avertisment din partea Turciei în legătură cu noi zboruri ale aviației turcești în cazul în care ofensiva împotriva regiunii Mansura nu ar înceta.

Sîmbătă, guvernul turc a cerut convocarea Consiliului de Securitate motivînd aceasta prin agravarea situației de pe insulă. În aceeași zi, guvernul cipriot a cerut și el convocarea Consiliului pentru a discuta „situația gravă creată în urma raidurilor aeriene efectuate deasupra teritoriului Ciprului de avioane turcești".

A doua zi, la 9 august, nu a mai fost vorba de o simplă violare a spațiului aerian cipriot. Avioane turcești cu reacție au bombardat obiective militare și localități de pe insulă. Un corespondent al agenției *France Presse*, martor ocular al unui bombardament efectuat în regiunea localității Lefka, notează cîteva observații și impresii: „Șase sate situate pe coastă, locuite de cipriоți greci, au fost bombardate și incendiate, iar numărul victimelor — al căror bilanț nu poate fi încă stabilit — a fost foarte mare... Toată populația (cipriоții turci din Lefka — n.n.) s-a suit pe înălțimi pentru a asista la zborul avioanelor atacînd pozițiile vecinilor cipriоți greci alături de care au conviețuit secole de-a rîndul".

Întrunit la cererile Turciei, Ciprului și Greciei, Consiliul de Securitate a dezbătut în dimineața zilei de duminică grava situație creată. Descriind raidul aviatic întreprins „ca fiind un zbor de avertisment" reprezentantul Turciei a motivat că operațiile întreprinse constituie o acțiune limitată, de poliție, efectuată în legitimă apărare, și a declarat că bombardamentele nu ar fi vizat decît obiective militare. Reprezentantul Ciprului a vorbit despre pericolul care continuă să planeze în legătură cu continuarea intervenției militare străine. Reprezentantul U.R.S.S. a subliniat că acțiunea turcă „a creat una din cele mai periculoase situații în Mediterana răsăriteană" și a menționat că este din nou vorba despre „consecințele intervenției puterilor N.A.T.O. în treburile interne ale Ciprului, treburi care sînt de resortul exclusiv al celor două comunități din insulă".

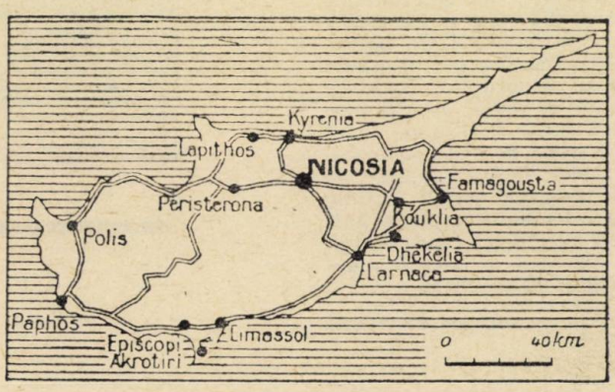

În timpul lucrărilor, președintele Consiliului de Securitate a dat curs cererii prezentate de reprezentantul Coastei de Fildeș, lansînd un apel Turciei ca să înceteze imediat bombardamentele și un apel guvernului cipriot ca să ordone încetarea imediată a focului trupelor de sub comandamentul său.

În cursul zilei de duminică conducătorii unor state și-au manifestat interesul și preocuparea față de situația în care se ajunsese și au trimis o serie de mesaje. Președintele Johnson a adresat mesaje urgente și personale președinților guvernelor Turciei, Greciei și Ciprului. În mesaje se cerea ajutorarea O.N.U. în misiunea ce i-a fost încredințată și se vorbea despre pericolul pe care l-ar prezenta continuarea conflictului. Președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. S. Hrușciov, a adresat mesaje premierului Turciei, președintelui Ciprului și secretarului general al O.N.U. În mesajul adresat premierului turc, se arăta: „Guvernul sovietic cere guvernului Republicii Turcia să înceteze acțiunile militare împotriva Republicii Cipru. Folosirea armelor nu este un mijloc adecvat pentru rezolvarea problemelor complexe ale relațiilor dintre naționalități. Încercările de a impune prin forța armelor o soluție care nu corespunde intereselor poporului, nu pot decît să agraveze și mai mult situația, să extindă conflictul, să intensifice primejdia unui război...".

În urma acțiunilor diplomatice întreprinse și a apelurilor lansate de la tribuna Consiliului de Securitate marți activitatea militară a încetat. Guvernul cipriot a hotărît o unilaterală încetare a focului încă de sîmbătă.

În scrisoarea pe care a adresat-o președintelui Consiliului de Securitate, primul ministru al Turciei a declarat că țara se va conforma încetării focului, dar că „va urmări îndeaproape evoluția situației" atîta timp cît încetarea focului nu va fi respectată „și atîta timp cît O.N.U. nu va fi în măsură să restabilească situația existentă înaintea luptelor care au început la 5 august". Condiția pusă de șeful guvernului turc lăsa să se subînțeleagă cererea adresată cipriotilor greci de a evacua cele trei sate ale cipriotilor turci pe care le-ar fi ocupat.

Guvernul grec a adoptat o atitudine care a urmat firul evenimentelor. Inițial se părea că Atena se orientează spre o contrainterventie. În momentul cînd debarcarea turcă n-a fost confirmată, guvernul grec a renunțat la măsurile întrevăzute.

Declarațiile din Nicosia și Ankara privind respectarea încetării focului au fost primite favorabil de către secretarul general al O.N.U. În urma răspunsurilor primite, U Thant a hotărît să renunțe la publicarea informațiilor culese de către comandantul forțelor O.N.U. cu privire la producerea evenimentelor care au debutat la 5 august. Aceasta înseamnă că secretarul general nu intenționează să redeschidă discuția în Consiliul de Securitate decît în eventualitatea unor noi acțiuni periculoase. În declarația publicată U Thant a subliniat că intenționează să depună „toate eforturile în direcția unor aranjamente constructive de menținere a păcii în toate regiunile Ciprului". Cu același prilej, U Thant a dat instrucțiuni comandantului forțelor O.N.U. de a coopera cu toate părțile pentru a asigura o deplină încetare a focului și de a lua orice inițiativă destinată atingerii acestui scop; el a cerut lui Galo Plaza, reprezentantul său permanent în Cipru, să se reîntoarcă în insulă la sfîrșitul acestei săptămîni.

Faptele vorbesc de la sine. Indiferent de interpretarea acordurilor de la Geneva și Zürich de către o parte sau alta, cu privire la dreptul de intervenție unilaterală, nici o prevedere nu permite atacarea teritoriului Republicii Cipru de forțe militare externe. Or, cîteva localități au fost atacate de avioane militare scoase din dispozitivul N.A.T.O. de că-

tre o țară care face parte din acest bloc militar.

Ziarul grec *To Vima* scria că „amenințarea oficială a Ankarei de a interveni militar în Cipru" a survenit în momentul cînd Tuomioja își intensifica eforturile pentru găsirea unei soluții și se pregătea să viziteze cele trei capitale interesate „cu un proiect putînd fi discutat sau chiar acceptat de către cele trei guverne". După cum afirma agenția *France Presse*, „acțiunea turcă se situează în perspectiva ultimelor negocieri și pentru a obține o reglementare mai bună în favoarea sa a declanșat Ankara această manifestare de forță. Nu este exclus, se spune de asemenea, că de o parte și de alta unele cercuri încearcă să torpileze delicatele negocieri de la Geneva".

Potrivit ultimelor informații existente, în momentul cînd scriem aceste rînduri, pe insulă nu se semnalează incidente. Continuă însă „zboruri de recunoaștere" ale aviației turcești.

Opinia publică internațională dorește menținerea încetării focului și începerea unor tratative constructive între părțile direct interesate. Soluțiile pot fi găsite numai pe calea negocierilor pașnice. Problema cipriotă, ca și oricare altă problemă litigioasă, poate fi rezolvată fără să se recurgă la arme, pe baza recunoașterii dreptului celor două comunități de a-și hotărî soarta și a-și stabili relațiile dintre ele fără intervenție externă. Respectarea voinței populației cipriote constituie singura cale care ar permite ajungerea la o soluție echitabilă și trainică.

Eugen PHOEBUS

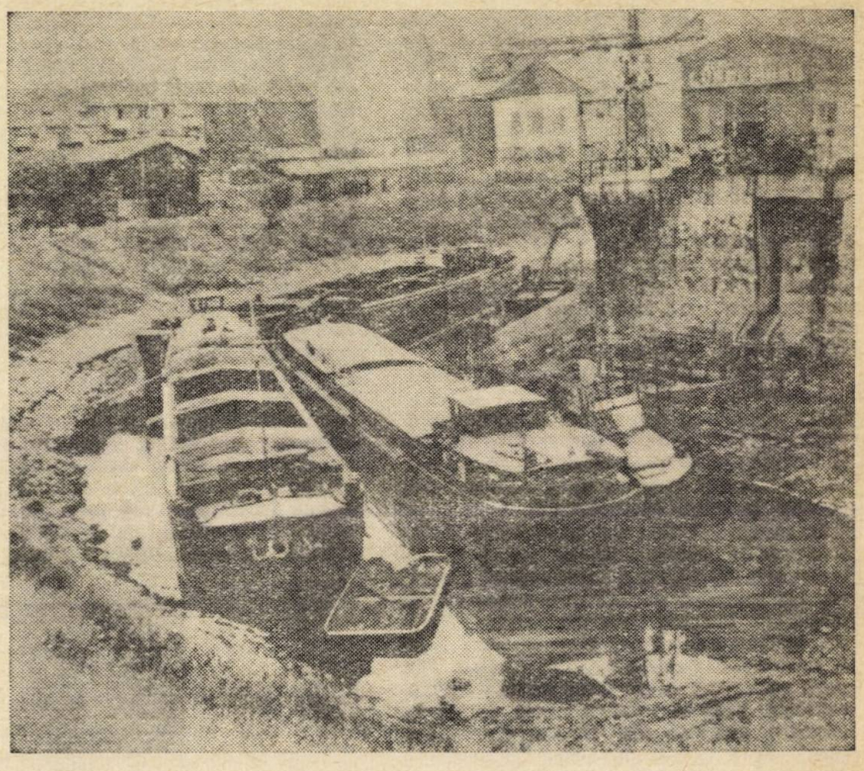

În țările Europei occidentale vara a fost foarte secetoasă. Apele Rinului au scăzut cu 2 metri, din care cauză navigația pe canalele secundare a fost întreruptă. La Duisburg, în Ruhr, ambarcațiunile au blocat portul

O SECTĂ PRIMEJDIOASĂ

Cu numai trei luni înainte de a deveni statul independent Zambia, Rhodesia de nord trebuie să facă față unor tulburări grave, unui așa-numit „război sfînt" care opune forțele guvernamentale adepților sectei Lumpa. O trăsătură a Africii de azi este faptul că în conflictele politice și tribale intervine de multe ori factorul religios, se speculează superstițiile. În Rhodesia de nord această interferență îmbracă o formă specifică. Fapt este că bilanțul provizoriu al ostilităților care au izbucnit în urmă cu trei săptămîni depășește pînă în prezent cifra de 300 de morți și tulburările par să se fi extins asupra unui teritoriu de mărimea Angliei.

Secta Lumpa a apărut în regiunea nord-estică a Rhodesiei de nord, în cel mai întins district administrativ al țării — Lundazi. În acest ținut al căldurii apăsătoare, domeniu al mușchilor țețe, al leului și elefantului, al comunităților strîns legate între ele prin relații de familie, superstițiile și conformismul sînt foarte puternice. Orice încercare de schimbare și progres întîmpină rezistență. În această atmosferă a prins teren cultul religios Lumpa.

În anul 1953, soția unui mic politician care pretindea că ar fi un văr îndepărtat al primului ministru Kenneth Kaunda, Alice Bumba, denumită în prezent Lenshina (în traducere regina), a lansat un apel în care, pretinzînd că ar fi fost moartă timp de trei zile, a declarat că a reînviat, după ce a primit ordinul de a fonda o biserică Lumpa (Lumpa înseamnă „în graba mare").

La început, mitingurile d-nei Lenshina au fost regizate de către soțul ei care căuta în acest fel să-și favorizeze ambițiile politice în Partidul Congresului Național. Autoritățile coloniale britanice l-au arestat însă curînd.

Legenda d-nei Lenshina s-a răspîndit repede și în scurt timp influența ei a devenit surprinzător de mare. Se pare că numărul fidelilor ei s-ar ridica la 30 000. Pentru suma de 35 de cenți oricine poate deveni membru al bisericii Lumpa. „Profeta" împarte așa-numite „pașapoarte pentru paradis" care, în ochii membrilor sectei, constituie o „garanție de viață veșnică". Aceasta, de altfel, îi determină să se năpustească asupra soldaților și polițiștilor, care încearcă să-i stăvilească, bravînd focurile armelor automate. Există și alte aspecte grotești ca, de pildă, cel relatat de un corespondent al ziarului New York Herald Tribune : „La diversele întruniri ale bisericii Lumpa, auditorii pot să asculte pe un gramofon vechi plăci uzate cu discursurile lui Churchill în timpul celui de-al doilea război mondial, în care acesta propovăduia unitatea Commonwealthului. Întrucît nu se înțelege ce spune, vocea fostului premier este prezentată ca aparținînd Atotputernicului".

Predicile clericilor bisericii Lumpa, în care se insistă îndeosebi asupra prestigiului personal al „profetei", au adus daune serioase. S-au înregistrat, printre altele, mari pierderi de recolte în timp ce un număr considerabil de oameni puteau fi văzuți plecînd în pelerinaj la Chinsali, sediul central al bisericii. Unii dintre ei parcurgeau chiar 300 de mile.

Cel mai grav este însă faptul că adepții sectei au început să masacreze pe cei care nu vor să plătească tribut bisericii. Cei ce nu se supun sînt judecați în numeroasele biserici Lumpa, construcții impresionante față de umilele colibe ale locuitorilor. Familii întregi de săteni sînt omorîte în timpul somnului sau arse de vii după ce sînt zăvorîte în case cărora li se dă foc. Mii de oameni se refugiază din satele distruse de membrii sectei. La sud de Chinsali s-au semnalat cazuri de febră tifoidă, variolă și dizenterie și există temeri ca bolile să nu provoace multe victime printre refugiații veniți să ceară ajutor.

În fața acestei situații, guvernul nord-rhodesian a acționat trimițînd trupe în regiunile cele mai afectate de masacre. Primul ministru a făcut o vizită la Lundazi unde au avut loc lupte între trupele guvernamentale și membrii sectei. În cursul unui miting al partidului său, United National Independence Party, Kenneth Kaunda a anunțat interzicerea ritualurilor cultului Lumpa pe timp de o lună de zile. Cine va participa la ele va fi condamnat la șapte ani închisoare, a declarat el. Arătînd că trupele sale au de-a face cu o sectă religioasă fanatizată la extrem, primul ministru a declarat : „Nu voi cruța nici un efort pentru a termina cu ea cît mai curînd posibil". Alice Lenshina trebuie adusă „moartă sau vie" la Lusaka, a adăugat el.

Kenneth Kaunda a luat această măsură doar în ultimă instanță, cînd masacrele au luat o amploare deosebită. Această atitudine se explică prin contextul politic în care se situează actualele tulburări. În pragul independenței, partidul lui Kaunda desfășoară o vie activitate de organizare politică în întreaga țară. Și Kaunda dorește să evite ca datorită unor măsuri prea autoritare, numeroșii adepți ai sectei Lumpa să sprijine opoziția.

Rodica GEORGESCU

LEOPOLDVILLE

Spre eșecul experienței Chombe?

Cronica actualității congoleze este din nou un jurnal de front. Chombe s-a înapoiat și războiul civil s-a înapoiat o dată cu el. Iar scriu ziarele de pretutindeni despre jandarmii katanghezi, despre mercenari, despre destrămarea unității statului. „Congolizarea", această noțiune care a intrat în terminologia gazetărească pe vremea tentativelor secesioniste ale primului ministru de astăzi, se aplică iarăși țării care și-a împrumutat numele fenomenului de fărîmițare a unității statale ca urmare a disensiunilor interne.

Caracteristica cea mai frapantă a evenimentelor în curs este apariția simultană a partizanilor victorioși în puncte depărtate unele de altele. Există un plan unic de acțiune? Nu se poate spune. În orice caz sînt atacate și cucerite puncte nodale, centre vitale.

Stanleyville-ul de pildă, situat în cel mai înalt punct navigabil al fluviului Congo, controlează comunicațiile dintre Leopoldville și partea de nord-est a țării. Cu alte cuvinte, de la căderea acestui oraș în mîinile insurgenților, capitala nu mai are legături cu nord-estul.

De cînd partizanii au cucerit și orașul Manono, Katanga este tăiată practic în două, drumul spre Elisabethville e liber și se crede că trupele guvernamentale nu vor mai putea apăra nici Kamina, cea mai importantă bază a aviației congoleze. Agenția de presă oficială congoleză a și anunțat că un tren ducînd trupe de partizani se îndreaptă spre Kamina. Chombe a renunțat la intenția sa anunțată de a pleca la Elisabethville, datorită nu numai treburilor care îl reține în capitală ci, apreciază comentatorii militari, și temerii că nu se va mai putea întoarce. Cei cîțiva zeci de piloți belgieni staționați la Kamina au primit ordine precise: dacă baza va fi amenințată de partizani s-o abandoneze de îndată.

Luluaburgul, capitala bogatei provincii Kasai, este — relatează agenția *France Presse* — teatrul unor lupte de stradă.

„Sînt la Stanleyville. În curînd voi fi la Leopoldville", a proclamat săptămîna trecută, prin radio, Gaston Soumialot. „Va cuceri oare toată țara sau se va mulțumi cu regiunile bogate: Kasaiul de sud, cu diamantele sale, Katanga, cu multiplele sale resurse miniere, Kivu, care are cositor și aur și în fine provincia orientală?" Întrebarea aparține unui comentator al agenției *France Presse*. Deocamdată, din cele 122 de teritorii (veche împărțire administrativă belgiană), circa 20 sînt în mîinile partizanilor (155 000 mile pătrate), iar alte 30 sînt amenințate direct. „Reconcilierea națională și-a trăit traiul. Trebuia acționat repede. S-a acționat repede. Dar răsculații au mers și mai repede". Butada circulă în cercurile guvernamentale de la Leopoldville.

Lumea nu află cum evoluează situația militară decît atunci cînd un oraș își schimbă stăpînirea. În jungla congoleză sînt nu fronturi, ci centre de luptă. Despre Baudouinville și despre baza aero-navală Kabongo s-a comunicat zilele trecute că au fost reocupate de trupele lui Chombe. Dar în cercurile de peste hotare care îi sînt astăzi favorabile, principalul motiv de îngrijorare este considerat a fi vechea și din nou actuala problemă a spiritului de luptă al armatei guvernamentale. „Moralul trupelor este destul de bun", se spune într-un comunicat oficial despre luptele din jurul Stanleyville-ului. „Destul de bun". Expresia este folosită a doua zi după ce generalul Mobutu afirma că pierderea Stanleyville-ului se datorește în mare parte defecțiunii maiorului care comanda o bază militară situată la circa 10 km de oraș și care „era înțeles cu Soumialot". „Soldații au fugit din ordin, fără a încerca să țină piept răsculaților", precizase Mobutu. Alte surse afirmă că soldații congolezi nu au încercat să reziste pentru că nu aveau muniții.

„N-am făcut apel la trupe americane sau belgiene. N-avem nevoie de soldați străini. Jandarmii katanghezi care au reintrat în armata națională katangheză și trupele credincioase sînt destul de puternice pentru a lupta împotriva partizanilor". Această declarație făcută de Chombe după reîntoarcerea la Leopoldville a ambasadorului belgian, care l-a pus la curent cu rezultatele întrevederilor Spaak—Harriman, are — s-ar părea — o bază reală: cei 15 000 de jandarmi trecuți sub comanda lui Mobutu. Numai că este o bază cam nesigură: faimoșii jandarmi au dovedit-o, în ultimele zile, în două împrejurări: la Manono, unde au părăsit frontul fără ordin, ceea ce a determinat pedepsirea disciplinară a vinovaților și în tabăra de la Karanio, la zece km de Elisabethville, unde circa 100 de jandarmi au manifestat în fața sediului președintelui provinciei Katanga răsăriteană și în fața statului major al armatei, în legătură cu problema soldelor. Deci și această problemă, bine cunoscută de acum trei ani, revine la ordinea zilei. Mai rămînea de reeditat capitolul mercenarilor. „Cine altcineva putea să sosească în aceste zile la Leopoldville, scrie revista americană *Time*, decît o bandă de mercenari albi de la Johannesburg, nerăbdători să se angajeze în solda lui Chombe, ca pe vremuri? Revederea i-a făcut poate plăcere lui Chombe. Dar mercenarii sînt o problemă de coșmar pentru oficialitățile americane prezente la fața locului. Sînt înclinate să-l ajute pe vechiul renegat katanghez acum, cînd susține unitatea Congoului, dar ar fi foarte încurcate ca aceasta să le aducă alături de rasiștii din Africa de sud".

Eșecul militar urmează eșecului politic. Totuși, Chombe continuă eforturile pe ambele planuri. Cuvîntările lui sînt pline de culoare: „Șingele negrilor a curs așa cum fug animalele sălbatice. Vă spun: kazi, kazi (munciți, munciți) și lăsați-i pe politicieni să vorbească. Important este să stăvilim răscoala. Gloanțele zboară ca părul care cade". Aceste vorbe și altele tot atît de patetice, deși pot părea lipsite de șir, au fost rostite cu puține zile în urmă de Chombe la Stanleyville. Astăzi, de acolo vorbește Soumialot.

Gaston Soumialot a fost unul dintre colaboratorii celui dintîi prim-ministru al Congoului independent, Patrice Lumumba. El a fost însărcinat de acesta cu funcția de comisar districtual la Kindu în 1960. După răsturnarea guvernului Lumumba, el a fost întemnițat și nu și-a putut relua activitatea politică decît cu intermitențe — de exemplu în vara anului 1961, cînd a deținut pentru cîteva luni funcția de ministru de justiție în guvernul provincial din Kivu. În momentul de față numele lui a revenit pe primul plan al activității politice din Congo, o dată cu progresele realizate în regiunea de răsărit, în special la Stanleyville, de către partizanii pe care-i conduce.

Gaston Soumialot s-a născut în 1922 și și-a făcut studiile la una din misiunile belgiene din Maniema — care este de fapt provincia sa de origină. El face parte din tribul bakussu.

La Leopoldville domnește o ciudată dezordine. Pentru a-i feri pe militari de influențele politice care s-ar fi putut exercita asupra lor în oraș, Chombe a mutat înaltul stat major în sediul modern al guvernului, situat pe o colină la cîțiva kilometri de capitală. Biroul președintelui și ministerele cele mai importante urmau să se instaleze la fostul cartier general al armatei. Din motive misterioase, schimbul nu s-a putut efectua pînă la capăt. Chombe lucrează în vila sa proprie. Se spune că a pus ochii pe sediul poliției secrete, amplasat peste drum de locuința lui, dar puternicul șef al poliției, Victor Nendaka nu este de acord să i-l cedeze. Ministerul de Externe, cu mobila încărcată într-un camion, a rătăcit mai îndelung prin oraș în căutarea unei reședințe. După ce n-a izbutit să evacueze Ministerul Agriculturii, a descins provizoriu într-o școală. „Se pare însă că acolo nu e niciodată nimeni, relatează corespondentul ziarului *New York Times*, Anthony Lukas. Singurii care au reușit să ia contact cu ministerul în ultimele săptămîni au fost niște veri ai președintelui Kasavubu, cărora li s-au eliberat pașapoarte pentru Europa. Am auzit pe un diplomat spunîndu-i secretarului său: «Trebuie să fie cineva la Ministerul de Externe. Și dacă tot te ocupi de căutarea lor, vezi poate găsești Ministerul de Interne»".

Toate acestea creează imaginea unei derute tipice. Guvernul congolez nu consideră însă că a pierdut partida. Săptămîna trecută, purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat a confirmat că la Leopoldville sînt în curs convorbiri între guvernul congolez și repre-

zentanți ai guvernului american în vederea acordării unui ajutor militar. Ulterior, cu prilejul plecării lui Averell Harriman la Bruxelles, același purtător de cuvînt declara: „Agravarea situației în Congo a determinat guvernul american să încerce a întreprinde o acțiune comună cu Belgia, pentru a ajuta guvernul de la Leopoldville să apere ordinea și unitatea națională".

Anul acesta, Statele Unite acordă Congoului, conform unor aranjamente mai vechi, ajutor economic în sumă de 30 de milioane de dolari și ajutor militar în valoare de 9 milioane de dolari.

Despre rezultatele întrevederilor Harriman—Spaak nu se știe decît ceea ce a declarat acesta din urmă: „Guvernul belgian va continua politica de pînă acum în privința ajutorului militar pentru Leopoldville. Această politică — în baza căreia cei circa 100 de consilieri militari belgieni puși la dispoziția guvernului congolez nu pot interveni împotriva partizanilor — nu ar putea fi modificată decît printr-o hotărîre a parlamentului".

Tatonările făcute de unii diplomați occidentali pe lîngă cercurile influente de la O.N.U. nu au dat rezultate. Prima acțiune a forțelor O.N.U. în Congo a durat și ea prea mult — după părerea acestor cercuri — dacă se iau în considerare realizările. Mai mult, în momentul de față organizația mondială este sesizată de conflictele serioase din Asia de sud-est și din Cipru, care necesită o soluționare urgentă. Congoul, deși în plin război civil, rămîne pe planul al doilea. Și, mai ales, problemele lui sînt probleme interne.

„La Bruxelles, scrie corespondentul ziarului *Le Monde*, Pierre de Vos, se crede că în Congo o nouă pagină este pe punctul de a fi întoarsă și că experiența Chombe este pe sfîrșite. Lumea se întreabă cine îl va înlocui pe actualul prim-ministru și ce relații se vor putea stabili cu succesorul său".

Felicia ANTIP

LA PAZ

Criză politică

Viața politică boliviană n-a mai cunoscut de mult o agitație asemănătoare celei din ultimele luni. În intervalul din decembrie și pînă azi guvernul a fost schimbat de trei ori, s-au constituit două partide și grupări politice noi, s-a desfășurat o campanie electorală ale cărei rezultate „au fost lipsite aproape de orice sens datorită boicotului lansat de toate celelalte partide" *(The Scotsman)* în afara celui de guvernămînt. În plus s-au săvîrșit șase atentate la viața unor personalități politice marcante.

Ultimul atentat a fost cel îndreptat împotriva vicepreședintelui țării, Juan Lechin. După atentat, autorii lui au dispărut în două jeepuri care se consideră că ar aparține serviciului de spionaj *(France Presse)*. Lechin, cu o rană profundă la cap, a fost transportat la o clinică din capitala Boliviei, unde i s-au dat primele îngrijiri. La scurt timp după aceea, el a apărut în redacția ziarului *El Diario*. Apoi i s-a pierdut urma pentru ca în cadrul unei conferințe de presă ținută la 11 august el să anunțe că va continua campania împotriva președintelui Estensoro. Chiar aceste fapte vădesc intensificarea crizei politice în Bolivia.

De fapt, ea ține mai de mult, din 1952, de la înființarea partidului Mișcarea națională revoluționară de către Victor Paz Estenssoro și Siles Suazo. Acest partid, deși a reușit să-și impună în mod regulat candidații la președinția țării, n-a izbutit niciodată să aibă o compoziție puternică și, de asemenea, n-a putut să cîștige în nici o împrejurare alianța altor partide sau grupări politice mari. De la început în interiorul acestui partid s-au distins două grupuri cu vederi deosebite: cel aflat sub influența lui Estenssoro și cel al lui Juan Lechin. Dezmembrarea a devenit evidentă în 1960, cînd, după alegeri, aripa dreaptă în frunte cu Guevara Arce s-a despărțit de partid iar partizanii liniei lui Lechin au rămas mai departe în partid numai datorită formulei prezidențiale Estenssoro-Lechin. Comentatorii din La Paz subliniază că fostul ministru al economiei în guvernul lui Gualberto Villaroel, Victor Paz Estenssoro, aproape singurul din echipa de atunci care a reușit să-și salveze viața (la 21 iulie 1945, Villaroel a fost aruncat de la etajul trei al Palatului Quemado, iar colaboratorii săi cei mai apropiați au fost asasinați), a optat pentru alegerea lui Lechin în funcția de vicepreședinte, ca fiind singura soluție în măsură să împiedice pericolul scindării.

După conflictul minier din august anul trecut și mai ales după cel din 6 decembrie, scindarea n-a mai putut fi evitată: Lechin l-a acuzat pe Estenssoro de a fi dat o orientare reacționară partidului, iar Estenssoro, la rîndul său, în cadrul congresului din 18 ianuarie a obținut excluderea rivalului său. Ca urmare imediată, aripa lui Lechin s-a întrunit în martie în La Paz, proclamînd înființarea Partidului național revoluționar de stînga în frunte cu Juan Lechin, pe care l-a desemnat și candidat la funcția supremă. Estenssoro, în baza unui amendament la constituție, introdus din timp, din 1962, și-a depus pentru a treia oară candidatura pentru aceeași funcție și, după cum se știe, alegerile din 31 mai i-au confințit victoria cu o majoritate nesemnificativă. Juan Lechin și Siles Suazo, acționînd împotriva realegerii lui Estenssoro, reușiseră să formeze o opoziție deosebit de puternică, alcătuită din aproape toate partidele, cu excepția a două grupări de extremă dreaptă, despre care ziarul uruguayan *Epoca* scria că au fost constituite în grabă pentru salvarea aparențelor.

Elementul nou subliniat de majoritatea presei internaționale după constituirea noului guvern, în care numai cinci miniștri au fost schimbați, a fost desemnarea în funcția de vicepreședinte al țării a generalului Rene Barrientos Ortuno, fost pînă de curînd comandantul aviației. Ziarul argentinian *La Nacion*, vorbind despre acest lucru, scotea în evidență străduința lui Estenssoro de a-și asigura sprijinul armatei.

Dar înfruntînd opoziția politică a sindicatelor, deosebit de activă, și cea a partidelor din Frontul Național Revoluționar, Estenssoro are de înfruntat și o forță mult mai puternică: decăderea economică. În ultimii ani venitul pe cap de locuitor n-a trecut decît cu puțin peste 100 dolari anual, prețurile scăzute oferite pentru cositorul bolivian, precum și continua lor fluctuație avînd consecințe foarte grave asupra situației economice a țării. Există o necesitate continuă de a se cumpăra mari cantități de produse agricole din afară, pentru a hrăni o populație de numai trei milioane și jumătate într-o țară cu o suprafață de aproximativ 1 098 500 kmp.

Este evident că în această situație nouă etapă prezidențială a lui Estenssoro se anunță a fi deosebit de grea. Pe deasupra, atentatul împotriva lui Juan Lechin, apreciat de unii observatori ca tinzînd să-l înlăture definitiv de pe arena politică boliviană, a produs o impresie deosebit de proastă. Partidele din opoziție sînt în efervescență. Minerii — foarte activi în ultimul timp — au declarat o nouă grevă de 48 de ore.

Darie NOVĂCEANU

PARIS

Zile dramatice la Champagnole

În ziua de 5 august, la orele 17 și 14 minute, dintr-un puț forat în vîrful muntelui Rivel — pe colinele căruia se întinde orășelul francez Champagnole — a apărut capătul ascuțit al unei uriașe capsule metalice, în formă de obuz. Murmurul de încordare cu care mii de localnici așteptau de cîteva ore ivirea ei s-a stins într-o liniște adîncă atunci cînd cei cîțiva oameni care au luat în primire capsula — unii în echipamentul de lucru obișnuit al minerilor, alții în halate albe, de medici — au deschis portiera acestuia. Din „obuz" a fost ajutat să iasă un om legat la ochi, condus imediat, cu grijă, la o ambulanță care aștepta în apropiere.

În răstimp de două ore și jumătate, scena s-a repetat în total de nouă ori. Din cei patrusprezece mineri, surprinși cu o săptămînă în urmă, de o prăbușire de teren care a închis accesul spre ieșirile din mină, nouă au fost redați vieții. Pentru salvarea lor fuseseră depuse eforturi impresionante.

Nu se cunosc încă, în mod precis, cauzele catastrofei, dar se pare că ea poate fi pusă în legătură cu mișcările seismice semnalate de observatorul elvețian din Neuchâtel. Aici ele au fost înregistrate luni, 27 iulie, la orele 12 și 9 minute, iar prăbușirea galeriei subterane din Champagnole, aflat la 80 de kilometri de Neuchâtel, s-a produs la orele 12 și 12 minute...

Pentru mineri, surparea a fost o surpriză fulgerătoare, cu atît mai mult, cu cît, din 1895 — cînd a luat ființă cariera — aici n-a avut loc nici un accident mai grav. Evocînd momentul prăbușirii galeriei, unul din cei nouă mineri salvați, Paul Olivier, relata următoarele: „Lucram, ca de obicei. De-o dată, am simțit un suflu violent și fierbinte, care ne-a răsturnat, azvîrlindu-ne către pe-

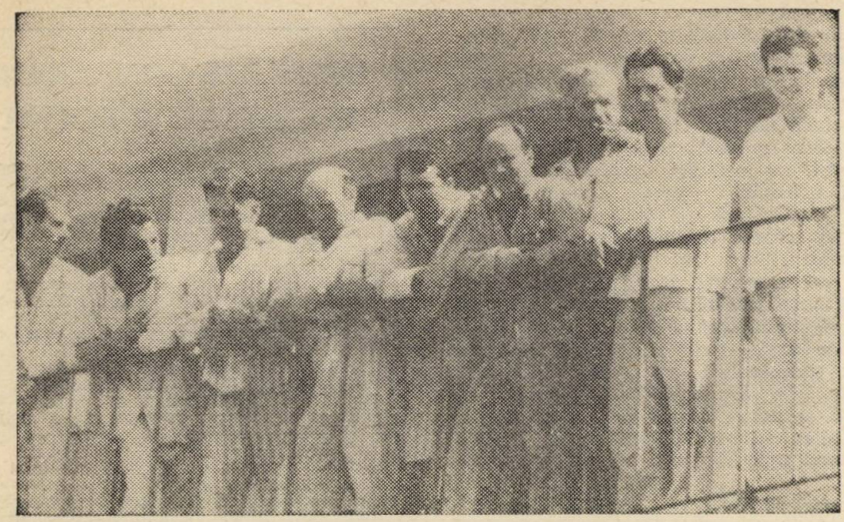

Cei 9 mineri de la Champagnole fotografiaţi pe terasa spitalului în care au fost internaţi după dramatica lor salvare

reţii galeriei... Pe moment nu am ştiut ce s-a întîmplat. Apoi Martinet, şeful, s-a dus să vadă locul surpării. «Nu e nici o speranţă de a putea ieşi de aici cu propriile noastre mijloace» — ne-a spus el. Şi eu eram foarte neliniştit, dar mi-am regăsit speranţa marţi seara, cînd am auzit primele zgomote ale sondei..."

În jurul orei 22, printr-un canal forat, căptuşit cu tuburi de oţel avînd un diametru de 10 centimetri, s-a strecurat un microfon. Primul dialog între cei din afară şi cei blocaţi în mină! Li se cere să-şi spună numele. E nevoie să se ştie cine sînt, unde s-au găsit în timpul accidentului şi ce ştiu despre ceilalţi. Numele lor trec prin mulţime cu iuţeala telegrafului fără fir. Aduc noi speranţe pentru unii, dezolare pentru alţii ; pentru rudele şi prietenii celor cinci mineri care n-au fost reperaţi. Martinet, şeful de echipă, comunică: „Nu vă neliniştiţi pentru noi. Încercaţi să-i găsiţi pe ceilalţi". După mărturia unuia din cei nouă, în grupul lor erau încă doi care, probabil, au fost luaţi pe sus de şocul suflului şi aruncaţi la o distanţă care, se presupune, nu putea să fie prea mare. Alţi doi lucrători erau cam la 35 de metri de cei nouă, iar şoferul unui tractor de mină se afla pe undeva aproape de galeria principală.

Organizatorii lucrărilor de salvare şi-au propus două obiective. Continuarea sondajelor de explorare pentru identificarea locurilor unde s-ar putea găsi cei cinci, şi, concomitent, conceperea şi desfăşurarea unui plan de operaţii pentru scoaterea din mină a celor găsiţi. A fost, de la început, o sarcină anevoioasă, în executarea căreia ingeniozitatea şi priceperea tehnică s-au îmbinat cu bărbăţia şi curajul oamenilor din echipele de salvare, cu sprijinul manifestat, în diferite chipuri, de locuitorii din Champagnole, de medici, geofizicieni şi tehnicieni de la diferite întreprinderi.

Planul pentru evacuarea celor nouă prevedea ca, pentru siguranţa acţiunii, el să fie desfăşurat, paralel, din două direcţii : prin săparea unui puţ vertical şi, concomitent, a unei galerii orizontale din coasta muntelui, în sensul locului unde se afla echipa lui Martinet. Pentru forarea verticală a fost întrebuinţată o sondă adusă de la Merlebach. Multiple greutăţi au trebuit să fie învinse, într-un timp care se cerea a fi scurtat cît mai mult, numai pentru instalarea acestei sonde în vîrful muntelui. În primul rînd era necesară deschiderea unui drum pentru camioanele care aveau să transporte cele 80 de tone de piese metalice ale sondei. Apoi, instalarea ei pe un teren şubred ca cel al munţilor Rivel impunea urgent amenajarea unei platforme. (În cursul zilelor care au urmat, din cauza ploilor această platformă a slăbit, trebuind să fie întărită cu plăci de oţel). Prin radio, prin ziare, s-a făcut apel la toate întreprinderile metalurgice pentru a trimite la Champagnole ţevi de oţel pentru şanţul vertical cu diametrul de 80 de centimetri, pe care-l săpa sonda din Merlebach. Dificultăţile lucrărilor de salvare se anunţau a fi tot mai mari. Această sondă concepută pentru forare în sens orizontal, a rămas de două ori în pană. Ea a trebuit să fie înlocuită cu o sondă a societăţii Forex din Orleans, de tipul celor întrebuinţate pentru extracţia de petrol. În noaptea de 1 spre 2 august, şi „Forex 1" — cum a fost denumită această sondă — şi-a încetinit ritmul de lucru. Dăduse de un strat umed, calcaros şi argilos, pentru a cărui străpungere sistemul ei de alimentare cu aer comprimat trebuia înlocuit printr-un altul.

Ziarele franceze relatau cu admiraţie despre bărbăţia celor nouă, în frunte cu Martinet, care au colaborat îndeaproape cu echipele de salvare la fiecare fază a lucrărilor. Încă în seara zilei de 30, cînd se stabilise primul contact cu ei, Martinet descrisese pe larg, prin microfon, caracteristicile terenului şi ale locului unde se găseau. Pe baza acestor date, inginerii au întocmit o schiţă pe care au trimis-o, pentru verificare, lui Martinet, într-un tub de material plastic. Adnotările şefului de echipă pe această schiţă, remisă la suprafaţă prin cablu, au contribuit la precizarea direcţiei şi intensităţii forajului. (Este de la sine înţeles că tubul îngust şi microfonul strecurat prin el mai tot timpul n-au servit doar unor discuţii despre detaliile tehnice şi caracteristice ale solului. Cu ajutorul microfonului, cei din mină vorbeau rudelor, celor apropiaţi, iar contactul cu ei a contribuit la menţinerea calmului şi a răbdării, atît de necesare într-o asemenea situaţie. Ziarele au înfăţişat multe episoade emoţionante ale acestor convorbiri, în cadrul cărora deseori interlocutorii îşi dădeau reciproc curaj, ocolind în mod voit aspectele critice ale situaţiei ; cei din afară — greutăţile tehnice ale forajului, cei din mină — încordarea cu care aşteptau adîncirea porţiunii săpate şi speranţa poate greu pusă la încercare în orele de oprire a sondei de la Merlebach. De altfel cei din mină şi rudele lor preferau să nici nu vorbească despre aceste lucruri. Aşa au făcut doi fraţi din Champagnole, care, în primele clipe cînd şi-au auzit glasurile prin microfonul din tub, de emoţie nu erau în stare să scoată o vorbă, pentru ca apoi să înceapă o discuţie despre... şansele din acest an la pescuitul de păstrăvi).

O luptă dură au dus şi minerii veniţi din Blanzy pentru executarea galeriei orizontale spre locul cu minerii blocaţi. După ce au deschis un făgaş de peste 100 de metri în coasta muntelui, au fost opriţi de un zid format din terenul prăbuşit. Planul de bătaie prevedea bifurcarea lucrărilor de înaintare în două direcţii : una spre cei nouă, iar cealaltă spre locul unde se presupune că s-au aflat alţi trei, în clipele surpării. Identificarea acestor locuri a continuat prin sondare. Cu ajutorul sondei magnetometrice a profesorului Ives Rocquart, a fost depistată masa metalică a tractorului, dar semnalele fonice n-au adus nici un răspuns din partea omului care se presupune că trebuia să fi fost lîngă vehiculul lui. A mijit totuşi o nădejde în privinţa a doi din cei cinci nereperaţi. În ziua a treia a cercetărilor, aproape de tubul prin care se comunica cu Martinet şi cu oamenii lui s-au detectat nişte zgomote. O sondă a Companiei generale de geofizică a fost în acţiune timp de 48 de ore, iar microfonul lansat în jos a transmis zgomote care puteau să fie şi apeluri, dar şi deplasări de rocă. Imediat s-a pus în funcţie o nouă sondă, apoi alta, dar în cele din urmă, după epuizarea ultimei speranţe, cercetările au fost abandonate. Soţia unuia dintre cei cinci dispăruţi a murit în urma unui atac de cord. În acele zile de la începutul lui august — relata *France Presse* — micul orăşel Champagnole trăia intensitatea durerii şi a bucuriei. Bucuria o prilejuia succesul salvării celor nouă. Pînă în ultimele ore şi minute ale forajului, şi ale fixării tuburilor de oţel, a fost nevoie de o concentrare maximă a atenţiei, de o preocupare excepţională pentru evitarea oricărei greşeli. În acest sens, conlucrarea lucidă a lui Martinet cu echipele de salvare şi-a spus din nou cuvîntul. Astfel, s-a putut calcula cu precizie cantitatea de apă care se acumulase deasupra bolţii galeriei ce trebuia să fie străpunsă. Pomparea imediată a apei a înlăturat orice risc al lucrărilor de terminare a forajului. Au urmat apoi pregătirile pentru lansarea capsulei în prima ei cursă. Capsula avea o lungime de 10 metri. Dimensiune necesară, deoarece ultimii patru metri ai puţului forat nefiind „căptuşiţi" cu tuburi, lungimea nacelei urma să asigure securitatea şi calitatea ghidajului în timpul urcării. Interiorul nacelei a fost prevăzut cu perne de cauciuc care să protejeze capul şi membrele omului, în cazul cînd, la urcare, nacela s-ar lovi de pereţii puţului. În prima sa coborîre, „obuzul-ascensor" a purtat în jos lestul de probă. Cablurile rezistau.

La orele 16 şi 59 minute, inginerul şef al minei cobora cu nacela pentru a supraveghea de jos evacuarea minerilor. Iar peste 15 minute nacela urca la suprafaţă cu primul din cei nouă...

Salvarea celor 9 mineri este o victorie. O victorie a tehnicii, a curajului, şi a solidarităţii umane.

Eugen POP

GENEVA

Completarea ordinii de zi

Împlinirea unui an de la semnarea Tratatului de la Moscova privitor la încetarea parțială a experiențelor cu arma nucleară a oferit participanților la Conferința de dezarmare de la Geneva nu numai ocazia unei aniversări. Ședința de săptămîna trecută, special dedicată acestui eveniment, a constituit în același timp un bun prilej pentru o adevărată „răscolire a sufletului" (soul-searching) cum spun americanii, o analiză oarecum autocritică a activității de pînă acum. A fost regretabil — așa cum s-a relevat în cadrul discuțiilor — că această dată marcantă a fost umbrită de acțiunile agresive împotriva R. D. Vietnam, și care nu pot în nici un caz facilita cauza dezarmării generale și totale.

Exprimînd îngrijorarea firească pe care acestea au produs-o în rîndurile majorității participanților la conferință, reprezentantul Indiei, R. K. Nehru, spunea: „Ar fi un mare dezastru dacă într-o perioadă cînd se depun toate eforturile în vederea consolidării păcii și a unei îmbunătățiri în situația internațională, o nouă amenințare de asemenea natură ar apărea într-o regiune atît de vitală ca cea a Asiei de sud-est".

Delegații la conferință au primit cu interes declarația comună a guvernelor U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii cu ocazia aniversării Tratatului de la Moscova. A fost reținută îndeosebi reafirmarea de către cele trei puteri nucleare a dorinței lor „de a face tot ceea ce este posibil în vederea soluționării pe calea negocierilor a problemelor internaționale încă nerezolvate, pentru a consolida pacea generală, de ale cărei binefaceri să se bucure toate statele, mari și mici, toate popoarele".

Faptul că în aceeași declarație comună se vorbește despre necesitatea unei „cotituri în direcția slăbirii cursei înarmărilor, a unei dezarmări efective și a unei păci trainice" este de bun augur și a fost considerat aci ca o dovadă a intenției de a se intensifica eforturile pentru a asigura progresul tratativelor de dezarmare.

„Tratatul de la Moscova a fost însă — așa cum spunea Robledo, reprezentantul Mexicului, — nu un epilog, ci doar un prolog" în vederea unor noi pași pe calea destinderii internaționale, a dezarmării generale și totale. Aniversarea semnării tratatului a fost o ocazie și pentru a face constatarea că rezultatele obținute între timp — hotărîrea Adunării Generale a O.N.U. de a interzice plasarea pe orbită în spațiul cosmic a unor obiecte avînd la bord arme nucleare și alte arme de distrugere în masă precum și pașii întreprinși de guvernele U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii în vederea reducerii producției lor de plutoniu și uraniu îmbogățit — „sînt pași importanți și utili, dar sînt doar primii pași". (Declarația celor trei guverne).

Necesitatea unor noi măsuri concrete în direcția realizării mandatului comitetului a fost subliniată de marea majoritate a delegațiilor care au luat cuvîntul cu această ocazie. Reprezentantul R.A.U., Hassan, spunea cu drept cuvînt că „astăzi, pentru prima dată în istorie, drumul spre pace, prin dezarmare, nu mai reprezintă domeniul exclusiv al unor moraliști bine intenționați sau al unor pacifiști zeloși. El a devenit scopul a mai mult de o sută de state, care au aderat la principiul dezarmării generale și totale. Tocmai de aceea datoria noastră în cadrul acestei conferințe este de a ne dubla eforturile pentru a realiza un acord care să pună în practică acest țel".

În concordanță cu această linie de gîndire, delegațiile țărilor neangajate au lansat inițiativa de a pune în discuția comitetului și o serie de alte probleme importante, care i-au fost transmise prin rezoluții ale Adunării Generale a O.N.U., dar care dintr-un motiv sau altul au rămas pînă acum în afara discuțiilor. Este vorba, în primul rînd, de asemenea probleme ca încetarea experiențelor subterane cu arma nucleară și convocarea unei conferințe internaționale în vederea semnării unei convenții de interzicere a folosirii armelor nucleare.

Rezoluția 1910 (XVIII) adoptată la sesiunea trecută a Adunării Generale a O.N.U. cerea ca negocierile în această problemă să continue „într-un spirit de urgență". Dar, cel puțin în Comitetul celor 18, problema nici nu a fost măcar discutată. Pentru moment cei doi copreședinți au căzut de acord ca această problemă să fie înscrisă pe ordinea de zi a ședințelor viitoare.

O importanță deosebită prezintă și problema semnării unei convenții de interzicere a folosirii armelor nucleare. Această inițiativă a fost avansată de Etiopia încă la sesiunea a 16-a a Adunării Generale a O.N.U., fără ca ea să-și fi găsit încă realizarea. Oricît ar părea de ciudat, pînă în prezent dreptul internațional nu conține norme exprese unanim recunoscute prin care să se interzică folosirea acestei groaznice arme de distrugere în masă. Mulți pun la îndoială posibilitatea respectării unor eventuale norme în această privință, în condițiile războiului modern, dar se știe că același lucru s-a afirmat și despre convenția de la Geneva din 1925 privind interzicerea folosirii armelor bacteriologice și chimice. Totuși ea nu a putut fi ignorată.

Semnarea unei convenții de interzicere a folosirii armelor nucleare ar avea o deosebită importanță în condițiile actuale, cînd pericolul pe care acestea îl prezintă pentru omenire este incomparabil mai mare decît cel creat de toate armele existente pînă acum. Ar fi un pas important și substanțial pe calea eventualei distrugeri a acestor arme, ceea ce ar elibera în sfîrșit omenirea de pericolul războiului nuclear. S-a convenit ca și această problemă să fie inclusă pe ordinea de zi a uneia din ședințele comitetului.

Comitetul va continua consecutiv discutarea celorlalte probleme care figurează pe ordinea sa de zi.

V. BARBU

Geneva, 11 august

LUCRĂRILE CONSILIULUI ECONOMIC ȘI SOCIAL

Cîteva zile la rînd, Consiliul Economic și Social al O.N.U. s-a ocupat, atît în ședințele plenare cît și în ședințele Comitetului economic, de una din cele mai importante probleme ale lumii contemporane și anume industrializarea țărilor cu o economie în curs de dezvoltare și contribuția pe care o pot aduce în această privință organismele sistemului Națiunilor Unite.

Deși problema amintită a mai fost dezbătută în cîteva rînduri în Adunările Generale ale O.N.U., în sesiuni ale comitetului de dezvoltare industrială, la Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare și chiar în Consiliul Economic și Social, ea nu a fost încă rezolvată, rămînînd în continuare pe ordinea de zi a diferitelor întruniri cu caracter internațional.

În dezbaterile din Consiliu, delegatul Republicii Unite Tanganica-Zanzibar, dl Waldron Ramsey, a spus că țările în curs de dezvoltare „nu sînt dispuse să rămînă la infinit producătoare de materii prime și unele nu se mulțumesc numai cu o agricultură modernizată. Ele se străduiesc să-și îmbunătățească singure situația, dar comunitatea internațională are datoria să le ajute".

În vederea sporirii eficienței sprijinului pe care-l pot acorda Națiunile Unite în această operă de dezvoltare industrială a țărilor care și-au cîștigat de curînd independența, Consiliul Economic și Social analizează în prezent unele măsuri ce trebuie luate în acest scop.

Se vor organiza, astfel, colocvii la care să se discute problemele industrializării și diversificării economiilor țărilor slab dezvoltate cu participarea organelor O.N.U. și a instituțiilor sale specializate, a unor savanți, oameni de știință, cercetători etc. din toate colțurile lumii.

O măsură supusă dezbaterilor Consiliului Economic și Social o constituie intensificarea activității centrului de dezvoltare industrială pentru a se spori numărul cercetărilor legate de necesitățile industrializării țărilor cu o economie în curs de dezvoltare. Acest centru va acorda de asemenea asistență pentru elaborarea programelor de industrializare, va sprijini crearea și dezvoltarea instituțiilor naționale și regionale care au legătură cu dezvoltarea industrială.

O altă acțiune propusă și care a dat naștere la cele mai aprinse discuții este crearea, în cadrul Națiunilor Unite, a unei instituții specializate pentru dezvoltarea industrială, cu scopul de a sprijini țările în curs de dezvoltare, să promoveze și să accelereze procesul de industrializare.

Cu toate că s-au adoptat unele rezoluții referitoare la această problemă de către Comitetul de dezvoltare industrială, în cadrul Consiliului Economic și Social delegațiile unor țări occidentale s-au opus acestei măsuri, sub cuvînt că de asemenea probleme se mai ocupă și alte instituții specializate și organisme O.N.U. și că înființarea unei noi instituții ridică probleme financiare greu de rezolvat, și așa mai departe.

Este interesant de amintit că delegațiile acelor țări care acum se opun au avut o poziție favorabilă înființării unor instituții specializate imediat după cel de al doilea război mondial, cînd era la ordinea zilei problema reconstrucției economiei țărilor vest-europene. Astăzi, cînd se pune problema trecerii altor țări de la o economie înapoiată la o economie industrializată, nu mai sînt de acord. „Cum vor putea aceste țări, a spus Waldron Ramsey, să voteze împotriva unei rezoluții care, în esența sa, are ca scop ameliorarea situației tragice a țărilor pe care ele spun că le ajută?"

Cu unanimitate de voturi a fost adoptat proiectul de rezoluție privind intensificarea activității Națiunilor Unite în domeniul dezvoltării industriale prin întărirea rolului centrului de dezvoltare industrială, iar cu 16 voturi pentru și 8 voturi contra s-a aprobat proiectul de rezoluție privind înființarea unei instituții specializate pentru dezvoltarea industrială. La 10 august, cu unanimitate de voturi s-a aprobat și proiectul de rezoluție privind organizarea de colocvii.

O. B.

WASHINGTON

Sindicatele și campania electorală

Două importante acțiuni ale sindicatelor americane au atras atenția, săptămîna trecută, atît prin semnificația aparte a fiecăreia din ele cît, mai ales, prin convergența lor în reliefarea poziției A.F.L.-C.I.O. asupra modului cum sînt abordate problemele muncitorești în cadrul campaniei electorale a partidului republican. Este vorba de iminența încheierii noului contract de muncă în industria de automobile și de rezoluțiile Consiliului Executiv al A.F.L.-C.I.O. (centrala sindicală națională din S.U.A.), în care sînt respinse direcțiile politicii sociale din platforma electorală a partidului republican.

Negocierile parțiale pentru noile contracte de muncă în industria de automobile au început încă din luna iunie, iar, recent, Walter Reuther, președintele sindicatului din această ramură, a declarat că ele vor trebui să cuprindă schimbări importante față de cele vechi, care, în majoritate, expiră la 31 august. Negocierile cu societățile producătoare de automobile în vederea încheierii noilor contracte sînt urmărite cu mare atenție de majoritatea sindicatelor ; nemaivorbind de faptul că rezultatele tratativelor vor afecta 600 000 de muncitori din industria de automobile, ele sînt considerate ca un preludiu al încercării forțelor în campania de încheiere a noilor contracte de muncă și în alte ramuri industriale.

Făcînd cunoscută poziția sindicatului din industria de automobile, Walter Reuther a declarat că cererile privind îmbunătățirea salariilor și a diferitelor prevederi sociale sînt categorice. El a arătat că sporirea productivității în industria de automobile (cu 4,9%), vînzările și profiturile record realizate în ultimul an justifică revendicările sindicatului în privința salariilor, precum și măsurile solicitate pentru sporirea pensiilor, reducerea vîrstei de pensionare, limitarea orelor suplimentare etc.

La prima vedere tratativele pentru noul contract nu par a fi în strînsă legătură cu rezoluțiile A.F.L.-C.I.O. în care este condamnată orientarea partidului republican în problemele politicii sociale, dar, în realitate, poziția conducerii sindicatului din industria de automobile în privința contractului este una din manifestările grăitoare ale opoziției față de programul lui Barry Goldwater. Într-o lucrare scrisă de Goldwater, cu cîțiva ani în urmă, „The Conscience of a Conservative", („Conștiința unui conservator") el declara că „răul care trebuie înlăturat este capacitatea sindicatului de a impune contracte de muncă pe scara unor ramuri industriale". În virtutea părerii sale că, prin puterea lor financiară, sindicatele au devenit monopoluri, Goldwater cerea ca în „cazurile necesare" acestora să li se aplice prevederile legii antitrust.

Orientarea antisindicală a lui Goldwater a fost afirmată și în cadrul Congresului. Nu de mult, A.F.L.-C.I.O. a întocmit un document care cuprinde o statistică interesantă. Enumerînd ședințele Congresului — 43 la număr — în care Goldwater a participat la dezbaterea unor probleme muncitorești, statistica relevă că de fiecare dată senatorul din Arizona s-a pronunțat împotriva soluționării acestora în spiritul cerințelor exprimate de sindicate. În documentul dat publicității de A.F.L.-C.I.O., se formulează acuzația că Goldwater, ca membru al Senatului, „a votat în mod neabătut contra măsurilor privind bunăstarea muncitorilor, bărbați și femei, și bunăstarea publică". Se subliniază că în fiecare din cele 50 de probleme importante supuse votului, Goldwater a votat *împotrivă*.

Dîndu-și seama de ponderea pe care o vor avea membrii sindicatelor în alegerile pentru funcția de președinte, Goldwater folosește o tactică dublă în scopul de a risipi renumele său de „antisindicalist". Pe de o parte, el declară acum, retractînd, că folosirea legii antitrust împotriva sindicatelor ar fi din unele puncte de vedere „nepractică", pe de altă parte, încearcă să cîștige simpatizanți în rîndurile muncitorilor neorganizați în sindicate, declarîndu-se pentru anularea principiului „Union Shop". Prin „Union Shop" se înțelege dreptul pe care l-au obținut sindicatele din multe ramuri, ca în contracte să fie prevăzută clauza obligativității aderării tuturor salariaților la sindicat. Aceasta, pe considerentul că numai în felul acesta ei pot cere să beneficieze de rezultatele luptelor revendicative ale sindicatului. Actuala legislație federală a muncii îngăduie clauza „Union Shop", permițînd totodată statelor să adopte și legi care s-o îngrădească. Într-un proiect de lege înaintat Congresului, cu cîteva luni în urmă, Goldwater propunea anularea acelei prevederi a legislației federale care admite „Union Shop".

Urmărind fărîmițarea influenței organizațiilor profesionale, liderul republican se pronunță și împotriva legislației unionale a „dreptului la muncă", de care sindicatele se pot folosi în organizarea unor acțiuni unitare pe plan național. Linia antimuncitorească este evidentă și în proiectele candidatului republican vizînd reorganizarea radicală a „Oficiului național al relațiilor de muncă" („National Labor Relations Board"). Goldwater acuză N.L.R.B. că, prin participarea sa la medierea unor conflicte sociale, ca și prin susținerea unor revendicări muncitorești pe lîngă Congres, el ar fi acționat împotriva principiului „libertății" disputelor dintre întreprinzător și sindicate.

Această concepție a lui Goldwater despre „libertate" în relațiile dintre sindicate și patroni reprobă amestecul N.L.R.B. în conflictele de muncă, dar, pe de altă parte, susține ca, în urma unei reorganizări a Oficiului, acesta să poată acționa pentru combaterea unor greve proiectate de conducerile sindicatelor, organizînd „consultarea" prin vot secret a membrilor sindicatelor respective.

În planurile lui Goldwater privind slăbirea sindicatelor intră și extinderea controlului asupra problemelor financiare ale acestora. Ca pretext se invocă asigurarea mînuirii corecte a fondurilor provenite din cotizațiile membrilor, dar, în fapt, se urmărește împiedicarea folosirii acestor fonduri pentru acțiuni politice, mai ales electorale, fiind cunoscute

Gondolierii din Veneția au declarat o grevă de două zile, în semn de protest împotriva unei ordonanțe municipale prin care au fost ridicate tarifele transporturilor cu gondolele. Ei și-au ridicat gondolele pe pavajul pieții San Marco

legăturile strînse ale liderilor A.F.L.-C.I.O. cu partidul democrat.

Referindu-se la reacția sindicatelor față de planurile politice ale lui Goldwater, ziarul elvețian *Neue Zurcher Zeitung* scrie că în rîndurile acestora „Goldwater este considerat «dușmanul cel mai înverșunat»". Deși A.F.L.-C.I.O. are legături strînse cu partidul democrat, în anii trecuți a trimis de fiecare dată o delegație la convențiile partidului republican. Anul acesta, la San Francisco nu a fost delegat nici un reprezentat al A.F.L.-C.I.O. Rezoluțiile adoptate recent, la sesiunea trimestrială a A.F.L.-C.I.O. exprimau creșterea ostilității manifestate de liderii sindicali față de platforma electorală a partidului republican. În rezoluție se arată că această platformă „nu oferă nimic care să facă față problemelor secolului XX în S.U.A. ...În loc de progres, platforma propune regres... Mișcarea muncitorească americană trebuie să-l respingă".

Deși în mod direct nu constituie o luare de poziție electorală, campania largă pentru noile contracte colective în industria de automobile resfrînge semnificativ această stare de spirit.

Ștefan CORNU

ADEN

Mișcările din sudul Arabiei

Rezolvarea preconizată la Londra de ministerul coloniilor nu este acceptată de populația locală, fapt ilustrat de depeșele provenind din regiunea sudică a Arabiei, recepționate în ultimul timp pe teleimprimatoarele agențiilor de presă. „Războiul — relatează agenția *Associated Press* — se extinde sub soarele implacabil al deșertului, la o temperatură depășind 43°C". Mișcarea de eliberare națională a cuprins Peninsula Arabică de la Marea Roșie pînă la Golful Persic. Potrivit unei declarații date publicității de către Ministerul Federal al Apărării Arabiei de sud, numai în ultima săptămînă unități ale triburilor răsculate au efectuat peste 20 de atacuri împotriva trupelor federale și britanice. Mari operațiuni se desfășoară în regiunile Zaleh, Radfan și în sultanatele Fadhli și Awadil. Trebuie precizat că după intensificarea luptelor din regiunea Radfan, la Aden au fost aduse de la baza militară din Cipru, pentru întărirea efectivelor trupelor engleze, încă 200 de care blindate și un mare număr de ofițeri. În aceste operațiuni sînt acum antrenați 2 000 de parașutiști de elită aparținînd forțelor R.A.F. cantonate în Orientul Mijlociu, 600 de pușcași antiguerilă sprijiniți de unități de artilerie de munte, elicoptere, avioane cu reacție „Hunter" etc. „Unitățile de răsculați — relatează agenția *France Presse* — constituite din munteni bine informați și dispunînd de o libertate de acțiune mai mare decît a adversarilor, țin însă în șah de pe pozițiile lor întărite trupele federale și britanice"... Pe de altă parte, haosul organizatoric ce domnește în rîndurile forțelor armate ale șeicilor este atît de mare încît, de curînd, unul din comandanții britanici, Harold Davies, neputînd să acționeze din cauza lui a demisionat la numai două săptămîni după ce-și luase postul în primire.

O altă componentă majoră a tabloului politic al Arabiei de sud o constituie intensificarea mișcării politice pentru eliberarea regiunii. Întruniți recent la Cairo, reprezentanții partidelor de opoziție au cerut din nou, în numele popoarelor lor, lichidarea bazei militare și retragerea trupelor britanice din Aden, proclamarea neîntîrziată a independenței Arabiei de sud în conformitate cu declarația Adunării Generale a O.N.U. și rezoluția Comitetului celor 24. Referindu-se la activitatea Frontului de eliberare a Arabiei de sud, observatorii de presă relatează că acesta studiază în prezent un proiect privind crearea unui contingent de voluntari din țările arabe în vederea eliberării teritoriilor incluse în federație, proiect ce va fi prezentat conferinței șefilor de state arabe din 5 septembrie.

Atitudinea adoptată după conferința de la Londra de către autoritățile federale față de sultanul Ahmed Abdullah din Fadhli, căruia i s-a interzis intrarea pe teritoriul Arabiei de sud, a provocat noi nemulțumiri în rîndurile populației. Potrivit agenției *M.E.N.*, „autoritățile britanice au încercat zadarnic să-i convingă pe conducătorii triburilor fadhliene să renunțe la sprijinirea lui Abdullah". Pe cuprinsul sultanatului au loc numeroase demonstrații cerînd readucerea lui Ahmed, în unele regiuni ajungîndu-se, după cum am arătat, la ciocniri violente între răsculații fadhlieni și trupele federale. De altfel, fapt concludent, noul sultan din Fadhli, Nasser ben Abdullah (fratele lui Ahmed), a amînat preluarea oficială a funcției sale „deoarece se teme de poporul care i se împotrivește" *(France Presse)*. Ultima săptămînă a înregistrat și luări de poziție ale unor persoane oficiale din cadrul federației, nemulțumite de politica britanică în această problemă. Astfel, după demisia ministrului federal al justiției, comandantul trupelor federale staționate în Fadhli s-a refugiat în R.A.U. în semn de solidaritate cu acțiunile sultanului Ahmed. În același timp, sultanul din Fadhli, Ahmed Abdullah, declară că „nimic nu-l va putea împiedica să se întoarcă în țară și să-și facă datoria" și cheamă pe conducătorii șeicatelor sud-arabice să se retragă din această federație creată împotriva intereselor popoarelor lor.

Situația existentă suscită în cercurile politice londoneze dubii tot mai numeroase cu privire la realismul politicii britanice în această parte a Orientului Arab. Nu de puține ori în ultima vreme se manifestă cererea fățișă „de a se adopta de urgență cel puțin măsuri de retragere parțială a forțelor armate de la baza din Aden" *(Observer)*. Deoarece interesul unor cercuri engleze pentru menținerea controlului în această regiune este cunoscut — pentru a nu mai vorbi de interesele petrolifere, pierderea Suezului, a bazei militare de la Habbanya (Irak), Kawawa (Kenya) și nesiguranța cu privire la soarta celui din Cipru au sporit însemnătatea bazei din Aden —, există o propunere: aceea de a transfera baza militară din Aden pe insula Socotra, situată în Marea Arabiei, la 520 de mile de Aden și 120 de mile de coasta Somaliei. Fostă colonie engleză pînă în 1866, această mică insulă, cu aproximativ 5 000 de locuitori, a rămas în zona de influență a Angliei, fiind folosită în perioada ultimului război mondial drept bază pentru forțele aeriene britanice. După cum observă ziarul *The Guardian*, insula ar prezenta însă unele dezavantaje decisive și anume: „Riscurile unei evacuări forțate, în scurtă vreme" în urma extinderii mișcării de eliberare națională.

Ileana NICOLAESCU

MALI
PE FĂGAȘUL VIEȚII LIBERE

Potrivit constituției din Mali, alegerile de deputați în Adunarea Națională au loc în fiecare cinci ani. Alegerile din aprilie 1964 — primele după proclamarea independenței — s-au desfășurat pe baza listei electorale naționale care a fost rezultatul unității poporului nostru.

Trăsătura caracteristică a listei electorale naționale este că deputații care au figurat pe această listă nu sînt doar reprezentanții unei secții sau regiuni, unui cerc sau sat. Printre ei nu există deputați care să reprezinte numai sudul sau nordul, estul sau vestul, deputați din partea populației tuaregilor sau bambara, maure sau fulbe, dogoni sau malinke. Nu sînt deputați de Tombuktu sau Gao Kayes sau Noiro, Segou sau Mopti, Koutiala sau Sikasso. Nimeni dintre ei nu va spune că reprezintă numai un anumit oraș, o anumită regiune, un trib sau grup etnic.

Partidul Uniunea sudaneză numără în prezent 43 de secții, 229 de subsecții în districte și aproape 9 800 de comitete sătești și locale. În afară de aceste organizații funcționează grupele sătești, organizațiile de tineret și de femei, sindicatele, comitetele de administrație a întreprinderilor, organizațiile foștilor combatanți etc. Ele corespund raionării economice a țării.

Republica Mali își lărgește relațiile cu toate țările, indiferent de sistemul lor ideologic, fiind ferm convinsă că fără realizarea unității africane, a păcii și prieteniei între toate popoarele de pe glob, nici nu poate fi vorba de eliberarea deplină și reală a Republicii Mali și a altor state de moștenirea colonialismului.

Dintre măsurile active înfăptuite de partid fac parte înființarea miliției populare, formarea brigăzilor de vigilență, a serviciului de îndatoriri cetățenești, crearea organizațiilor de bază politice ale partidului în întreprinderi de stat, instituții, în școlile elementare, raionale și superioare pentru pregătirea cadrelor. Partidul a reușit să realizeze toate acestea datorită sprijinului sustinut al sindicatelor care și-au reorganizat activitatea, precum și datorită atragerii largi a femeilor și tineretului în rîndurile Uniunii sudaneze.

Bineînțeles că aceste realizări nu erau posibile dacă partidul n-ar fi obținut decolonizarea deplină a țării și africanizarea cadrelor. Folosindu-se de situația politică favorabilă care s-a creat în țară, guvernul a obținut evacuarea de pe teritoriul Republicii Mali a forțelor armate străine. În 1961, ultimii soldați străini au părăsit Mali.

Mulți observatori străini remarcă reformele înfăptuite în domeniul învățămîntului public.

În anul școlar 1959—1960 școlile erau frecventate de aproximativ 57 000 de copii. Aceasta a fost bilanțul celor 80 de ani de regim colonial. În 1962—1963, numărul elevilor s-a dublat. Numai în anul școlar 1963—1964 s-au construit 510 clase noi. În decurs de trei ani, numărul cadrelor didactice a crescut în proporție de 50—60 la sută față de nivelul ultimilor ani ai stăpînirii coloniale. Este depusă o activitate susținută pentru lichidarea analfabetismului.

(Din ziarul Essor — Bamako)

SCRISOARE DIN LONDRA

VACANŢA PARLAMENTARĂ

Al 42-lea parlament al Regatului Unit al Marii Britanii şi Irlandei şi-a încetat practic activitatea, deşi se va întruni din nou după vacanţa de vară pentru a fi dizolvat în mod oficial. Pînă atunci se va anunţa şi data exactă a alegerilor generale.

Ne aflăm deci la capătul a 13 ani de guvernare conservatoare neîntreruptă, căci partidul laburist care a cîştigat primele alegeri de după război, în 1945, nu a reuşit să păstreze frînele conducerii decît cinci ani.

În cursul ultimilor 13 ani — cel mai lung mandat deţinut în decursul a 134 de ani de un partid în Marea Britanie — au existat patru prim-miniştri, dintre care au părăsit viaţa politică: sir Winston Churchill (care şi-a luat rămas bun de la Parlament cu două săptămîni în urmă), sir Anthony Eden, care a fost nevoit să se retragă după criza Suezului şi în urma proastei stări a sănătăţii sale şi dl Harold MacMillan, care s-a retras de asemenea din motive de sănătate, după o serie de crize politice.

Actualul prim-ministru, sir Alec Douglas-Home, a deţinut această funcţie timp de aproape un an, după ce a fost ministru de externe în cabinetul condus de MacMillan.

În cursul acestor 13 ani au fost numiţi aproximativ 300 de miniştri, cifră uimitoare pentru Marea Britanie, şi peste 200 miniştri fără portofoliu, 7 subsecretari de stat şi secretari parlamentari.

Singurii miniştri de frunte care au supravieţuit pînă în momentul de faţă erei lui Churchill sînt ministrul afacerilor externe R. A. Butler, un om care s-a apropiat des de funcţia de prim-ministru, şi Peter Thorneycroft, actualul ministru al apărării.

Care este bilanţul politic al guvernării conservatoare în aceşti 13 ani?

Pentru englezi, răspunsul la această întrebare depinde, firește, de părerile lor politice.

Dacă sînt conservatori, ei vor aminti, fără îndoială, că guvernele conservatoare au adoptat proiecte de legi prin care s-a recunoscut independenţa unui număr de 13 teritorii coloniale; ultimul dintre ele, cel cu privire la Malta, a fost trecut în grabă prin parlament cu puţin timp în urmă.

În conformitate cu lozinca conservatoare a alegerilor din 1951: „Eliberaţi oamenii" — adică eliberaţi-i de ceea ce conservatorilor le place să numească „mîna de fier a socialismului" — guvernele conservatoare succesive au denaţionalizat industria oţelului şi transporturile rutiere, pe care partidul laburist le naţionalizase, şi au aplicat, în special în domeniul locuinţelor şi industriei, o serie de măsuri care au favorizat aşazisa „întreprindere privată" pe seama sectoarelor economice, proprietate publică.

Adepţii guvernului vor sublinia că, exceptînd două perioade cînd a atins aproape 1 milion de oameni, şomajul a fost menţinut la un nivel scăzut şi că în prezent braţele de muncă sînt pe deplin folosite.

Vorbind despre politica externă, ei vor aminti că MacMillan a fost unul dintre oamenii de stat care au contribuit la încheierea Tratatului de la Moscova pentru interzicerea parţială a experienţelor nucleare.

Elogiindu-l pe MacMillan în cadrul unui editorial, *The Sunday Express* îi atribuie un merit esenţial pentru faptul că, după cum spune ziarul, „războiul rece este aproape un lucru de domeniul trecutului".

Ce spun însă criticii?

Săptămînalul *Spectator*, al cărui redactor-şef este Iain Macleod, fost ministru pentru relaţiile cu Commonwealthul, scrie: „Este greu să afirmi că acest parlament a jucat în multe cazuri un rol semnificativ în îmbunătăţirea soartei noastre sau în luminarea zonelor întunecoase".

Criticii mai subliniază că, în aceşti 13 ani, costul vieţii a crescut, conservatorii neizbutind să împiedice ceea ce un comentator conservator numeşte „ciclul inevitabil al crizelor economice", deşi ele nu au atins nivelul prăbuşirilor antebelice.

În 1961—1962, Selwyn Lloyd, ministrul de finanţe, a lansat politica de „pauză a salariilor". Aceasta însemna îngheţarea salariilor ca şi a diferitelor forme de acordare a creditului, inclusiv cumpărările în rate. În mod formal au fost îngheţate şi profiturile; în realitate, în tot cursul celor 13 ani, ele au crescut necontenit, nestînjenite de controale directe.

Încetul cu încetul, în urma politicii promovate de guvern, s-a constatat îndepărtarea de partidul conservator a funcţionarilor, pe sprijinul cărora el se baza în mod tradiţional; s-a produs o trecere temporară de partea liberalilor, înlocuită ulterior de alăturarea lor laburiştilor.

S-a considerat necesar să se ia unele măsuri. În dorinţa de a arăta că intenţionează să schimbe politica guvernului, premierul MacMillan a înlăturat o treime dintre miniştrii din cabinetul pe care-l conducea.

În ceea ce priveşte bilanţul politicii militare în aceşti 13 ani este suficientă o singură privire asupra graficului cheltuielilor pentru înarmare: în 1951 ele au fost de 1 123 000 000 lire sterline, în timp ce totalul de anul acesta este evaluat la 2 150 000 000 lire sterline.

Milioane de lire sterline au fost cheltuite pentru construirea unor arme abandonate chiar înainte de a fi fost date în folosinţă. Ultima dezbatere a parlamentului actual s-a referit la scandalul în legătură cu racheta „Bloodhound" la construirea căreia industriaşii au obţinut profituri atît de mari încît în urma presiunilor opiniei publice au fost nevoiţi să promită că vor restitui 4 250 000 lire sterline, ceea ce nu reprezintă totuşi decît o fracţiune din profiturile realizate.

În materie de politică externă, criticii laburişti de dreapta au puţine lucruri de reproşat guvernului întrucît propria lor politică a fost în esenţă similară: aderarea la alianţa N.A.T.O. şi legături strînse cu S.U.A. Ei critică însă guvernul pentru că menţine ceea ce afirmă că este mitul „factorului independent de descurajare nucleară".

Succesiunea la conducerea partidului laburist a lui Harold Wilson, care în timpul vieţii lui Gaitskell se pronunţase împotriva acestuia şi era considerat ca situîndu-se la stînga centrului, nu a dus la vreo schimbare apreciabilă a politicii externe laburiste.

Acesta este fondul pe care trebuie privită următoarea părere recent exprimată de un comentator politic conservator: „un număr destul de important de fruntaşi conservatori ar fi dispuşi să declare în particular că partidul lor ar avea de cîştigat dacă ar părăsi puterea pentru un interval de trei sau patru ani, perioadă de timp în care să se refacă, să mediteze asupra politicii şi orientării lui generale, asupra conducătorilor şi organizaţiilor partidului, pentru a se reîntoarce apoi, reîmprospătat, revitalizat, la putere".

Ar fi însă greşit să se creadă că partidul conservator nu intenţionează să lupte cu toate forţele în apropiatele alegeri generale. Şi ar fi o greşeală şi mai mare dacă s-ar subestima aceste forţe şi rezistenţa unui partid care a supravieţuit la putere atîtor şocuri şi lovituri în ultimii 13 ani.

O dată cu vacanţa parlamentară, au fost făcute cunoscute unele luări de poziţii. În timp ce sir Douglas-Home pleca în vacanţă la castelul său din Hirsel, şeful partidului laburist, Harold Wilson, participa la o întrunire a unor lideri socialişti din Europa occidentală şi făcea unele declaraţii care au reţinut atenţia opiniei publice. Wilson a enumerat condiţiile în care un guvern laburist ar accepta intrarea Angliei în Piaţa comună. Condiţiile imperative se referă la menţinerea schimburilor comerciale ale Angliei cu statele din zona liberului schimb; menţinerea aceloraşi legături cu statele din Commonwealth; apărarea agriculturii britanice; continuitate în politica externă a Angliei.

Precizările lui Wilson au o deosebită importanţă întrucît campania electorală, potrivit părerilor multor observatori, va fi dominată de chestiunile economice. După cum afirma *Sunday Times*, o serie de probleme — cum ar fi locul pe care îl va ocupa Anglia în lume, sistemul asigurărilor sociale, locuinţele, pensiile — nu pot fi rezolvate decît în funcţie de existenţa industriei britanice care trebuie să devină mai eficace în raport cu forţa concurenţială a altor state capitaliste.

După întoarcerea sa de la Stockholm, Wilson a început să-şi pregătească turneul electoral din septembrie.

Sir Douglas-Home şi-a petrecut concediul lucrînd şi el la definitivarea planului luptei electorale. Reşedinţa sa de vară era legată prin fir direct cu biroul din Downing Street şi cu Oficiul central din Londra al partidului conservator. Acest oficiu este un fel de cartier general unde echipe de statisticieni şi de specialişti în sondarea opiniei publice lucrează intens pentru pregătirea alegerilor şi pentru informarea conducătorilor conservatori în legătură cu evoluţia stării de spirit a opiniei publice.

Vacanţa parlamentară avantajează partidul conservator întrucît partidul laburist este privat în această perioadă de una din cele mai importante tribune de la care întreţine dialogul cu corpul electoral: parlamentul. Totodată se presupune că în timpul care a mai rămas pînă la alegeri guvernul ar putea să întreprindă unele acţiuni spectaculoase — cum ar fi reducerea unor impozite, acordarea unor credite pentru construcţii de locuinţe etc.

John GRITTEN

Londra, 8 august

DISCUȚII ÎN CERCURILE CONDUCĂTOARE ALE U.C.D.-U.C.S.

Actualitatea politică vest-germană a fost dominată în ultimele luni de deosebirile de vederi (cu privire la acțiunea practică în politica, îndeosebi externă, a Republicii Federale Germane) din rîndurile cercurilor conducătoare ale U.C.D.—U.C.S. Cum este vorba de cel mai influent partid politic din R.F.G. și încă de partidul care, de la înființarea statului vest-german, deține frînele guvernării, aceste deosebiri de vederi pot avea implicații internaționale și de aceea atrag atenția unor cercuri largi nu numai în Republica Federală dar și peste hotarele ei. Protagoniștii lor sînt, pe de o parte, fostul cancelar Konrad Adenauer și fostul său ministru de război Franz Josef Strauss, iar pe de altă parte actualul cancelar, Ludwig Erhard, și ministrul său de externe Gerhard Schröder.

Divergențele din rîndurile conducerii U.C.D.—U.C.S. există de mai multă vreme. În presa vest-germană și în general cea occidentală s-a vorbit despre ele, de pildă cu prilejul schimbării intervenite în 1963 în conducerea guvernului de la Bonn prin retragerea lui Adenauer din funcția de cancelar și înlocuirea lui cu Erhard. Atunci s-a spus, cu drept cuvînt, că această schimbare — pe care mulți comentatori au denumit-o „sfîrșitul erei Adenauer" — nu este datorată numai considerentelor legate de vîrsta înaintată a fostului cancelar. S-a dat de înțeles și chiar s-a spus deschis că ea are și un substrat politic conturat, fiind pusă în legătură cu retragerea prealabilă din guvern a principalilor doi adjuncți ai „bătrînului ireductibil", von Brentano și Franz Josef Strauss.

În lunile următoare, cînd se definea orientarea politică a noii conduceri a guvernului vest-german, s-a vorbit din nou despre deosebirile de vederi existente între această conducere și grupul Adenauer-Strauss. S-a spus că acțiunea noii conduceri a guvernului se izbește de rezistența grupului amintit. Or, această rezistență nu putea fi ignorată din moment ce Adenauer, părăsind funcția de cancelar, reușise să păstreze în mîinile sale, contrar practicii pînă atunci curente în R.F.G., pe cea de președinte al Uniunii creștin-democrate. Strauss deține de asemenea o poziție politică puternică prin faptul că este președinte al ramurii din Bavaria a acestui partid, Uniunea creștin-socială.

În mod public deosebirile de vederi din rîndurile U.C.D.—U.C.S. s-au manifestat pentru prima oară în primăvara acestui an. La 10 aprilie, organul U.C.S. *Bayern Kurier* a publicat un articol în care ministrul de externe Schröder era violent atacat pentru un discurs rostit la München, în care se vorbea, deși într-o formulare contradictorie, despre dorința guvernului de la Bonn de a avea relații mai strînse cu țările est-europene. „Articolul, a scris ziarul american *New York Herald Tribune*, a fost interpretat drept începutul unui atac general împotriva lui Schröder din partea lui Strauss, care i se opune din motive personale și politice". Dar nu mult după aceea, Strauss a dat înapoi, afirmînd că articolul semnat de dr. Neuwirth, unul dintre cei mai fățiși exponenți ai cercurilor revanșarde, a fost publicat fără știrea sa. Revenirea lui Strauss a fost pusă, încă de atunci, pe seama influenței ponderatoare a lui Adenauer, care, după cum a scris ziarul *Süddeutsche Zeitung*, „aduce în actuala sa asociere cu dinamicul lider bavarez, o experiență politică mult mai îndelungată și o prudență mult mai accentuată". În joc sînt, explica ziarul citat, interesele electorale ale partidului, întrucît Erhard, considerat drept organizator al așa-zisului miracol economic vest-german, deține o carte de vizită mai bună pe lîngă alegători (alegerile generale din 1965 se apropie) decît echipa Adenauer-Strauss.

Articolul din *Bayern Kurier* arăta totuși că deosebirile de vederi dintre Schröder și Strauss — și pe un plan mai larg dintre cele două aripi formate în U.C.D.—U.C.S. — sînt destul de profunde. La mijlocul lunii mai, Erhard a făcut ceea ce revista hamburgheză *Der Spiegel* denumește „o primă încercare de atenuare a acestei situații încordate", convocînd la reședința sa de vară de pe malurile lacului Teger din Bavaria o reuniune secretă a liderilor implicați în disputa în curs. Reuniunea, care a avut loc fără participarea lui Adenauer, nu a dus însă la un rezultat concludent. Comentatorii, și printre ei John Hightower de la *Associated Press*, au considerat că „părțile au rămas de fapt pe pozițiile lor". O nouă înfruntare a preopinenților celor două aripi a avut loc la congresul U.C.S., desfășurat la începutul lunii iulie la München. În preajma congresului s-a crezut că Strauss va profita de prilej pentru „a proclama înființarea noii mișcări în partidul guvernamental", după cum a scris *Der Spiegel*. Dar nici aci nu s-a produs explozia așteptată. În discursul său, Strauss a spus, ce e drept, (ceea ce constituia o critică deschisă la adresa lui Erhard) că „puterea cancelarului de a hotărî limite diriguitoare ale politicii nu este ceva absolut și netăgăduit, ci trebuie să fie folosită cu asentimentul partidelor care participă la coaliție". Strauss a rămas însă liniștit la locul lui chiar atunci cînd Erhard „privindu-l fix pe liderul creștin-social", după cum remarca corespondentul revistei americane *Newsweek*, a respins critica adusă declarînd: „Politica externă este de competența mea. Eu nu pot ceda în această privință și nu voi face aceasta". Comentatorii au apreciat că, prin discursul rostit la congresul U.C.S., Erhard a marcat un punct. Totodată ei și-au exprimat părerea că disputa din rîndurile conducerii U.C.D.—U.C.S. nu s-a încheiat. Chiar revista americană amintită, citînd declarația unui om politic vest-german pe care nu-l numește, a scris că „discursul lui Erhard la congresul U.C.S. nu a constituit încheierea victorioasă a unui război, ci doar o bătălie. Războiul va continua".

Și, într-adevăr, după congres s-au înregistrat din nou împunsături reciproce. În timp ce Erhard se afla într-o călătorie de două zile în Danemarca, Adenauer l-a dojenit pe cancelar „pentru că nu susține pe președintele de Gaulle în încercările acestuia de a forma o uniune completă între Germania federală și Franța".

O altă încrucișare de săbii între cele două aripi ale U.C.D.—U.C.S. a avut loc la 20 iulie, cînd Erhard, Adenauer, Schröder, Strauss și alți lideri ai partidului s-au întîlnit la Bonn. Ședința a fost consacrată problemei amintite în declarația mai sus citată a lui Adenauer sau, după cum s-a anunțat într-un comunicat oficial, „elaborării de către guvernul federal a planului (vest-german) care va permite să se asigure progresul unității europene". Dar și această reuniune s-a terminat fără un rezultat clar. Agenția *France Presse* a arătat a doua zi că „din comunicatul publicat după conferința creștin-democrată la nivel înalt — care a durat patru ore — nu se poate stabili limpede dacă divergența dintre Franz Josef Strauss și Gerhard Schröder a fost aplanată. Textul oficial arată că, în lipsa unui compromis vizibil, cancelarul Erhard a reușit să cîștige timp". Mulți comentatori sînt însă de părere că acest cîștig de timp nu va fi prea mare. În ziarul francez *Combat*, Georges Andersen a scris că „opinia publică fiind alarmată și sensibilizată, este de așteptat o bătălie parlamentară între trupele tandemului Adenauer-Strauss și cele ale tandemului Erhard-Schröder".

Care este conținutul divergențelor dintre cele două „tandemuri"?

Problema așa-zisei „uniuni europene" constituie într-adevăr unul din principa-

lele domenii de dispută. *Newsweek* definește pozițiile respective după cum urmează. Aripa Adenauer-Strauss, care cere ca la baza politicii externe a R.F.G. să fie așezat tratatul încheiat cu Franța, se pronunță pentru o confederație a celor șase state ce fac parte din Piața comună, al cărei nucleu să fie format din Franța și Germania occidentală; aceasta ar fi „cea de a treia forță", independentă față de S.U.A., despre care scriu mult ziarele din Franța. Aripa Erhard-Schröder respinge însă această formulă; ea este partizana unei „Europe mai mari", o uniune care ar cuprinde și Anglia, precum și toate țările Zonei liberului schimb, și care ar fi strîns legată de S.U.A. De altfel însăși călătoria lui Erhard (și a lui Schröder) în Danemarca a mers pe linia pregătirii celei de-a doua formule; în sensul ei vor fi elaborate, după cît se spune la Bonn, și propunerile „europene" ale guvernului vest-german.

Discuția nu are numai o deschidere spre viitor. Ea implică în mod direct și orientarea actuală a politicii R.F.G.

A. Grigorianț descifrează astfel în revista sovietică *Timpuri Noi* subtextul divergențelor: între cele două fracțiuni ale partidului guvernamental nu există diferențe de principiu. În discuție sînt numai mijloacele de a realiza aceste obiective. Erhard și Schröder cred că viitorul politicii vest-germane este alături de S.U.A. Adenauer și Strauss, numiți de obicei cu o expresie de fapt necorespunzătoare „gaulliști germani", socotesc dimpotrivă că obiectivele amintite pot fi atinse mai repede și mai ușor cu ajutorul Franței.

În ce măsură corespund realității speranțele unora și ale altora? Desigur că numai viitorul va putea da un răspuns precis acestei întrebări. În prezent se poate observa însă că nici una din părțile vizate de speranțele exprimate la Bonn, deși nu fac nici pe departe destul pentru a le dezminți, nu pare dispusă totuși a se angaja fără rezerve. Marea majoritate a ziarelor internaționale a apreciat că Erhard nu a obținut tot ce a urmărit în timpul călătoriei sale în S.U.A. De altfel, după cum se știe, cu puțin înainte de sosirea lui la Washington președintele Johnson a acordat revistei vest-germane *Quick* un interviu socotit neoportun la Bonn și în care guvernul R.F.G. era sfătuit să dea dovadă de mai multă maleabilitate în problemele destinderii.

Și mai precisă apare reacția Franței. Vizita făcută la începutul lunii iulie de generalul de Gaulle la Bonn a consemnat de fapt decepția guvernului francez față de orientarea echipei Erhard-Schröder. Președintele de Gaulle însuși a expus acest lucru în conferința sa de presă din 23 iulie. „Nu se poate spune că, la ora actuală, tratatul franco-german a dus la o linie de conduită comună", a arătat el și a adăugat: „Pînă în momentul de față, spre deosebire de ceea ce credem noi, Germania federală încă nu crede că politica Europei (adică a viitoarei formații vest-europene despre a cărei alcătuire se discută — n.a.) trebuie să fie europeană și independentă".

O serie de articole apărute în ultima vreme în presa franceză arată că cercurile influente din această țară nu se solidarizează nici cu linia așa-zișilor „gaulliști germani". În ziarul *Combat* din 24 iulie a apărut un amplu articol semnat de Philippe de Saint-Robert, care a expus nu odată în trecut puncte de vedere ale cercurilor conducătoare. Or, în acest articol, deși se exprimă un fel de nostalgie după „era lui Adenauer", se dă o caracterizare puțin măgulitoare politicii și personalității lui Franz Josef Strauss. „Fără a căuta ceartă fostului ministru federal al apărării, asupra metodelor sale particulare de guvernare și asupra naturii neliniștitoare de care ar putea da dovadă dacă ar fi în fruntea țării sale, cred util, scrie autorul, să amintesc că pseudo-gaullismul său este de dată recentă, că atitudinea sa «profranceză» este foarte neașteptată și zgomotoasă și că pe vremea cînd era la putere, nu a dat cooperării franco-vest-germane în domeniul apărării și al înarmării impulsul care l-ar fi îmbiedicat fără îndoială pe dl von Hassel (actualul ministru vest-german al apărării) de a angaja țara sa într-o veritabilă integrare strategică (vest)germano-americană". Și mai departe: „Dacă dr. Strauss așteaptă de la Franța ca ea să gireze o politică închisă spre Est, o înăsprire deplasată în revendicările (vest)germane, o echipare progresivă a Bundeswehrului cu armament atomic, el se înșeală cu desăvîrșire asupra direcției în care sîntem dispuși să vedem dezvoltîndu-se... cooperarea franco-(vest)germană și arată că nu a înțeles nimic din gîndirea europeană a generalului de Gaulle de care face caz. O uniune franco-(vest)germană într-o astfel de optică ar fi o nebunie ale cărei dimensiuni ar putea într-o zi să scufunde din nou Europa în aventurile războinice care în trecut au făcut-o de atîtea ori fatală sie însăși".

Dar problema „uniunii europene" nu este singurul domeniu de dispută între cele două aripi ale U.C.D.-U.C.S. Disputa include și domeniul relațiilor cu țările socialiste. R.F.G. trebuie să aibă relații rigide și închise cu țările socialiste, așa cum cere și cum a practicat Adenauer, sau mai flexibile, așa cum recomandă echipa Erhard-Schröder? Se știe că, după venirea la putere a acestei echipe, guvernul vest-german, fără a renunța la unele dogme ale „erei Adenauer", a ajuns la acorduri cu Polonia, Ungaria și Romînia cu privire la înființarea de misiuni comerciale și că de curînd o firmă din R.F.G. a încheiat un prim contract comercial cu R.P. Chineză.

Tocmai asemenea fapte au determinat ziarul *Die Welt* să scrie, în articolul reprodus într-unul din numerele precedente ale revistei *Lumea* că la Bonn, în vreme ce politica rămîne neschimbată, climatul politic este cel care s-a modificat simțitor. O nouă expresie a acestei modificări o constituie desigur vizita pe care a întreprins-o în R.F.G. A. Adjubei, redactorul responsabil al ziarului *Izvestia*, vizită care, după cum scrie presa internațională, poate avea consecințe pozitive pentru evoluția ulterioară a relațiilor dintre U.R.S.S. și R.F.G.

Disputa dintre cele două aripi din U.C.D.-U.C.S., deși pare a înregistra după 20 iulie o fază de acalmie, în fond continuă. La 3 august, Adenauer a adresat ziarului *Frankfurter Allgemeine Zeitung* o scrisoare în care a reluat discuția cu privire la competența celui care deține postul de cancelar. „Șeful guvernului federal, a scris Adenauer, trebuie să solicite mereu acordul partidului sau partidelor la putere atunci cînd stabilește principiile directoare ale politicii". Cu alte cuvinte, Erhard trebuie să țină seama de părerile lui Strauss. Dar toată lumea își amintește că atunci cînd era cancelar, Adenauer nu ținea seama de părerea niciunui alt membru al guvernului, și cel mai puțin de părerea lui Erhard! La 5 august, Adenauer a ținut o conferință de presă, în cadrul căreia a rostit, după cum apreciază *France Presse*, „o pledoarie pentru unitatea politică (vest)europeană și mai ales pentru menținerea unei strînse înțelegeri între Franța și Germania federală".

Factorul care-l împinge pe Erhard să caute să se distanțeze față de politica externă care a caracterizat „era lui Adenauer" este, după cum arată John Dornterg, corespondentul revistei *Newsweek* la Bonn, presiunea opiniei publice: „Germanii cer să se treacă la acțiune, scrie corespondentul. Și pe măsură ce timpul trece, va fi din ce în ce mai dificil pentru Erhard să se împotrivească acestei cerințe care atinge inima dilemei (vest)germane".

A. CERNEA

ÎNTREVEDEREA SOCIAL-DEMOCRAȚILOR

Ca și anul trecut, recent, s-au întrunit la Harpsund, la reședința de țară a premierului suedez, o serie de lideri social democrați proeminenți. Printre oaspeții cei mai importanți ai lui Erlander s-au numărat de data aceasta șeful laburiștilor britanici, Wilson, primarul Berlinului occidental, Willy Brandt, premierul Danemarcei, Jens Otto Krag și al doilea lider al partidului muncitoresc norvegian, T. Bratteli; de data aceasta au lipsit în schimb reprezentanți ai Americii.

Convorbirile cu caracter informativ s-au axat, după cum s-a aflat în cadrul unei conferințe de presă, în jurul unui larg cerc de probleme politice și economice. Participanții au caracterizat aceste convorbiri drept un schimb de păreri între oameni politici, desfășurat de pe poziții naționale diferite. Brandt și Wilson au subliniat în mod limpede și răspicat că nu a fost căutată o platformă ideologică comună. O asemenea intenție s-ar fi încadrat cu greu în imaginea unui partid popular larg, de genul celui pe care îl zugrăvesc cei doi conducători în fața alegătorilor din țările lor. Social-democrații Scandinaviei nu sînt firește interlocutori potriviți în această privință, deoarece ei au aruncat de multă vreme peste bord ideologia. Astfel, s-a constatat că social-democrații suedezi sînt mult mai reținuți în ce privește naționalizarea decît este Wilson, care a vorbit din nou despre naționalizarea industriei de oțel britanice.

Concepții diferite au reieșit și în domeniul politicii internaționale, îndeosebi prin divergențele dintre Brandt și Wilson în problema germană. În schimb, conducătorii opoziției britanice și celei germane au fost unanimi în părerea că este necesar să se tindă spre o apropiere treptată în tratativele Est-Vest.

Wilson a comunicat că el a propus un plan privind încheierea unui acord internațional în cadrul O.N.U. pentru controlul comerțului cu arme uzate. Propunerile sale au stîrnit un ecou favorabil în rîndurile interlocutorilor săi din Harpsund.

S-a dedicat mult timp convorbirilor privind dezvoltarea economică și măsurile impuse de progresul tehnic, teme care au interesat îndeosebi gazda suedeză, dar și pe șeful laburiștilor britanici. Erlander a făcut cunoscut că Suedia a propus extinderea colaborării europene în domeniul cercetărilor atomice asupra S.U.A. și U.R.S.S., dat fiind că cheltuielile pentru cercetările atomice încep să depășească chiar și forțele marilor puteri, iar o coordonare a eforturilor ar putea să contribuie la evitarea paralelismelor în muncă.

Un grup de experți, numit anul trecut, a înaintat un raport cu privire la problemele circulației banilor lichizi pe plan internațional. Acest grup preconizează dezvoltarea mai departe a Fondului monetar internațional prin contribuții mai mari din partea fiecărui stat, contribuții care ar face posibile credite mai mari. În afară de aceasta Fondul monetar internațional ar trebui să obțină dreptul de a încasa venituri proprii de pe urma creditelor, deci dreptul de a juca pe plan internațional rolul unei bănci centrale.

(din Neue Zürcher Zeitung)

An de an, sălile „Pelișorului" și ale „Foișorului" de la Sinaia se transformă pentru o lună în aule universitare pe băncile cărora iau loc profesori, tineri cercetători, studenți din numeroase țări ale lumii, veniți pentru a participa la cursurile de vară de limbă, literatură, istorie și artă a poporului romîn, organizate de Universitatea din București.
Din dorința de a informa cititorii revistei LUMEA despre aceste cursuri, am adresat cîteva întrebări directorului lor, prof. univ. B. Cazacu, membru corespondent al Academiei R.P.R., prorector al Universității din București. Am considerat, de asemenea, interesant să facem cunoscute părerile cîtorva dintre participanți despre cursurile de la Sinaia și despre țara noastră.

O MANIFESTARE DE PRESTIGIU

Prof. univ. B. CAZACU
directorul cursurilor de vară de la Sinaia

— Ce ne puteți spune despre participarea la actuala serie a cursurilor de vară ?

— Ne aflăm în plină desfășurare a celei de-a V-a serii a cursurilor de vară. Începute în 1960, aceste cursuri au devenit o manifestare universitară de prestigiu internațional, cu un rol de seamă în răspîndirea culturii romînești peste hotare. Răspunzînd interesului unui mare număr de personalități științifice, tineri cercetători și studenți pentru aprofundarea problemelor limbii, literaturii, istoriei și artei romînești, cursurile de vară au cunoscut an de an o participare tot mai numeroasă : față de primul an cînd au reunit 47 de participanți, anul trecut numărul participanților a crescut la 142 din 30 de țări ; iar la actuala serie iau parte la cursuri 152 oaspeți din 27 țări.

Pe baza acordurilor bilaterale dintre R.P.R. și alte țări sau a unor invitații directe ale Universității din București se reunesc astfel an de an savanți și tineri cercetători mai ales din domeniul limbilor și al literaturilor romanice, precum și mulți dintre cei care predau sau studiază la cele aproape 80 instituții de învățămînt superior din străinătate în cadrul cărora există în prezent lectorate de limbă și literatură romînă. Menționăm dintre personalitățile prezente la cursurile din acest an învățați cu renume ca profesorii C. TH. GOSSEN (Austria), EGIDIO TURCHI (Brazilia), PAUL AEBSCHEN (Elveția), RITA SCHOBER (R. D. Germană), HELMUTH STIMM (R. F. Germană), APOSTOLOS VAKALOPOULOS (Grecia), MARIO RUFFINI (Italia), A. J. HENRICHSEN (Norvegia), LUDMILA MORAWSKA (R. P. Polonă), ALLARCOS LLORACH (Spania), K. L. SELIG (S.U.A.) și alții.

— În ce constau principalele aspecte ale programului de studii în acest an ?

— Ca și în anii precedenți, cursurile sînt împărțite în două secții. Cea destinată specialiștilor și profesorilor va cuprinde (la alegere) două cicluri de prelegeri : de lingvistică pe tema „Probleme de lexic și de stilistică a limbii romîne" și de literatură pe tema : „Doi clasici ai literaturii romîne : Eminescu și Creangă". În cadrul secției pentru studenți și tineri cercetători se prezintă prelegeri în cadrul ciclurilor : „Probleme specifice ale limbii romîne contemporane" și „Aspecte ale literaturii romîne moderne și contemporane". În acest an se acordă o atenție mai mare decît în anii anteriori lucrărilor practice de limba romînă : a fost sporit numărul orelor de conversație practică și s-a organizat un cabinet înzestrat cu mijloace moderne audio-vizuale.

Programul mai cuprinde conferințe privitoare la istoria, geografia, arta, folclorul și etnografia poporului romîn. Menționez dintre acestea ciclul „Două decenii de artă romînească".

Participarea unor personalități de frunte ale culturii noastre, academicieni și cadre didactice de specialitate de la toate universitățile din țară asigură nivelul științific al cursurilor și seminariilor. Ținînd seama de valoarea acestor contribuții, de faptul că ele sintetizează rezultatele cele mai noi ale activității de cercetare științifică, s-a luat inițiativa tipăririi lor în broșuri bilingve (romînă și franceză) în patru serii, dintre care unele vor fi difuzate participanților înainte de încheierea cursurilor.

În sfîrșit, cursurile sînt completate cu recitale, audiții muzicale, lecturi și recitări din operele lui Eminescu și Creangă, programe de filme, vizite în locuri pitorești din țară precum și o șezătoare de folclor romînesc, în interpretarea studenților străini. E necesar să mai amintim colocviile care se vor ține în acest an în cadrul cursurilor, sub auspiciile Societății romîne de lingvistică romanică.

— Cum se înscriu cursurile de la Sinaia în ansamblul activităților Universității din București pentru popularizarea peste hotare a realizărilor sociale și culturale romînești ?

— Putem spune că ele au devenit o activitate tradițională, cu un deosebit răsunet în lumea universitară de peste hotare. Universitatea din București, care în acest an își sărbătorește centenarul, este mîndră de a fi desfășurat în ultimii ani o largă activitate în domeniul schimburilor bilaterale, trimițînd delegații în numeroase țări, primind vizita multor profesori de peste hotare, dezvoltînd schimburile permanente de profesori și studenți, bibliografii, informații științifice etc. Și la sărbătorirea centenarului care va avea loc în această toamnă sînt așteptați reprezentanții a numeroase instituții de învățămînt de peste hotare.

C. TH. GOSSEN
(Austria) profesor la Universitatea din Viena, directorul Institutului de filologie romanică

— Sînt pentru a doua oară oaspetele Romîniei și, totodată, al cursurilor de vară de la Sinaia. Mă simt dator înainte de toate să exprim admirația mea și a colegilor mei pentru excepționala organizare a acestei inițiative romînești de mare valoare culturală și umanistă. Pentru toți cei ce s-au dedicat studiilor romanistice ca și pentru acei mai direct apropiați de problemele limbii, literaturii și istoriei romînești — prezența în țara dv., contactul cu eminenți savanți și alte personalități de frunte, posibilitatea de a învăța sau de a se perfecționa în limba romînă — au o deosebită valoare.

În ce mă privește, primul contact cu problemele limbii și literaturii romîne datează încă din 1936, din perioada pregătirii doctoratului. Cititorii revistei *Lumea* au putut afla dintr-un articol anterior despre tradițiile cercetării limbii și literaturii romîne la Viena. Activitatea rodnică în această direcție a împlinit nu de mult 60 de ani. Ne bucură însă îndeosebi faptul că acestei îndelungate tradiții i se adaugă noi realizări valoroase ale prezentului. În ultimii ani s-au dezvoltat mult schimburile interuniversitare romîno-austriece. Noi dorim să mergem mai departe. Ca un prim pas spre realizarea acordului cultural romîno-austriac ne propunem să transformăm schimbul reciproc de profesori într-o instituție permanentă. Așa cum mi-a spus recent dl Kreiski (ministrul de externe al Austriei — n.n.) care a vizitat nu de mult Romînia, se acordă o deosebită atenție realizării unor atari progrese ale colaborării țărilor noastre.

Mărturisesc că dorința de a dezvolta cunoașterea reciprocă își găsește explicația nu numai în tradiții istorice ci și într-un alt fapt hotărîtor : remarcabila dezvoltare a Romîniei contemporane. Cu prilejul primei vizite făcute în Romînia, în urmă cu doi ani, am putut vedea cîteva mărturii ale acestui efort impresionant care a transformat, în scurt timp, o țară cu precădere agricolă într-o forță economică bazată pe o industrie proprie. Sînt de asemenea larg apreciate în străinătate rezultatele științei și artei romînești care în ultimele două decenii au înscris un capitol de valoare în istoria contribuției țării dv. la dezvoltarea culturii în Europa și în lume. Am să mă opresc la lingvistică : continuînd realizările predecesorilor, savanții romîni au creat opere la nivelul științei actuale în domeniul istoriei limbii (mă refer, de exemplu, la lucrările acad. Al. Rosetti), al filologiei generale (de pildă studiile acad. Iorgu Iordan) și au întreprins opere de vaste proporții cum este de pildă crestomația romanică. Remarc în mod special formarea unor cercetători tineri, a căror activitate împletește seriozitatea cu pa-

CURSURILE
DE VARĂ
DE LA SINAIA
ORGANIZATE
DE
UNIVERSITATEA
DIN BUCUREȘTI

INTERNAȚIONAL

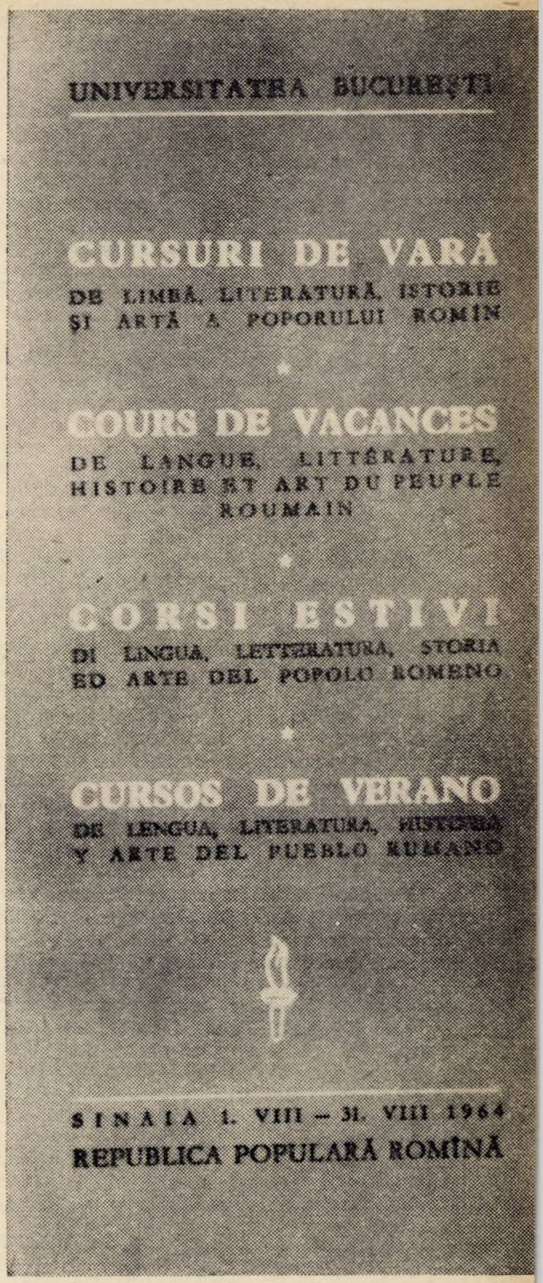

siunea științifică. Specialist eu însumi în dialectologie franceză, am avut bucuria de a afla despre unele contribuții în această privință ale unor tineri cercetători romîni. Cît despre arta romînă, nu pot decît să-mi exprim admirația pentru valoarea celor mai felurite întruchipări ale sale. Am dori ca un poet ca Arghezi — care este un adevărat poet al lumii — să poată fi mai bine cunoscut prin traduceri la înălțimea operei sale.

Cunoașterea forței creatoare a poporului romîn și, în general, circulația valorilor culturale sînt favorizate de o politică de înțelegere și colaborare pusă în slujba menținerii și întăririi păcii. Iată de ce apreciem deosebit de mult politica externă a țării dv., politică de coexistență pașnică între țări cu sisteme sociale diferite, concretizată în relațiile dintre Romînia și Austria prin amploarea crescîndă a schimburilor economice și culturale. Nu dorim decît un progres continuu pe această cale.

MICHEL CARMINATI (Franța)
lector la Facultatea de litere și științe umaniste a Universității din Dijon

— Întotdeauna s-a spus că francezii ignoră geografia. Este poate unul dintre motivele pentru care, în ceea ce mă privește cel puțin, cunoașterea Romîniei echivalează cu o adevărată descoperire. Dețineam unele informații despre țara dv., aveam unele cunoștințe despre evoluția ei istorică, despre particularitățile limbii romîne. Abia acum însă pot spune că fac cu adevărat primii pași spre cunoașterea reală a Romîniei.

Și cu toate că mă aflu la un prim contact, pot spune cu bucurie că nici un moment n-am avut sentimentul obișnuit al celui ce vizitează o țară străină, pe care-l denumim „dépaysement".

Aș vrea să mă explic. M-am găsit în mijlocul unor oameni apropiați, deosebit de ospitalieri, cu multe trăsături spirituale comune cu cele ale poporului francez. În conferințe — cum a fost expunerea acad. G. Călinescu privind opera lui Eminescu — am găsit atît confirmarea individualității, a specificității creației culturale a poporului romîn, cît și a apropierii sale de opera unor autori francezi sau italieni. Chiar și în creațiile arhitectonice ce ne-au fost prezentate ca ilustrații vizuale la conferința prof. arh. G. Gusti — și care m-au impresionat în mod deosebit — am întîlnit rezolvări originale ale unor probleme ce se pun în acest domeniu și în Franța, de pildă, îmbinarea preocupării pentru util și economic cu aceea pentru frumos.

Primele constatări mi-au confirmat astfel pe deplin cuvintele frumoase despre Romînia pe care mi le-a spus înainte de plecare deputatul și primarul Dijonului, canonicul Kir, care a vizitat țara dv. și a rămas un prieten bun al Romîniei. „Vei avea surpriza de a întîlni nu numai un popor primitor, cu multe trăsături spirituale comune cu ale francezilor — dar și o țară în plină prefacere, cu impunătoare înfăptuiri economice".

Pot spune că interesul cu care opinia publică franceză a urmărit recent vizita primului ministru romîn Maurer în Franța este și ea o confirmare a dorinței de dezvoltare a tradițiilor prieteniei comune dintre popoarele noastre, dorință la care subscriu toți prietenii vechi și noi ai Romîniei.

APOSTOLOS VAKALOPOULOS
(Grecia) profesor la Universitatea din Salonic

— Mă aflu pentru prima oară în Romînia. Am urmat primele zile ale cursurilor de vară, am avut cîteva plăcute întîlniri și discuții cu colegi romîni, am participat la primele vizite. Desigur, sînt impresionat de numeroase aspecte ale vieții romînești contemporane. Am reîntîlnit și multe realități ce-mi erau cunoscute din patrie.

Relațiile dintre Romînia și Grecia se dezvoltă pe bazele trainice ale legăturilor ce au existat de secole și milenii, în trecutul îndepărtat al popoarelor noastre și, totodată, pe baza intereselor comune de astăzi, interesele menținerii păcii în Balcani ca și în întreaga lume, interesele cunoașterii reciproce și cooperării.

Istoria, care este specialitatea mea, m-a ajutat de-a lungul anilor să aflu despre diferite aspecte ale originii și dezvoltării poporului romîn, deosebit de interesante pentru cunoașterea vieții popoarelor balcanice. Contribuția proprie a romînilor la istoria și cultura acestei regiuni ca și legăturile reciproce dintre romîni și greci au fost și sînt printre preocupările mele științifice importante. Am avut bucuria de a afla că acad. Daicoviciu a putut folosi și unul dintre studiile mele într-una din lucrările sale foarte interesante despre geneza poporului romîn. La rîndul meu, cunoscînd valoarea cercetărilor istoricilor și arheologilor romîni — dintre care pe unii ca academicienii Condurachi și Berza i-am întîlnit în Grecia — am căutat să folosesc cît mai amplu studiile lor. Mi-am procurat chiar o metodă de învățare a limbii romîne, iar acum urmez cu mult interes cursurile practice de limbă. Doresc să folosesc șederea în Romînia și pentru a lua contact cu specialiștii dv., pentru a cunoaște rezultatele cercetărilor de istorie, materialele arheologice recent descoperite, noile lucrări editate etc. Cunoștințele pe care cursurile de la Sinaia și vizita în țara dv. mi le vor oferi privind Romînia de azi îmi vor fi fără îndoială extrem de utile. Le voi folosi desigur în interesul cauzei noastre comune: întărirea relațiilor prietenești romîno-grecești, dezvoltarea cooperării balcanice.

ARNE JOHAN HENRICHSEN
(Norvegia) profesor de limbă și literatură franceză la Universitatea din Bergen

— Țările noastre se află la o depărtare apreciabilă. E poate o explicație a legăturilor prea puțin dezvoltate din trecut. Epoca noastră însă, o dată cu dezvoltarea mijloacelor de comunicații și informații, este martora unei afir-

mări fără precedent a dorinței popoarelor de a se cunoaște reciproc într-o măsură tot mai mare. Iar aceasta este una dintre premisele păcii în lume, ale dezvoltării cooperării internaționale.

În ceea ce mă privește, personal sînt oarecum favorizat. Am mai vizitat Romînia în urmă cu 8 ani, în cadrul unei delegații culturale. În conferința pe care am ținut-o la Oslo după reîntoarcerea în patrie, îmi amintesc că remarcam impresiile puternice prilejuite de prima întîlnire cu rezultatele muncii constructive a poporului romîn.

Primele zile ale vizitei din acest an mi-au dat convingerea că, în anii care s-au scurs de atunci aceste succese nu numai că s-au înmulțit firesc o dată cu trecerea timpului, dar s-au multiplicat într-un ritm vertiginos, transformînd frumoasa și bogata Romînie într-o țară care pe drept cuvînt stîrnește uimirea vizitatorilor săi. În București am văzut noile cartiere, unde pe întinderi vaste se înalță blocuri de locuit confortabile și frumoase. Am văzut multe construcții de locuințe și în satele prin care am trecut. Complexul petrochimic de la Brazi, pe lîngă care am trecut în drum spre Sinaia, este tot o realizare a acestor ani.

Cred că cea mai bună mărturie a prieteniei ce o avem față de poporul dv., a prețuirii ce o manifestăm față de înfăptuirile Romîniei de azi, constă în contribuția la popularizarea lor în țara noastră. Îmi amintesc și azi cu emoție de prima întîlnire cu creația scriitorilor romîni Eminescu și Sadoveanu în cursurile ținute la Sorbona de profesorul Jean Boutière. De atunci am căutat să învăț limba romînă, să cunosc cît mai multe despre cultura dv. plină de forță și originalitate. În țara noastră există doar o traducere a romanului „Mitrea Cocor" al lui Sadoveanu. Sper ca peste un timp să reușesc să traduc mai multe nuvele și schițe ale scriitorilor romîni clasici și contemporani.

Dr. K. L. SELIG

(S.U.A.) profesor de literaturi romanice la Universitatea din Texas și la Universitatea din München (R.F.G.)

— Sînt aproape zece ani de cînd pregătirea lucrării de diplomă mi-a atras atenția asupra rolului literaturii romîne în ansamblul literaturilor romanice. Pot spune că încă de atunci am nutrit speranța de a putea aprofunda această cunoaștere. Între timp am citit, în traducere, cîteva din operele lui Eminescu, Creangă, Sadoveanu. Și acest interes — nu numai că n-a fost descurajat, ci, dimpotrivă, a crescut mereu. Am aflat și despre tradițiile impunătoare ale filologiei romîne și despre continuarea lor rodnică în opera unor savanți ca Iordan, Rosetti, Graur și alții.

Iată de ce doresc ca înainte de toate să exprim recunoștința pentru onoarea ce mi s-a făcut de a fi invitat la cursurile de vară de la Sinaia. Cred că prin buna lor organizare, prin valoarea expunerilor ce se fac, dar mai ales prin semnificația înaltă umanistă a acestei întîlniri internaționale reprezentative a romaniștilor — cursurile de la Sinaia sînt exemplare pentru toate țările. Ele sînt o întruchipare a năzuințelor spre pace și înțelegere reciprocă, țeluri cardinale ale epocii noastre.

Evocînd această semnificație a întîlnirii de la Sinaia, gîndurile mi se îndreaptă spre o altă manifestare care, deși diferită prin caracterul său, servește aceluiași țel al întăririi coexistenței pașnice între statele cu sisteme sociale diferite. Mă refer la tratativele romîno-americane ce au avut loc recent în S.U.A. și care — dacă mă pot exprima astfel — au marcat începutul unei noi perioade în relațiile dintre țările noastre.

În S.U.A. — ca și în R.F.G. unde am predat ultimul an — realizările Romîniei pe tărîmul progresului economic și cultural sînt tot mai mult apreciate. Nu pot decît să urez poporului dv. succese cît mai mari în valorificarea bogățiilor naționale, pe calea propășirii și înfloririi pe care a pășit cu atîta hotărîre, energie și pricepere.

IURI ZAIUNCIKOVSKI

(Uniunea Sovietică) conferențiar la catedra de limbi și literaturi romanice din cadrul Universității „Lomonosov" din Moscova

— Oamenii sovietici cunosc și apreciază tradițiile istorice și realizările contemporane ale Romîniei socialiste, sînt prieteni buni, frați de nădejde ai oamenilor muncii romîni. Ca unul care am vizitat în mai multe rînduri țara dv. și atît direct cît și prin intermediul literaturii și presei am urmărit dezvoltarea ei — pot afirma că progresul ei economic, industrial și agricol, ridicarea bunăstării materiale și spirituale sînt cu adevărat impresionante. Cei douăzeci de ani ce au trecut de la 23 August 1944 și-au pus amprenta în viața fiecărui oraș și sat, a fiecărei familii, aducînd multe prefaceri, înnoiri, împlinirea multor năzuințe și visuri.

Îmi aduc aminte că în urmă cu mai mulți ani am avut cinstea de a-l însoți pe marele Sadoveanu într-o călătorie. Cu toată vîrsta sa înaintată, el manifesta un interes viu, pilduitor pentru tot ce se construia nou în orașe și sate. Și fiecare realizare îl bucura nespus de mult.

Am avut fericirea de a-l cunoaște personal și pe maestrul Arghezi, de a stabili fructuoase legături cu numeroși scriitori vîrstnici și tineri. Pentru noi cei care ne ocupăm de studierea limbii și literaturii romîne în Uniunea Sovietică, contactul viu cu realizările culturii românești are o valoare deosebit de mare. Există de altfel tradiții vechi, și în această privință: cercetări făcute recent au pus în evidență existența unor traduceri în limba rusă din operele lui Vlahuță și Sadoveanu încă la începutul secolului nostru. O comunicare pe această temă urmează s-o prezint la Conferința unională de slavistică ce va avea loc în acest an. În legătură cu tradițiile relațiilor romîno-ruse îmi amintesc și cercetările făcute sub îndrumarea regretatului profesor Tudor Vianu despre literatura muncitorească din perioada dintre cele două războaie; intenționez ca acest subiect să-l reiau în lucrarea de doctorat.

Traducerea în limba rusă a operelor scriitorilor romîni clasici și contemporani a luat o amploare tot mai mare. Sînt mîndru că am putut contribui la aceasta prin traducerea unor volume de proză, prin studii și articole despre Coșbuc sau Arghezi ca și prin numeroase emisiuni radio, avînd ca temă prezentarea vieții și operei scriitorilor romîni.

În cadrul Universității „Lomonosov" a fost creată o secție specială cuprinzînd cursuri de limbă și literatură română. Anul acesta au absolvit cursurile secției 10 studenți.

Aș vrea să subliniez în încheiere prețuirea ce o manifestăm pentru deosebita ospitalitate cu care am fost înconjurați, pentru condițiile excepționale create prin organizarea cursurilor de la Sinaia spre a cunoaște mai bine probleme esențiale pentru activitatea noastră, unele din cele mai noi rezultate ale cercetărilor oamenilor de știință romîni.

MANUEL GARCIA PUERTAS

(Uruguay) profesor de literatură spaniolă la Universitatea din Montevideo

— Urmăresc cu cel mai mare interes cursurile de vară organizate de Universitatea din București. Larga participare internațională este o mărturie a prestigiului ce l-au dobîndit aceste cursuri în rîndul profesorilor romaniști din lume, prestigiu bazat pe valoarea expunerilor, bogăția programului, utilitatea cursurilor de limbă și în general perfecta organizare a acestei activități.

În ceea ce mă privește, am fost împuternicit de Universitatea din Montevideo să folosesc prilejul ședерii în Romînia și pentru o dezvoltare a legăturilor noastre interuniversitare. Deși nu îndelungate în timp, aceste relații au de cîțiva ani o tradiție: profesori ai universității noastre au participat și în anii trecuți la cursurile de vară; acad. Iorgu Iordan a făcut o vizită în țara noastră, ținînd într-o perfectă limbă spaniolă valoroase conferințe pe care universitatea noastră le-a editat recent. Menționez că deși ținute în timpul vacanței, conferințele au fost audiate de un mare număr de profesori și studenți.

Și în alte privințe cultura romînă devine tot mai bine cunoscută în Uruguay: au fost imprimate discuri de muzică românească popularizate de Alberto Soriano, care a vizitat de două ori Romînia; au apărut traduceri din Eminescu și Arghezi; s-a interpretat piesa lui Caragiale „O scrisoare pierdută". Dacă ținem seama de depărtarea țărilor noastre, putem spune că acest început este bun. Este însă dorința noastră puternică de a face noi pași pe această cale. Cu atît mai mult cu cît cunoaștem dezvoltarea furtunoasă a economiei și culturii românești în ultimele două decenii, dezvoltare care-și trage rădăcinile din solul bogat în tradiții înaintate, în minunata putere creatoare și talentul poporului.

A. M.

Prof. TIBERIU MORARIU:

Congresul de Geografie de la LONDRA

Între 21 şi 28 iulie au avut loc la Londra lucrările celui de-al 20-lea Congres Internaţional de Geografie. Au fost prezenţi 4 000 de participanţi, din 61 de ţări, şi au fost prezentate peste 400 de comunicări. Delegaţia noastră a fost condusă de prof. Tiberiu Morariu, de la Universitatea din Cluj, membru corespondent al Academiei R.P.R.

Tov. prof. T. Morariu a avut amabilitatea să răspundă la cîteva din întrebările redacţiei noastre. La început, d-sa ne-a vorbit despre istoricul manifestării internaţionale la care a participat.

— Această întîlnire a geografilor din lumea întreagă are o tradiţie foarte veche. Primul Congres Internaţional de Geografie s-a ţinut la Anvers, în 1871, şi de atunci, exceptînd perioadele din timpul războiului, s-a ţinut din patru în patru ani. Congresul a avut un rol activ şi în crearea Uniunii Internaţionale a Geografilor, care a luat fiinţă în 1922. Scopul Congresului este să promoveze coordonarea problemelor geografice, să iniţieze şi să coordoneze cercetarea geografilor, să popularizeze rezultatele ştiinţifice obţinute şi să înlesnească întîlnirile oamenilor de ştiinţă din diferite ţări.

La actualul Congres s-au întîlnit personalităţi eminente ale ştiinţei mondiale. Prof. Carl Troll (R.F.G.), preşedintele Congresului, care este un cunoscător al ţării noastre; d-sa ne-a vizitat ţara înainte de război şi în luna octombrie va face o călătorie în Romînia, răspunzînd invitaţiei Academiei R.P.R. Prof. S. P. Chatterjee (India), viitorul preşedinte al celui de-al 21-lea Congres Internaţional de Geografie, care va avea loc la Delhi în 1968, mi-a vorbit cu multă căldură şi competenţă despre cele văzute în ţara noastră, în urmă cu doi ani, cînd a ţinut o serie de conferinţe. În prezent lucrează la o carte despre Romînia. Prof. Jean Dresch (Franţa), directorul Institutului de Geografie de la Sorbona, va veni de asemenea în luna octombrie în ţara noastră ca invitat al Academiei R.P.R., ca şi prof. H. Bobek (Austria). Prof. André Cailleux (Franţa) a scris o interesantă carte despre Romînia după Eliberare: „Géomorphologie dynamique", în care analizează şi apreciază pozitiv rezultatele şcolii de geografie din R.P.R. De altfel lista celor ce şi-au manifestat dorinţa să ne viziteze ţara se poate prelungi cu încă multe nume: prof. Jean Tricart (Franţa), preşedintele Comisiei Internaţionale de Geomorfologie aplicată; prof. L. Dudley Stamp (Anglia), preşedintele Societăţii regale de geografie; prof. Hans Boesch (Elveţia), membru al Uniunii Internaţionale de geografie etc.

Congresul a audiat, după cum am mai spus, o serie de rapoarte printre care aş menţiona:

— „Definiţia geografică a oraşului" de Marguerite Lefèvre (Belgia), şefa catedrei Institutului de geografie din Louvain;

— „Tipologia geografică în agricultură" de Jerzy Kostrowicki (Polonia), prof. la Academia de Ştiinţe din Varşovia;

— „Rolul geografiei în studierea întrebuinţării raţionale a resurselor naturale", de acad. prof. Gherasimov (U.R.S.S.).

— Care a fost contribuţia Romîniei la acest Congres?

— Delegaţia noastră a predat fiecărui şef de delegaţie un volum omagial, editat în limba franceză şi engleză, cuprinzînd 37 de comunicări ale profesorilor, conferenţiarilor şi tinerilor cercetători de la Institutul geografic de pe lîngă Academia R.P.R., privind toate problemele actuale ale geografiei din R.P.R.: morfologia, climatologia, hidrografica, geografia aplicată, geografia populaţiei urbanistice, paleogeografia, periglaciarul, procesul de evoluţie al plantelor etc. Eu am prezentat lucrarea „Vechimea alunecărilor de teren din cîmpia transilvană", redactată împreună cu conf. Gîrbacea. Comunicarea, care se va publica în revistele de specialitate din străinătate, a suscitat un viu interes, pentru că dădea pentru prima oară o metodologie de studiere şi datare a vîrstei alunecărilor de teren. În continuare am prezentat lucrarea realizată în colaborare cu conf. Alex. Savu: „Periglaciarul din R.P.R." şi în colaborare cu prof. Tufescu, lucrarea: „Geomorfologia aplicată în R.P.R.", după citirea căreia prof. M. Philipponeau (Franţa) a declarat că realizările în domeniul geografiei aplicate în Romînia sînt remarcabile şi că doreşte să aplice şi în Franţa metodele practicii de teren folosite la noi. Foarte apreciate au fost şi lucrările colegilor mei: „Densitatea populaţiei în R.P.R." de prof. Şandru şi prof. Cucu, şi „Piemonturile, faze de evoluţie în morfologia carpatică" de prof. Posea şi conf. Valeria Velcea.

O dată cu deschiderea Congresului a avut loc vernisajul unei expoziţii de specialitate, la care toate ţările au prezentat hărţi, atlase, manuale, cărţi, publicaţii. Şi aici ţara noastră s-a bucurat de succes cu cele 2 hărţi expuse: „Romînia fizică" şi „Romînia economică", iar o serie de articole din publicaţiile noastre au fost solicitate spre publicare de către reviste de specialitate din Anglia, Franţa, S.U.A., Cehoslovacia, Polonia, Iugoslavia.

Şi, în încheiere, încă un exemplu pentru a ilustra aprecierea deosebită de care s-a bucurat ţara noastră: pentru viitorul congres internaţional de geografie au fost aleşi 10 romîni ca membri corespondenţi, faţă de 2 cîţi ne-au reprezentat în ultimii patru ani.

În afară de o realizare remarcabilă în domeniul teoretic al geografiei, Congresul a însemnat o nouă legătură creată între diferite ţări în spiritul cunoaşterii reciproce şi apropierii între popoare, contribuind astfel la idealul nostru comun — pacea.

Adina DARIAN

„Bucurie şi optimism"

Jean Pierre Bloch, fost ministru în primul guvern provizoriu al generalului de Gaulle, preşedinte de onoare al Societăţii franceze a presei, membru în Biroul naţional francez al mişcării pentru pace şi membru în Consiliul Mondial al Păcii, care ne-a vizitat ţara, a participat la Casa Ziariştilor din Bucureşti la o întîlnire cu reprezentanţii presei romîneşti. Consemnăm din răspunsurile sale la întrebările ziariştilor.

„Am fost foarte impresionat de admirabilul efort de construcţie realizat în Republica Populară Romînă. Am străbătut ţara cu maşina şi am putut constata aceasta peste tot. Grandioasele realizări pentru oamenii muncii, pe planul construcţiilor, vizibile nu numai la Bucureşti, am putut să le apreciez pretutindeni. În ce priveşte Mamaia, este un lucru minunat. Cunosc puţine plaje în Europa occidentală care ar putea rivaliza cu tot ceea ce s-a făcut aici. Cred că este un exemplu minunat pentru cei care vor să organizeze odihna pentru oamenii muncii. Doresc din toată inima ca numeroşi francezi să vină în Romînia pentru a-şi da seama de ceea ce reprezintă efortul realizat în această ţară. Sînt sigur, de altfel, că relaţiile dintre Franţa şi Romînia se vor îmbunătăţi considerabil. Sînt convins că aceste contacte vor fi un lucru excelent pentru pace. Voi avea, desigur, ocazia să spun şi să repet aceste cuvinte în curînd, în Franţa".

„Aş vrea să spun că în Romînia m-a impresionat foarte mult bucuria, optimismul oamenilor. Trebuie să spun că cine a venit pentru prima oară în Romînia este ispitit să revină".

Revista noastră a primit
din partea
binecunoscutului fermier american

ROSWELL GARST —

care a fost
de mai multe ori
oaspetele țării noastre
— o scrisoare
pe care o publicăm mai jos :

Felicitări pentru marile progrese ale Romîniei

În octombrie 1955 am vizitat pentru prima dată Romînia. Mă oferisem să fac o vizită în această țară și să studiez agricultura romînească pentru a face eventual sugestii care să ajute la îmbunătățirea producției agricole romîne, și această ofertă a fost acceptată.

Și am descoperit că Romînia este o țară tînără!

Nu tînără din punct de vedere istoric, căci istoria sa poate fi urmărită de-a lungul a peste 2 000 de ani!

Insă tînără din punct de vedere al perspectivelor care i s-au deschis!

În 1955 Romînia depășise feudalismul doar de 10 ani. Guvernele feudale —

ca și cele fasciste — se tem de învățămînt și cultură. Analfabetismul era răspîndit atît sub guvernarea feudală cît și sub cea fascistă, care au precedat actuala dv. organizare de stat.

Romînia a făcut progrese minunate în această direcție. Nu numai că școlile au fost deschise tuturor copiilor, dar chiar și adulții care nu știau carte fuseseră învățați să scrie și să citească.

În primii cîțiva ani după Eliberare, Romînia trebuia să-și refacă întîi rănile pricinuite de război. Devastările fuseseră teribile. Cîmpurile petrolifere trebuiau repuse în exploatare. Sistemul de transport trebuia refăcut. Fabricile și locuințele trebuiau reconstruite. Trebuiau construite școli. Deci în mod înțelept, și necesar, romînii trebuiau să se ocupe de nevoile lor mai urgente.

Țara noastră nu cunoscuse ocupația străină. Noi trebuia să ne dezvoltăm producția agricolă nu numai pentru a ne hrăni pe noi înșine ci și pe aliații noștri. Noi am trimis 10 milioane de oameni sub arme și aproape tot atît de mulți în producția de muniții.

Astfel că a trebuit să învățăm cum să producem hrană mai multă și mai bună folosind brațe de muncă mai puține.

Astfel că în 1955 agricultura americană era cu mult mai avansată decît agricultura romînească — și aceasta numai pentru că am avut prilejuri mai bune oferite de circumstanțe deosebite.

În 1955 în Statele Unite se folosea pretutindeni porumbul hibrid. În Romînia nu. În 1955 Statele Unite atinseseră un grad înalt de mecanizare a agriculturii. Romînia — nu. Statele Unite dispuneau de mari cantități de îngrășăminte, insecticide, ierbicide. Romînia era lipsită de aceste mijloace de înaltă productivitate.

Agricultura romînă a înregistrat progrese extrem de rapide în toate domeniile în perioada de după prima mea vizită. Porumbul hibrid este folosit acum aproape pretutindeni în Romînia, ca și în Statele Unite. Mecanizarea înregistrează progrese foarte rapide în Romînia în momentul de față. S-ar părea că putem prezice cu certitudine că Romînia își va mecaniza agricultura complet în cursul anilor 1960—1970, așa cum au făcut Statele Unite în 1940—1960.

Statele Unite dispun de îngrășăminte mai multe și de mai bună calitate. Dar și în această privință situația din Romînia este pe cale de a se îndrepta rapid.

Romînia are mare nevoie de încă doi pași înainte în agricultură: în primul rînd o mare extindere a sistemului de irigare, și în al doilea rînd drumuri între gospodăriile de producție și centrele de desfacere, drumuri mai multe și mai bune. Ambele aceste condiții trebuie îndeplinite pentru ca agricultura să atingă producția maximă.

Din 1955 am vizitat Romînia de cinci ori, și delegații romîni ne-au vizitat, aici la Coon Rapids, de multe ori. Nepotul meu, John Chrystal, și cu mine am fost în Romînia ultima dată în luna mai 1963.

Progresele înfăptuite în Romînia între prima mea vizită în 1955 și cea mai recentă în 1963 au fost necrezut de repezi, nu numai în agricultură ci și în construcția de locuințe, în industrie, în toate domeniile.

Noi toți de aici din Coon Rapids, familia Garst, familia Chrystal, dl Grettenberg, dl Smouse, care a petrecut șase luni în Romînia ca mecanic o dată cu livrarea primelor mașini americane — cu toții adresăm felicitări și salutări Romîniei și romînilor pentru marile progrese pe care țara dv. le-a făcut pînă acum și le realizează în continuare.

Lucru important în această situație e și faptul că în momentul de față există relații bune între guvernele Romîniei și Statelor Unite.

Nu aceasta era situația în octombrie 1955. Pe vremea aceea, dr. Schutz și cu mine am spus interlocutorilor romîni că ne considerăm adevărați „spărgători de gheață". Am spus că sperăm că dacă se va sparge gheața în relațiile dintre cele două țări, va putea circula un curent mai cald și vom ajunge la adevărate relații de prietenie între cele două țări ale noastre.

Îmi exprim satisfacția că s-a ajuns la o cordialitate sporită în relațiile dintre țările noastre.

Adresez salutul meu Romîniei cu ocazia zilei naționale, 23 August 1964.

Roswell Garst

Coon Rapids, Iowa, U.S.A.

TRACTOARELE ROMÎNEȘTI

Producția de tractoare a început în Romînia în anul 1947, în 1963 ea ajungînd la 13 290 bucăți. Acum se fabrică o serie de tipuri de tractoare avînd calități care le-au făcut apreciate în multe țări: rezistență, forță, economicitate. Rezistența mare a tractoarelor românești s-a verificat în solurile tari din Spania, Grecia sau Irak. Din multe țări ale lumii se primesc aprecieri cu privire la calitatea tractoarelor românești. Astfel, firma „Actif" din Franța aprecia că „tractoarele românești livrate clientelei noastre dau satisfacție atît din punct de vedere mecanic cît și pe planul performanțelor de lucru".

O dată cu tractoarele exportate, țara noastră acordă și asistență tehnică, livrînd piesele de schimb necesare.

Exportul nostru anual de tractoare este în creștere. Astfel, în 1959 am exportat 3 018 bucăți, în 1962 — 4 537, iar în 1963 numărul lor a crescut la cifra de 5 925 bucăți. Între anii 1958—1962 țara noastră a exportat în total aproximativ 20 000 tractoare. Exporturile se îndreaptă spre țări ca: R. D. Germană, Belgia, Spania, Franța, Grecia, India, Italia, Jugoslavia, Irak, R. P. Chineză, Siria, Danemarca, Tunisia, Tailanda, Brazilia, Uruguay ș.a.

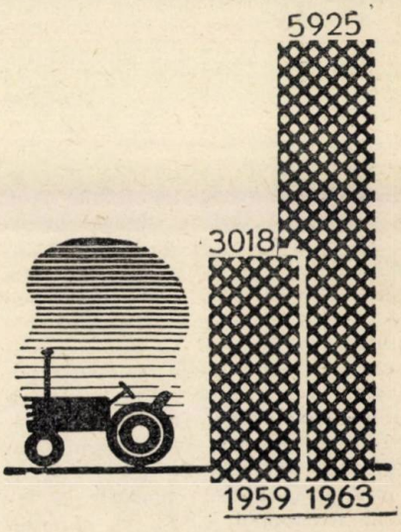

Le développement de l'agriculture socialiste

L'expérience roumaine

J. Préjean

économie et politique

Revista Economie et Politique, **care apare la Paris, a publicat în numărul său din iulie 1964 un amplu articol scris de Jean Préjean, membru în Comitetul de redacție, dedicat analizei procesului dezvoltării agriculturii socialiste în Romînia. În cele ce urmează redăm cîteva fragmente:**

Plecînd de la exemplul românesc, cu care am avut ocazia să luăm contact direct acum cîteva luni, vrem să demonstrăm aici, că socialismul este efectiv capabil să dezvolte agricultura, în sensul larg al cuvîntului, adică să sporească volumul producției rurale și condițiile de viață ale populației, mai rapid și într-o formă mult mai generală decît regimul „liberei întreprinderi"...

Autorul expune măsurile luate pe linia reformei agrare și a refacerii agriculturii de pe urma ră-nilor provocate de război.

Agricultura a fost sectorul cel mai atins de către război... În plus, au urmat ani climaterici deosebit de nefavorabili (o secetă catastrofală în anii 1945—1946)... În 1950, primele statistici de ansamblu asupra economiei românești ne arată că indicele venitului național devenise egal celui din 1938, în primul rînd datorită sectorului construcțiilor și industriei, în timp ce pentru agricultură și silvicultură rezultatele obținute reprezentau numai 71% din nivelul anului 1938.

Transformarea efectivă a agriculturii într-un sens socialist implică în mod evident transformarea modului de producție, adică a tehnicii și a raporturilor sociale, care nu pot evolua, nici unele nici celelalte, în absența unor noi mijloace materiale și financiare pe care un stat și o industrie aflate în mîna muncitorilor sînt singurele capabile să le furnizeze.

Articolul arată în continuare faptul că în Romînia a avut loc colectivizarea agriculturii, trecerea de la proprietatea și gospodăria individuală țărănească la marea gospodărie socialistă.

Autorul articolului, Jean Préjean, pune în evidență rolul important pe care l-a jucat dotarea agriculturii cu mijloace moderne de producție, prezentînd date privitoare la evoluția numărului de tractoare și alte mașini agricole, consumul de energie electrică în agricultură, investițiile făcute de către stat pentru dezvoltarea agriculturii.

Paralelismul cu evoluția mijloacelor moderne puse la dispoziția agriculturii în Romînia este remarcabil, deoarece reflectă voința de a pune în armonie transformarea structurilor sociale cu creșterea mijloacelor de producție.

Aceste vaste și rapide progrese în ceea ce privește echiparea agriculturii și investițiile făcute, ușurînd trecerea de la modurile de producție vechi la modurile colective, au asigurat în primul rînd bazele unei agriculturi socialiste, deoarece au avut loc în cadrul unui stat și al unei ordini sociale noi, ceea ce face interesantă o astfel de evoluție, mai mult chiar decît rapiditatea și amploarea sa.

Satele românești se transformă într-un sens socialist nu numai pentru că introducerea mașinilor, dimensiunile gospodăriilor, investițiile au atins un anumit ritm, ci pentru că toate relațiile sociale, începînd cu proprietatea asupra mijloacelor de producție, și-au schimbat perspectiva. Dezvoltarea socialistă, spre deosebire de orice dezvoltare pur sectorială, care caracterizează lumea capitalistă, se face în lărgime și în profunzime, pe întreaga suprafață a societății...

Analiza rolului jucat de către statul socialist în dezvoltarea agriculturii din Romînia, ca și remarcabilele date privitoare la organizarea, rezultatele și perspectivele concrete ale gospodăriilor socialiste, fac posibilă înțelegerea faptului că progresele realizate de către producția agricolă însăși reflectă o dinamică cu totul alta decît aceea a dezvoltării capitaliste...

Înainte de începutul colectivizării, producția agricolă românească a fost inferioară cu circa 30% față de cea din 1938. Începînd însă din 1950 și pînă în 1960, adică în cursul acestei întregi perioade dificile pentru întreaga agricultură în care se formează noi structuri, producția agricolă a crescut cu 60—70%, iar în ceea ce privește producția, la fel de importantă a sfeclei de zahăr, a cartofilor sau cea de floarea-soarelui, progresele sînt deosebit de rapide. Nu există exemple similare care să ne arate progrese atît de generale și de constante... Asistăm la un progres considerabil, care reprezintă o dovadă evidentă asupra eficacității schimbărilor structurale datorate socialismului la sate.

Autorul citează cifre privitoare la creșterea producției agricole la hectar ca și a celei globale la cele mai importante produse agricole: grîu, porumb, floarea-soarelui, cartofi, sfeclă de zahăr. Cifrele ne arată creșteri remarcabile față de perioada antebelică. În încheiere, J. Préjean demonstrează în mod convingător că progresele agriculturii Romîniei sînt deosebit de importante, făcînd ca înapoierea moștenită de la vechiul regim să fie lichidată în ritm rapid. El arată că unul din principalele rezultate obținute este însăși schimbarea opticii și preocupărilor oamenilor din agricultură.

Acad.
ŞTEFAN MILCU:

MOSCOVA

AL VII-LEA CONGRES INTERNAŢIONAL DE ANTROPOLOGIE ŞI ETNOGRAFIE

Un eveniment care s-a aflat în aceste zile în centrul atenţiei vieţii ştiinţifice din capitala Uniunii Sovietice a fost cel de-al şaptelea Congres internaţional de antropologie şi etnografie. La Congres a participat şi o delegaţie de oameni de ştiinţă romîni condusă de acad. Ştefan Milcu, vicepreşedinte al Academiei R.P.R., preşedintele Comitetului naţional de antropologie şi etnografie.

Ne-am adresat conducătorului delegaţiei romîne cu rugămintea de a acorda pentru cititorii revistei LUMEA un interviu în legătură cu această importantă reuniune ştiinţifică internaţională.

— Ce ne puteţi spune despre importanţa acestui Congres ?

— Congresul internaţional de ştiinţe antropologice şi etnografie este o reuniune ştiinţifică de bună şi veche tradiţie. Congresele anterioare s-au desfăşurat la Londra, Copenhaga, Bruxelles, Viena, Philadelphia şi Paris. Toate aceste manifestări s-au bucurat de o largă participare, însă amploarea lucrărilor ce s-au desfăşurat la Moscova este neîntrecută pînă în prezent. În capitala Uniunii Sovietice, în clădirea monumentală a Universităţii „Lomonosov" s-au reunit peste 2 000 de savanţi din 56 de ţări. O imagine a varietăţii tematice a Congresului rezultă din faptul că lucrările s-au desfăşurat în 27 de secţii pe domenii de specialitate şi în cadrul a 17 simpozioane. În total la Congres au fost prezentate peste 1 000 de comunicări şi referate.

Atenţia deosebită acordată acestei manifestări ştiinţifice şi semnificaţiei sociale a lucrărilor Congresului este subliniată de salutul adresat participanţilor de K. N. Rudnev, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., şi de M. V. Keldîş, preşedintele Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S.

Congresul a reunit specialişti din toate generaţiile, de la personalităţi de prestigiu mondial pînă la tineri care s-au afirmat de curînd. Dintre numeroasele personalităţi care au ilustrat lucrările congresului vom enumera cîteva: A.V. Artihovski, S.N. Bibikov, V.M. Jirmunski, S.P.Tolstov, V.V. Bunak, G.F. Debet, din ţara gazdă şi savanţi de peste hotare cum sînt: E. Breitinger şi K. Saller (R. F. Germană), G. von Koenigswald (Olanda), G. Ortutay (R. P. Ungară), I. Schwidetzky (R. F. Germană), Sol Tax şi R. Jakobson (S.U.A.), H. Vallois (Franţa), Thoor Heyerdahl (Norvegia), Ph. Tobias (Africa de sud), B. Bratanic (R.S.F. Iugoslavia), V. Correnti, G. Genna (Italia), J. Grimm (R. D. Germană).

Aria tematică a Congresului a fost foarte întinsă şi a îmbrăţişat direcţiile principale ale cercetării ştiinţifice antropologice şi etnografice. Un loc central l-au ocupat problemele de antropogeneză şi de etnografie a continentelor, îndeosebi a popoarelor care se află încă în stadii puţin evoluate şi care oferă generalizării teoretice un material bogat privitor la evoluţia istorică a omului şi a diferite grupe umane.

Revenind la ideea însemnătăţii Congresului putem sublinia că avîntul care caracterizează ştiinţa contemporană se manifestă cu pregnanţă şi în domeniul ştiinţelor antropologice şi etnografice, conducînd la rezultate rodnice, care reclamă periodic confruntări de opinii, schimb de experienţă metodologică, dezbateri teoretice. De la ultimul congres din 1960 s-au acumulat rezultate remarcabile, prezentate în cadrul Congresului şi înregistrate cu satisfacţie de noi toţi, participanţii la aceste lucrări.

Congresul nu are numai o semnificaţie de bilanţ ci şi menirea de a deschide noi perspective unor lucrări de amploare pentru a căror realizare sînt necesare o strînsă colaborare internaţională şi metode afirmate în procesul confruntării experienţei ştiinţifice a savanţilor din diferite ţări ale lumii.

— V-am ruga să prezentaţi cititorilor revistei cîteva impresii privind organizarea Congresului.

— Mărturisesc că cel de al şaptelea Congres de antropologie şi etnografie a fost o admirabilă manifestare ştiinţifică care are la bază o concepţie înaltă de organizare şi un efort care merită din plin mulţumirile noastre. Clădirea Universităţii „Lomonosov" a oferit un cadru prielnic atît din punct de vedere al spaţiului cît şi sub raportul dotării tehnice a sălilor de lucru. Condiţiile create, amabilitatea şi atenţia cu care colegii noştri sovietici au întîmpinat pe participanţii la Congres au creat o ambianţă de lucru favorabilă desfăşurării lucrărilor, într-un spirit activ de colaborare ştiinţifică şi de adevărată prietenie. Sînt bucuros că am avut ocazia să exprim academicianului M. V. Keldîş sentimentul de gratitudine al delegaţiei noastre pentru reuşita manifestării şi pentru condiţiile optime care ne-au fost asigurate. Pentru a ilustra aprecierile pozitive privind organizarea vom arăta că în cadrul Congresului s-a deschis o expoziţie etnografică, o expoziţie internaţională a cărţii de specialitate, oferindu-se totodată posibilitatea vizionării unui bogat program de filme ştiinţifice şi documentare. Delegaţia noastră a fost prezentă atît la expoziţia de cărţi cît şi la programul de filme prin lucrări ştiinţifice reprezentative şi prin 7 filme cu caracter etnografic şi de artă populară românească.

— Care a fost contribuţia delegaţiei pe care o conduceţi la acest Congres ?

— Vreau să subliniez în primul rînd că participarea noastră la Congresul de la Moscova a fost una din cele mai importante afirmări de acest fel din ultimii ani. Delegaţia romînă a cuprins specialişti în antropologie, etnografie, arheologie şi folclor între care menţionăm pe tovarăşii prof. Olga Nekrasov şi C. S. Nicolaescu-Plopşor, membri corespondenţi ai Academiei R.P.R., prof. Mihai Pop, directorul adjunct al Institutului de etnografie şi folclor, prof. D. Berciu, şef de secţie la Institutul de arheologie, G. Focşa, directorul Muzeului satului, şi alţi specialişti. Oamenii de ştiinţă romîni au prezentat 53 de comunicări în cadrul a 15 secţii şi au participat de asemenea la un număr important de simpozioane.

Comunicarea pe care am prezentat-o la Congres înfăţişează rezultatele unor cercetări complexe efectuate în regiunea Hunedoara şi a fost întîmpinată cu interes. Membrii delegaţiei menţionaţi au prezentat de asemenea comunicări apreciate în jurul cărora s-au purtat discuţii interesante. Astfel au fost comunicările: „Studiu antropologic asupra populaţiilor neo-eneolotice din Romînia" (O. Nekrasov), „Prezenţa prepaleoliticului în Romînia, un stadiu timpuriu al procesului de umanizare" (C.S. Nicolaescu-Plopşor), „Elemente comune şi caractere naţionale proprii în poezia epică a popoarelor din zona carpatică" (M. Pop), „Rolul celţilor în dezvoltarea populaţiilor regiunii carpato-dunărene" (D. Berciu) şi „Muzeul satului şi problema muzeelor etnografice în aer liber" (G. Focşa). Celelalte comunicări au abordat probleme din domeniul antropologiei fiziologice, anatomice şi etnice, paleoantropologiei şi antropogenezei, forme şi instituţii sociale, cultura materială, paleoetnografie, etnozoologie, artele populare, folclor muzical, literar şi coregrafic etc.

Aprecierile de care s-a bucurat contribuţia noastră la Congres s-au reflectat şi în faptul că o serie de membri ai delegaţiei noastre au prezidat numeroase şedinţe de lucru ale secţiilor.

Ţinînd seama de rezultatele pe care cercetarea ştiinţifică românească le-a putut afirma la cel de al şaptelea Congres de antropologie şi etnografie sîntem stăpîniţi de dorinţa de a stimula în viitor în şi mai mare măsură cercetarea ştiinţifică din domeniul antropologiei şi etnografiei în direcţiile de mare actualitate pe plan mondial reliefate în lucrările Congresului.

Silviu PODINĂ

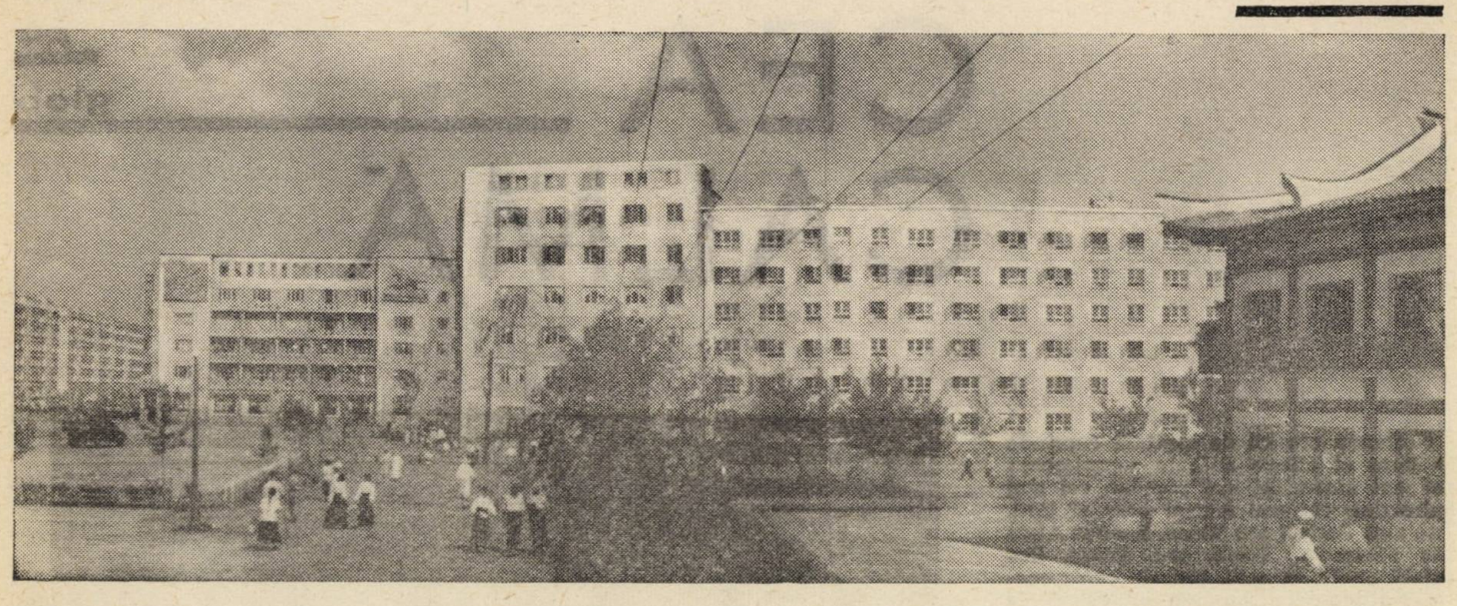

PRIN PHENIAN

Phenianul își are, fără îndoială, stilul său propriu printre orașele din Extremul Orient. Aici, de pildă, cu greu vei detecta contraste între nou și vechi, între cartiere insalubre și vile elegante, așa cum am întîlnit prin alte părți. La Phenian nu sînt posibile asemenea lucruri, fiindcă tot orașul este nou, reconstruit din temelii, de un deceniu și ceva.

Înfățișarea generală a orașului, de la liniile bulevardelor pînă la schițele apartamentelor, reflecta principiile arhitecturii moderne : bulevarde largi, mărginite de pomi și oaze de verdeață, avînd drept străjă blocuri mari cu 4, 6 și 8 etaje. Pînă la acoperiș, aceste blocuri sînt trasate după linii drepte, cubiste, iar la acoperiș sînt reluate liniile pagodelor tradiționale, aducînd o notă specific locală.

Marele fluviu Tedongam străbate în două orașul, despărțindu-l în Ton Phenian (marele Phenian) și Sophian (Phenianul de vest). De fapt această despărțire are mai mult un sens istoric ; azi, orașul este unitar, dezvoltîndu-se cu aceeași iuțeală pe ambele maluri ale Tedongamului.

DIN ZORI PÎNĂ-N NOAPTE

În Phenian activitatea se-ntrerupe (și-atunci parțial) doar în timpul cît în oraș și deasupra lui strălucesc milioanele de lumini ce-și revarsă întreaga lor constelație în apele ruginii ale Tedongamului. De cum răsar primele raze de soare și pînă ce coboară negura nopții în tot orașul e un du-te-vino cum numai în orașele din Asia poți întîlni. Dar activitatea cea mai intensă, de adevărat furnicar, o întîlnești pe cele mai diferite șantiere de construcții care împînzesc întregul oraș.

În anii din urmă s-a construit mult la Phenian : întreprinderi industriale, case de locuit, școli, așezăminte de cultură. În acest an se construiește într-un ritm și mai intens. Aflîndu-mă într-o după-amiază în biroul directorului întreprinderii orășenești de construcție, după ce vizitasem o serie întreagă de șantiere, l-am rugat să-mi spună ce volum de lucrări se prevede a fi construit în acest an.

„Anul 1964 poate fi denumit, pe drept cuvînt, anul marilor construcții — mi-a spus interlocutorul meu. Dacă am să enumăr cîteva edificii ce vor fi înălțate o să vă convingeți și singur : șapte cartiere noi de locuințe cuprinzînd 13 200 apartamente ; 216 săli de clasă ; trei spitale de cartier ; instituții de cultură însumînd 160 000 mp (printre acestea se află un teatru dramatic, un studio cinematografic pentru filme documentare și un circ cu 2 000 de locuri). Merită să subliniem în mod deosebit construcția Universității cu o suprafață de 300 000 mp din care se va da în folosință în acest an primul corp de clădire. La acestea se mai adaugă parcuri și spații verzi pe sute de mii de metri pătrați, printre care un original și frumos parc pe insula Din Na To ; trei linii noi de troleibuze se vor întinde pe o lungime de 11 km ; la parterul noilor blocuri se vor înființa zeci de magazine și unități de deservire a cetățenilor.

Acestea, în ce privește orașul, partea edilitaro-gospodărească. Zona industrială se va extinde în continuare prin darea în funcțiune a primelor instalații de la termocentrala Phenian cu o capacitate de 150 000 kW (puterea totală instalată va fi de 400 000 kW), a fabricii de produse din aluminiu, a celei de tricotaje și a unor întreprinderi de instrumente muzicale și material didactic.

Toate aceste date care mi-au fost prezentate în desfășurare pe un plan uriaș al orașului și al împrejurimilor sale mi-au oferit o imagine și mai clară asupra activității, ce-o întîlnisem pretutindeni pe unde colindasem.

MORAMBON

Pentru locuitorii Phenianului, Morambonul are semnificații adînci care se pierd în negura timpurilor. Morambon este numele unor coline aflate chiar în oraș pe malul sting al Tedongamului, nu departe de insula Din Na To. Din centrul orașului, pe marele bulevard principal unde se află sumedenii de instituții, precum și hotelul „Internațional" — locul de întîlnire al vizitatorilor străini — se ajunge chiar la poalele Morambonului într-un timp destul de scurt. Este plăcut să faci acest drum pe jos printre aleile adumbrite de tei stufoși, castani dulci și mai ales salcia plîngătoare — arborele național al Coreei.

De cum ai ajuns la Morambon, te întîmpină mai întîi animația stadionului veșnic populat. De aici începe mereu mai greu urcușul peste coline printr-un parc natural pe cît de bătrîn, pe atît de plăcut și primitor prin răcoarea cu care te întîmpină. După cîteva curbe în față ne apare clădirea monumentală a teatrului în care stilul clasic coreean se îmbină cu cel doric. De aici, de pe treptele de marmură ale teatrului, întreaga panoramă a Phenianului cu pădurea ei de schele și macarale îți apare în toată frumusețea ei. Dar ceea ce prezintă cel mai mare interes aici, este subsolul teatrului, în fapt celebrele galerii subterane cunoscute multor cititori din lumea întreagă din timpul războiului.

Plimbarea pe colinele Morambonului îți oferă aproape aceeași imagine : parcă toți locuitorii își dau întîlnire în această parte a orașului. Grupuri compacte, animate de tineri domină peisajul. Intensitatea muncii creatoare din timpul zilei este întregită de farmecul orelor de odihnă și veselie petrecute seara pe malurile marelui fluviu.

Stan VLAD

HAGA CEA CALMĂ

Reportaj pe glob

Noțiunea clasică de capitală cuprinde în sfera ei cîteva atribute superlative: cel mai mare, cel mai populat, cel mai industrial, cel mai animat oraș al țării. Așa sînt Parisul sau Viena, Buenos Aires sau Moscova, Tokio sau Praga. Dar există unele excepții, țări ale căror centre politico-administrative au fost de la început — sau au rămas cu timpul — în urma altor localități, provinciale numai cu numele. Așa se întîmplă, de pildă, cu New Delhi (a zecea parte din populația Calcuttei), cu Washington (care are un sfert din suprafața New Yorkului și pe care-l întrec — ca număr de locuitori — alte opt orașe din S.U.A.), cu Canberra (a optsprezecea localitate a Australiei, din punctul de vedere al populației), cu Pretoria, Bonn, Berna sau Brasilia.

Din aceeași categorie face parte și Haga, deși în privința ei lucrurile sînt ceva mai complicate. Constituția olandeză nu-i acordă, în mod oficial, calitatea de capitală, pe care o atribuie Amsterdamului. Dar eșaloanele cele mai înalte ale puterii legislative, executive și judecătorești — Parlamentul, guvernul și Curtea de casație, — își au sediul la Haga. Tot aci se află legațiile și ambasadele statelor care întrețin cu Olanda relații diplomatice. E adevărat, curtea regală a părăsit-o, dar nu pentru Amsterdam, unde suverana își face doar o tradițională vizită anuală care durează o săptămînă, ci pentru castelul de la Soestdijk. Summa summarum, la hamletiana întrebare „a fi sau a nu fi capitală", Haga poate da liniștită un răspuns afirmativ.

Liniștită... Iată, cred, principala trăsătură caracteristică a acestei așezări. Astăzi aprecierea poate părea însă excesivă, ținînd seama de fluxul compact al mașinilor care suprasaturează ziua arterele centrale și de neonul — violent ca un reflector cinematografic — care răpește nopții pînă și ultima străduță periferică. Și totuși un calm de nuanță oarecum rurală impregnează viața orașului, care ignoră parcă voit ritmul trepidant al altor capitale, zgomotul și agitația lor frenetică. Spre deosebire de suratele sale mai tinere, Amsterdam și Rotterdam, care au întrecut-o ca statură și care sînt în același timp bancherii, negustorii și cărăușii familiei, Haga se ocupă cu tact, distincție și modestie de treburile casei.

Centrul este și partea cea mai veche a orașului, așa-numita „Curte interioară" (Binnenhof). Aici se păstrează rămășițele pavilionului de vînătoare pe care și l-a

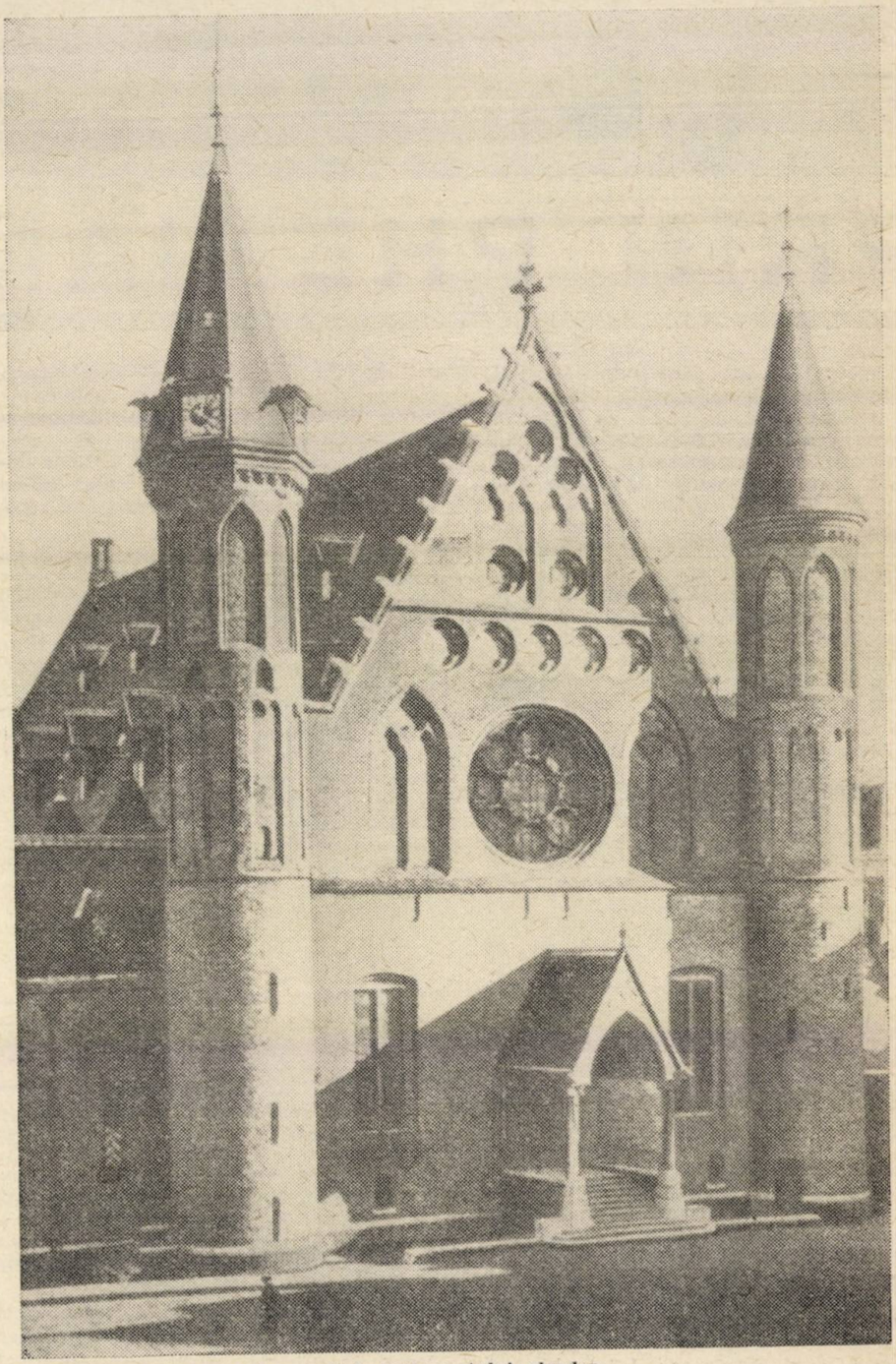

Ridderzaal — sediul parlamentului olandez

ridicat în 1247 Wilhelm II, conte de Olanda. În palatul Ridderzaal, construit cîțiva ani mai tîrziu și restaurat la începutul secolului nostru, se întrunesc în fiecare an, începînd din a treia zi de marți a lunii septembrie, cele două Camere ale parlamentului. În jurul pieței centrale, fermecătoare edificii, care par materializarea, în cărămidă roșie și piatră cioplită, a unor ilustrații de basme, adăpostesc prozaic și eficient ministerele.

Contrastînd cu linia arhitectonică de Renaștere pură a acestor clădiri, se înalță în apropierea lor sediul în stil baroc al muzeului Mauritshuis. Mai puțin bine reprezentat decît în „Rijksmuseum"-ul din Amsterdam, Rembrandt ocupă totuși două săli, una cu lucrări din tinerețe (printre care celebra „Lecție de anatomie a doctorului Tulp") și cealaltă cu creații din epoca de maturitate, incluzînd capodopere ca „Homer" sau „David cîntînd din harpă lui Saul". Din retorta de alchimist care este paleta lui Rembrandt, culorile ies transfigurate, astfel încît clar-obscurul încetează să mai fie un uluitor procedeu tehnic și, indiferent dacă tematica este biblică, istorică sau ruptă din viața cotidiană, nu face decît să pună în valoare prezența vie și caldă a omului.

Cu același aer grav și recules cu care au privit tablourile, haghezii își sorb cafeaua pe terasa unuia din numeroasele localuri ale „Curții exterioare" (Buitenhof). Străinului care comandă aici o cafea anonimă, i se aruncă o privire compătimitoare și i se recomandă să aleagă unul din cele treizeci sau patruzeci de sorturi trecute pe listă. Licoarea brună și fierbinte se bucură de o prețuire la fel de rafinată ca a vinului în Franța, și, pentru localnici, între o „java extra" și o „oud kolombisch", există nuanțe pe care ei le percep cu ușurință. Bărbați în vîrstă, cărora soarele tropicelor le-a pigmentat definitiv pielea într-un bronz închis, fumează trabuce lungi și brune, iar ochii lor, ațintiți spre depărtări nevăzute, reconstituie probabil imagini ale unui trecut destul de recent cînd, ca funcționari ai administrației coloniale, guvernau peste întinderi uriașe, cu sute de mii de supuși.

Nu i-a fost ușor micii Olande să se adapteze situației create prin pierderea imperiului său de peste mări. Dacă industria este slab dezvoltată la Haga și deci nu a avut direct de suferit de pe urma dispariției sursei de materii prime și a pieței de desfacere pe care o reprezenta Indonezia, în schimb capitala furniza cea mai mare parte din personalul administrativ al acestor teritorii.

Mai simpatică decît melancolia bătrînilor bronzați de pe terasele cafenelelor, o altă urmă a dominației olandeze în Indiile de est o întîlnești în ostrovul de verdeață al „Zuiderpark"-ului. Cupluri de părinți — ea albă și trandafirie, el oacheș și cu ochii migdalați — își plimbă copiii, delicioase miniaturi umane, în care amestecul de rase dă rezultate surprinzătoare. Spre deosebire de practica colonialistă curentă, olandezii nu s-au sfiit să contracteze numeroase și trainice căsătorii mixte. Blonzi sau tuciurii, „germanici" sau „mongoloizi", copiii zburdă voioși laolaltă, ignorînd, cu seninătatea vîrstei lor, o istorie din care nu au lipsit nici sîngele, nici lacrimile.

Dar mai mult chiar decît cele 110 hectare ale „Zuiderpark"-ului, pe cei mici îi atrage „Madurodam"-ul, orășel la scara 1/30 000, unde puștii trebuie să se aplece pentru a privi prin ferestrele clădirilor pitice, care reproduc cu fidelitate modelele lor naturale de pe străzile orașului.

Obligato-uri ale peisajului olandez, canalele parcurg Haga în diferite sensuri, fărîmițînd-o totuși mai puțin decît Amsterdamul. Pe malul unuia din ele, Paviloensgracht, se află casa în care Spinoza a locuit între 1671 și 1677 și unde și-a scris „Etica". Rămășițele lui pămîntești odihnesc în curtea Bisericii Noi, care e... veche de peste trei veacuri.

În vecinătatea locului unde începe admirabila șosea care duce spre mare, încins de un parc micuț și cochet se înalță „Vredespaleis". Bizară soartă a avut acest „palat al păcii", fruct al speranțelor nutrite într-o lume fără războaie, la începutul secolului nostru! La construirea lui au colaborat numeroase state. Monumentalul gard de fier forjat care înconjoară grădina este un dar al Germaniei, portalul principal a fost trimis de Belgia, candelabrele de bronz sînt austriece, ceasul care bate în vîrful turnului de 80 de metri vine din Elveția, lemnul de palisandru e brazilian, marmura — rusească, tapiseriile de mătase — japoneze, covoarele — turcești, vasele *cloisonné* provin din China, cele de porțelan din Danemarca, cele de faianță sînt olandeze. Multimiliardarul american Andrew Carnegie a donat un milion și jumătate de dolari pentru ca arhitectul francez Le Cordonnier să poată începe lucrările.

Șantierul s-a deschis în 1907. Ultimul finisaj al amenajării interioare s-a făcut în august 1914. Palatul păcii era gata, dar primul război mondial începuse de cîteva zile. Ciocnindu-se de dura realitate a contradicțiilor imperialiste, iluziile caracteristice pentru „la belle époque" s-au sfărîmat ca niște banale oale de lut.

Păstrîndu-și numele, palatul este astăzi sediul Curții internaționale de justiție. Aci se rezolvă, prin mijloacele dreptului, unele diferende dintre state. Judecători venerabili și docți se străduiesc să găsească soluții pașnice unor neînțelegeri care altfel ar fi izvor de nesfîrșite fricțiuni. În această treabă dificilă îi ajută o gigantică bibliotecă de drept internațional găzduită într-o clădire anexă, dominată și ea de un turn, ceva mai scund.

Olanda a fost cruțată de calamitățile primului război mondial. Cel de-al doilea însă a tîrît-o în viltoarea sa. La 10 mai 1940, a doua zi după ce ambasadorul Germaniei își repetase pentru a patra oară asigurările că neutralitatea țării va fi respectată, armatele hitleriste năvăleau în Olanda. Pentru Haga, cei cinci ani de ocupație nazistă s-au soldat cu pagube enorme. Din 140 000 de case, 8 400 erau cu desăvîrșire distruse și peste 20 000 grav avariate. În furia lor, hitleriștii nimiciseră păduricile de pe dunele de la vest și nord-est, pavăză a orașului împotriva asaltului neîncetat al mării, sub al cărei nivel se găsește.

Dacă astăzi urmele războiului nu se mai văd în capitală, aceasta se datorește muncii tenace a locuitorilor ei, care au înlăturat ruinele și au înălțat, pe locul lor, clădiri moderne. Criza de locuințe este însă și acum resimțită din plin, în ciuda abandonării tradiționalelor „cottage"-uri pentru una sau două familii și a construirii de blocuri de minimum cinci etaje.

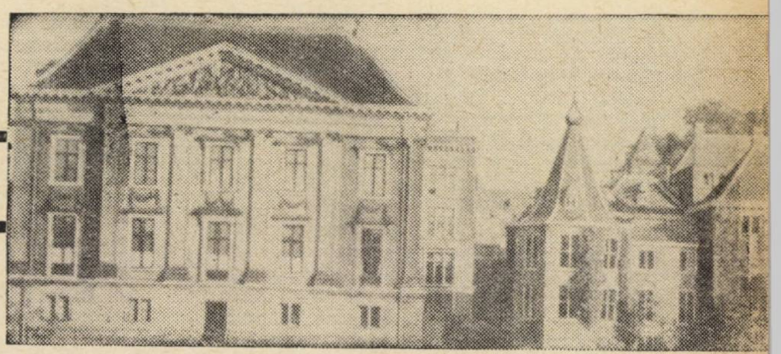

Muzeul „Mauritshuis"

La capătul unei panglici de beton, lungă de aproape cinci kilometri și umbrită de foliajul dens al castanilor, are loc întîlnirea cu Marea Nordului. Rendez-vous-ul se numește Scheveningen, un fel de Snagov maritim al Hagăi. Nisipul fin și moale îți mîngîie talpa ca la Mamaia, în schimb apa are răceala tăioasă a unei banchize de curînd lichefiate. Pentru un riveran al Mării Negre, obișnuit cu calda ei îmbrățișare, nonșalanța cu care se scaldă olandezii în aceste valuri glaciale este un constant izvor de uimire. Nici cerul destul de frecvent tapisat cu nori vineți, nici vîntul mai mult decît răcoros, nici măcar burnița nelipsită chiar în iulie și august, nu-i descurajează pe vajnicii amatori de plajă și înot. Cu pardesiurile pe noi și cu frisoane mărunte furnicîndu-ne prin piele, urmărim jocurile lor vioaie, admirîndu-le oțelirea, dar oftînd nostalgic după clementul nostru litoral.

Hoteluri și pensiuni elegante mărginesc faleza. Cel mai mare dintre ele, „Kurhaus", se mîndrește pe drept cuvînt cu concertele sale săptămînale, la care participă, în perioada de vîrf a sezonului estival, orchestre și soliști de reputație mondială. Dar dezvoltarea turismului internațional reduce an de an numărul vizitatorilor Scheveningen-ului, căruia i se preferă malurile însorite ale Mediteranei sau ale Mării Negre.

Haga cea liniștită lasă călătorului o impresie poate mai puțin frapantă decît cea produsă de alte capitale. Dar, pe măsură ce vremea trece, constați că amintirea ei e tenace, durabilă, plină de farmec.

Nicolae MINEI

DIE TAT

ZÜRICH

ACALMIA DE VARĂ DÎN MAREA BRITANIE

PARLAMENTARII britanici s-au despărțit într-o atmosferă de incertitudine și nervozitate. S-a terminat ultima sesiune de ședințe a actualului parlament. Deputații se vor întîlni la toamnă, într-o singură ședință, în cadrul căreia Parlamentul va fi dizolvat în mod oficial și se va anunța data alegerilor.

Doi foști prim-miniștri britanici, Churchill și MacMillan și alți 64 de membri ai Camerei Comunelor care nu-și pun din nou candidaturile, ies din rîndul parlamentarilor. Este totodată foarte posibil ca și Sir Alec Douglas-Home să-și fi petrecut pentru ultima oară ziua, în Camera Comunelor, atunci cînd a fost nevoit să asculte în tăcere atacurile lui Wilson împotriva lui Amery, ministrul aviației. Dacă Douglas-Home va cădea toamna în confruntarea cu Wilson, atunci el va intra în istorie ca premierul britanic care a aminat zadarnic alegerile pînă în ultimul moment posibil.

Cu toate acestea nimeni nu se mai îndoiește astăzi că Sir Alec, privit cel puțin din punctul de vedere al politicii partidului, a luat o hotărîre justă atunci cînd a aminat încă o dată alegerile cerute în primăvara aceasta de opoziție. În primăvară, un eșec al conservatorilor era mai mult ca sigur; astăzi nu este vorba numai de o simplă tactică, atunci cînd partidul guvernamental afirmă că are din nou șanse să iasă victorios în alegeri.

Începînd din primele zile ale rezultatelor ceva mai favorabile pentru conservatori în cadrul alegerilor parțiale pentru Camera Comunelor, din zilele conferinței Commonwealthului și cele ce au urmat promovării candidaturii lui Goldwater în America, — există din nou un număr, ce-i drept redus, de conservatori serioși, care cred în posibilitatea unei victorii în toamnă. Și chiar unii deputați laburiști nu exclud posibilitatea unei victorii a conservatorilor.

În lagărul laburiștilor domnește pe bună dreptate o încredere mult mai mare.

Statisticienii de la Gallup prezic socialiștilor în continuare o mare victorie și o majoritate sigură. Dar, cea de a doua organizație pentru cercetarea statistică a opiniei publice, la fel de apreciată în țară — „National Opinion Poll", prevede astăzi perspective mult mai bune pentru guvern, deși arată că în continuare există un avantaj clar al laburiștilor.

Prin aminarea alegerilor, Sir Alec a creat partidului său șanse pentru o modificare a atitudinii corpului electoral, favorabilă acestuia. Această modificare începe încet să-și croiască drum, dar este încă puțin probabil ca pînă în toamnă să ajungă la o cotitură senzațională. Moralul conservatorilor crește dar pături largi ale populației britanice nu vor putea fi abătute de la hotărîrea demult luată de a vota de data aceasta pentru laburiști și așteaptă numai ziua alegerilor.

Totuși, prin optimismul său de atîta timp neabătut, Sir Alec a reușit să creeze în rîndul laburiștilor unele simptome de nesiguranță. Wilson și oamenii săi știu că pe o parte dintre alegătorii care acum un an erau ferm de partea laburiștilor, astăzi nu se mai poate conta atît de sigur întrucît în ultima clipă ar putea să treacă de partea conservatorilor, deoarece nemulțumirea provocată la timpul său de cazul Profumo a fost de mult uitată.

O cotitură spre guvern în ultima clipă este o noțiune bine cunoscută în vocabularul luptelor electorale britanice. Tot în favoarea partidului laburist acționează pe de altă parte concepția, tipică pentru poporul englez, că după 13 ani de guvern conservator a venit timpul pentru o schimbare și că trebuie acordată o nouă șansă laburiștilor.

Doi factori ar putea modifica această situație pînă în toamnă în favoarea unei părți sau a celeilalte. Laburiștii se tem că o criză a politicii mondiale, în momentul în care și America este paralizată de lupta electorală, ar putea să împingă poporul britanic și mai mult la sprijinirea guvernului actual. Conservatorii văd un pericol în înrăutățirea balanței de plăți și a situației economice, ca și în creșterea șomajului, acestea putînd deveni umbre întunecoase pe scena electorală.

Ambele partide trebuie să facă față și unor dificultăți interne. Conflictul dintre Harold Wilson și sindicate este numai aparent aplanat; el ar putea izbucni cu ușurință din nou la congresul sindicatelor în septembrie. Pe de altă parte, Douglas-Home trebuie să activizeze pe pesimiștii din partidul său.

Lupta electorală neoficială durează de mai bine de un an. Poporul este astăzi profund plictisit de altercațiile preelectorale din ultimele 12 luni. Această observație l-a făcut pe Wilson să-și ia concediu și să-l petreacă pe insulele Scilly.

Anul de activitate al lui Sir Alec a fost marcat de nesiguranța electorală. Marile hotăriri politice, pe care Marea Britanie ar fi trebuit să le ia, au fost aminate cu un an de zile. Dacă va ajunge la putere un guvern laburist, atunci ultimul an de așteptare a conservatorilor nu a fost nimic altceva decît o pierdere de timp.

Programul de modernizare și de accelerare a dezvoltării, adoptat de MacMillan cu puțin înainte de demisia sa, se aplică fără forță și siguranța necesară. Modernizarea Marii Britanii de către Sir Alec a rămas numai la suprafață. Tot ce a întreprins guvernul era făcut sub semnul nevoii de a cîștiga prestigiu. Deseori, însă, în diferitele ministere lipsea adevărata hotărîre și convingere. De pildă, raportul Buchanan cu privire la circulația pe șosele a rămas în mîinile guvernului un simplu document de propagandă. La fel și proiectul tunelului sub canalul Mînecii, neadaptat într-o măsură suficientă nevoilor Marii Britanii de creare a unei adevărate legături fizice cu continentul.

Nici măcar un politician hotărît ca domnul Heath, ministrul comerțului, nu a putut să-și realizeze pe deplin intențiile, atunci cînd a vrut să facă ordine în privința monopolurilor comerciale britanice. Revolta care începuse în aripa dreaptă a partidului conservator ar fi dus guvernul la marginea prăpastiei dacă Heath nu ar fi cedat.

Sir Alec a avut intenții serioase în ce privește modernizarea Marii Britanii, spre deosebire de MacMillan de ale cărui intenții lumea se îndoia pînă în ultima clipă. Totuși, modernizarea este în Anglia abia la început. De aceea, ea va alcătui principala temă a ambelor partide în campania electorală. Manifestele electorale nu s-au publicat încă, dar este limpede că această lozincă va juca rolul principal, fiind aplicată în toate domeniile posibile.

L'EXPRESS

PARIS

ACORDUL DE LA VILA MADAMA

CEL DE-AL DOILEA guvern Moro a fost învestit de curînd după 25 de zile de negocieri asupra programului de centru stînga, negocieri care s-au legat pînă și de formulări și virgule.

Acum zece luni, la cel de al 35-lea congres al P.S.I., Pietro Nenni afirma solemn: „Dacă intrăm în guvern sîntem decișI să înfăptuim lucruri mari".

Dar săptămîna trecută, la Comitetul central al partidului socialist, apărătorii acordurilor de la Vila Madama n-au putut decît să repete: „Ce altceva puteam să facem?" Majoritatea partidului a fost împotriva acestor acorduri; a trebuit să i se promită un congres extraordinar pînă la sfîrșitul anului. Opoziția de stînga, în ciuda sciziunii din ianuarie, a reciștigat 40 la sută din voturi, grație consolidării fracțiunii de centru a lui Riccardo Lombardi.

Economie planificată?

Pînă în prezent, socialiștii răspundeau cu promptitudine tuturor celor care le reproșau participarea la guvern; mulțumită nouă, spuneau ei, înainte de sfîrșitul anului, terenurile de construit vor fi expropriate și Italia va avea o economie planificată. „Un număr tot mai mare din prehotăririle pe tărîm economic nu vor mai fi luate de grupurile monopoliste particulare, ci de stat".

Legea funciară și planificarea au constituit cei doi cai de bătaie ai P.S.I. Adoptarea lor rapidă (ele trecuseră deja obstacolul pe care-l prezentau comisiile) trebuia să precipite și celelalte mari reforme: școala, agricultura, administrația, asigurările sociale, autonomia regiunilor etc.

Intrați în conclavul de la Vila Madama cu un program minim, socialiștii au ieșit după 25 de zile semnatarii unui acord care prevedea:

— Aminarea cu 5 ani a exproprierii terenurilor urbane. Între timp, construcția publică se va ridica la 25 la sută în loc de 70 la sută din totalul construcțiilor.

— Reînceperea lucrărilor de elaborare a planului de cinci ani, a cărui redactare va fi iarăși considerată „document de lucru" pentru a se respecta imperativele „economiei pieței".

— Recunoașterea principiului finanțării publice a școlilor particulare.

Pentru a impune Partidului Socialist aceste „înțelepte concesiuni", cum le denumește dreapta, sau „capitulări", cum le denumește stînga, democrat-creștinii au judecat astfel: dacă socialiștii trec în opoziție Nenni și ai săi vor pierde conducerea propriului lor partid. Noi, dimpotrivă, vom putea forma un guvern de tranziție și vom putea organiza alegerile la momentul oportun. Deci: să ne ținem bine. Nenni va ceda.

O scrisoare patetică

În cea de a 20-a zi a crizei se părea totuși că democrat-creștinii își supraestimaseră forțele. Cele trei partide laice (socialist, social-democrat, radical) au refuzat să cedeze în ce privește problema școlară. Dacă democrat-creștinii nu-și micșorau pretențiile, de altfel anticonstituționale și contrare înțelegerii de coaliție, ei ar fi purtat răspunderea unei eventuale rupturi.

Democrat-creștinii au cerut două zile de gîndire. Pe urmă au dat și răspunsul: „Condițiile noastre rămîn neschimbate". Din punctul lor de vedere au procedat just: conducerea P.S.I. s-a înclinat. Dar în aceeași zi, Nenni a primit o lungă scrisoare de la Antonio Giolitti, membru al aceluiași partid. Giolitti îl anunța că trece în opoziție. Scrisoarea era patetică.

În calitate de conducător al Ministerului de Finanțe, Giolitti și-a consacrat toate forțele, timp de opt luni, pentru elaborarea unui plan de cinci ani. Boicotat de către funcționarii democrat-creștini, el a adunat date statistice pur și simplu printr-un noroc. Comisia *ad hoc* i-a aprobat planul. Și iată că propriul său partid l-a părăsit.

După exemplul altor economiști, Giolitti a susținut întotdeauna că dificultățile de conjunctură din Italia (inflația) au fost provocate de viciile structurale ale economiei. Să le ataci pe primele, neglijîndu-le pe celelalte, ar fi o absurditate. Și, după el, principalul viciu de structură era rezultatul faptului că patronii, favorizați timp de zece ani de salariile scăzute, și-au risipit profiturile neglijînd investițiile în producție.

Astăzi, salariile au cîștigat din terenul pierdut, iar patronii, treziți brusc, refuză să investească atunci cînd au posibilitatea, sau, în caz contrar, cer statului să intervină și să apeleze la înțelegerea sindicatelor.

Presupunînd chiar că statul ar putea să redea încrederea antreprenorilor, ce garanție există că profiturile vor fi mai bine întrebuințate în viitor? Ce garanție există că sectoarele neglijate de investiții (agricultura, serviciile publice, industriile de bază) și care strangulează întreaga economie, vor fi mai bine deservite în viitor?

Garanția, după Giolitti, Lombardi și încă mulți alții, nu o poate oferi decît planul: statul trebuie să dețină controlul suprem asupra investițiilor. Încă de pe acum prioritățile planului trebuie să fie incluse în măsurile conjuncturale cu termen scurt.

„În loc de asta, îi scria Giolitti lui Nenni, luați măsuri incoerente, fondate pe un diagnostic depășit de fapte..."

„Pot să-ți dau de exemplu o duzină de firme care au refuzat împrumuturi bancare în urma hotărîrii de a reduce producția. Ne îndreptăm spre un șomaj masiv..."

„Cînd vei vedea un milion de șomeri invadînd piețele publice, vei spune poate că trebuie să rămîi în guvern pentru a împiedica poliția să tragă".

Nenni a fost tulburat de această scrisoare. Dar prietenii lui l-au liniștit: „Sînt exagerări. Și pe urmă nu-i mai bine să rămîi în guvern decît să te întorci în fața alegătorilor după cîteva luni de guvernămînt de tranziție?"

Lombardi răspunde că nici acest al doilea guvern Moro, născut din compromisuri mediocre și dominate de dreapta creștină, nu va putea rezista. În orice caz, Lombardi pregătește viitorul. El a părăsit ziarul *Avanti*, cotidianul partidului socialist, amenințat de a deveni un „organ al regimului", pentru a se reîntoarce la Milano unde a fost liderul opoziției.

De acum pînă la sfîrșitul anului el speră să preia conducerea aripii de stînga din partidul său (care numără din nou 36 de membri din cei 88 ai Comitetului Central) și să-l înlăture pe Nenni.

Dar va avea el oare timp suficient? Pînă de curînd partizan al centrului stînga, *Espresso* scrie: „Prin retragerile succesive ale aripii de stînga, aripii de dreapta i s-a deschis apetitul. În săptămînile sau lunile care vor urma, ea este cea care va alege momentul și împrejurările unei noi crize."

Michel BOSQUET

Le Monde diplomatique

PARIS

SUBANDRIO: POLITICA EXTERNĂ A INDONEZIEI

CA ORICARE alt stat independent, Indonezia urmărește în politica sa externă să stabilească cu alte state relații reciproc avantajoase atît în domeniul politic cît și cultural, economic sau al dezvoltării tehnologice. Dar în afară de aceasta, politica externă a Republicii Indonezia este o reflectare a revoluției indoneziene și acest aspect mi se pare cel mai caracteristic și cel mai important. Politica noastră externă corespunde prin obiectivele sale supreme celor ale revoluției, atît în ceea ce privește modul de a vedea evenimentele internaționale cît și în general evoluția lumii externe. Potrivit preambulului constituției noastre, „colonialismul trebuie să fie desființat în lume" și unul din țelurile statului indonezian independent este „să contribuie la instaurarea în lume a unei ordini bazate pe independență și sprijinîndu-se pe pace și justiție socială".

Politica externă este deci considerată ca un instrument al revoluției indoneziene; dar în același timp ea tinde să consolideze această revoluție, realizarea obiectivelor sale în domeniul internațional și să vegheze ca revoluția să nu fie subminată din exterior.

Iată de ce relațiile noastre cu alte state se inspiră în special din idealurile revoluției noastre; ele sînt deter-

Cargobotul libanez „Pella" s-a lovit de o stîncă și a eșuat pe coasta insulei Amrum, din Marea Nordului. Valurile au rupt vaporul în două

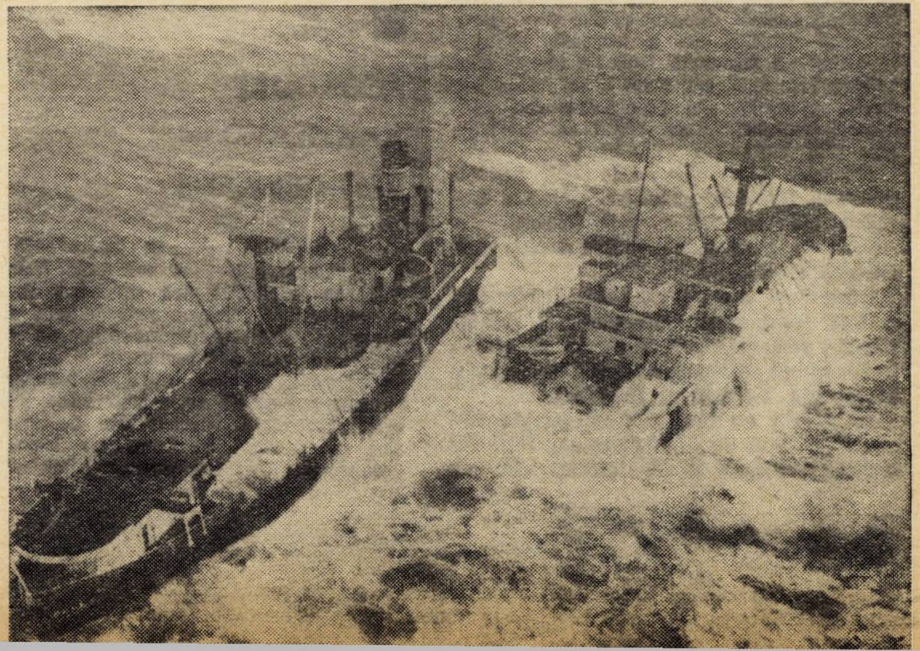

minate de legile instituite de această revoluție, ele sînt bazate pe principiile anticolonialismului și antiimperialismului.

Indonezia întreține relații cu cele mai diferite țări, indiferent de sistemul social, politic sau economic. Noi avem de asemenea obligația să facem tot ce este posibil în vederea întăririi luptei pentru pacea mondială.

Dacă politica noastră externă urmărește salvgardarea revoluției noastre ea trebuie, bineînțeles, să se străduiască să apere statul revoluționar împotriva oricărei subversiuni sau intervenții străine. Experiența propriei noastre țări după obținerea independenței a demonstrat fără tăgadă că aici nu este vorba de un simplu produs al imaginației. Pe de o parte este vorba de unele elemente colonialiste olandeze care s-au dovedit a fi amestecate în evenimentele din 1950, în atacurile împotriva Bandungului, în lovitura de stat eșuată a sultanului Hamid, în revolta din Moluce, în problema Irianului pentru a menționa numai cazurile cele mai flagrante și mai cunoscute. Pe de altă parte răscoala din Sumatra și Sulawesi din 1958 a fost sprijinită de la bazele străine situate în țări vecine, fapt de necontestat. Și noi știm că subversiunea și intervenția străină nu a renunțat la țelurile ei; nici nu ar fi de altminteri logic să ne așteptăm la așa ceva. Forțe noi se ridică în lume și înfruntă ordinea veche. Acesta este singurul fapt care poate conta pentru toate fenomenele, aceasta este explicația care rezultă încă o dată din evenimentele naționale și internaționale. Dacă noi patronăm pe plan internațional această concepție a „noilor forțe care se ridică", aceasta se explică prin faptul că ea oferă un fundament solid relațiilor internaționale destinate să susțină lupta pentru stabilirea unei ordini mondiale bazate pe independență și sprijinită pe pace și justiție socială.

Aceste idei au devenit elemente noi ale politicii internaționale. În această a doua jumătate a secolului XX trebuie să se spere că fiecare națiune va putea defini principiile și elementele de bază pe care le va considera necesare pentru ca poporul respectiv să-și poată dezvolta țara și statul.

În Indonezia noi promovăm ideologia Pancha Sila, care decurge direct din vechile noastre valori culturale, modernizate și adaptate în funcție de nevoile actuale.

Relațiile noastre cu statele din Asia și Africa sînt bazate pe o solidaritate absolută. Dacă unele din aceste state au structuri sociale diferite și duc o politică externă diferită de a noastră, sîntem bucuroși să adoptăm față de ele o atitudine tolerantă cît timp bineînțeles nu devin complice ale colonialismului sau imperialismului care caută să oprime alte țări din Asia și Africa.

Aceasta, în esență, ne-a făcut să ne opunem formării „Malayeziei". La început „Malayezia" a fost folosită de Anglia ca instrument pentru a submina republica.

Răspunsul nostru în această privință a fost încheierea acordurilor de la Manila prin care noi am dorit să stabilim legături strînse între cele trei state: Malayezia, Filipine și Indonezia.

Indonezia nu are nici un fel de revendicări față de Malayezia sau față de Kalimantanul de nord, întrucît ele nu fac parte din teritoriul nostru. Nu are nici un sens să motivăm o asemenea revendicare. Teritoriul nostru este destul de întins; el este plin de bogății naturale care nu sînt nici pe departe explorate și într-o măsură minimă exploatate; populația noastră este suficient de numeroasă pentru a permite exploatarea acestor bogății și pentru a asigura forța națiunii noastre. Oricum am privi lucrurile — fie din punct de vedere geografic, politic, economic, social sau militar, nu vom găsi nici un fel de rațiune pentru a dori lărgirea teritoriului indonezian și nu ne imaginăm să poată exista asemenea rațiuni.

Lucrurile diferă dacă este vorba de Irianul de Vest. Independența a fost proclamată în august 1945 pentru întreaga Indonezie, și prin urmare și pentru Irianul de Vest. În acest caz precis nu este vorba de dorința de a mări teritoriul, nici de a spori populația sau bogățiile, care ar rezulta. Este vorba de o chestiune de principiu, de un principiu just și fondat pe care nu-l putem trăda fără a trăda revoluția.

În orientarea politicii noastre externe noi am arătat că Indonezia este gata să facă orice sacrificiu pentru a-și promova principiile. Și noi știm foarte bine importanța esențială a acestor principii, în cazul actual al problemelor internaționale. Aceste principii nu sînt legate numai de eliberarea națiunilor colonizate; ele continuă să joace un rol important și după cucerirea independenței lor politice.

În această perioadă de agitație în care lumea trece de la stadiul dominației și exploatării din trecut la o nouă eră de justiție socială și de pace, numai principiile ne pot servi drept ghid. Iar dacă aceste principii sînt conforme aspirațiilor celor mai nobile ale omului, dacă ele sînt universale și dacă ele concordă cu nevoile progresului epocii noastre, ele sînt capabile să favorizeze această transformare și să canalizeze evenimentele pentru crearea unei lumi noi pe care toți oamenii o așteaptă.

Din aceste motive noi sîntem constanți în orientarea politicii externe a Indoneziei.

MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

ACORDURI IUGOSLAVO — VEST-GERMANE

ÎN relațiile dintre Iugoslavia și R. F. Germană, care nu s-au îmbunătățit în ultimii șapte ani, s-a produs o schimbare. Pentru prima dată după ruperea relațiilor diplomatice de către guvernul vest-german care a avut loc în octombrie 1957, cînd Iugoslavia a recunoscut și de jure Republica Democrată Germană, delegațiile celor două țări au semnat la Bonn un document comun. Au fost reglementate importante probleme comerciale și financiare. De asemenea, a fost creat un comitet mixt permanent care se va întruni alternativ la Bonn și Belgrad.

La acorduri nu s-a ajuns nici rapid, nici ușor. Totuși, însuși faptul că în împrejurările existente au fost stabilite contacte și realizate acorduri constituie un simpton pozitiv nu numai pentru relațiile iugoslavo—vest-germane, ci și pentru situația generală din Europa.

Tratativele dintre delegațiile guvernamentale ale celor două țări au început în urmă cu un an. Ele s-au desfășurat mai întîi la Viena, apoi la Belgrad, München, Zagreb, Geneva și, în fine, s-au încheiat recent la Bonn. Au fost realizate cinci acorduri și s-a semnat protocolul general prin care nu numai că sînt rezolvate o serie de probleme importante cu caracter economic și financiar, dar a fost pusă și baza pentru soluționarea problemelor litigioase în spiritul unor relații constructive și reciproc avantajoase.

Prin aranjamentele de la Bonn a fost prelungită valabilitatea acordului comercial din anul 1952 și s-a realizat o anumită liberalizare pentru exporturile iugoslave în R. F. Germană. A fost aminată achitarea unor datorii iugoslave și au fost acordate o serie de noi înlesniri mai ales în domeniul transporturilor. În același timp, guvernul R. F. Germane a hotărît să sprijine admiterea Iugoslaviei ca membru permanent în Organizația G.A.T.T. Prin acordurile realizate au fost create posibilități pentru schimburile comerciale în condiții mai favorabile pentru Iugoslavia decît pînă acum.

În ceea ce privește protocolul general cu privire la tratative trebuie subliniat că acesta prevede înființarea unui comitet interguvernamental mixt care va avea sarcina să urmărească dezvoltarea legăturilor economice reciproce și să intervină în cazurile cînd se vor ivi anumite dificultăți. Aceasta face posibile contacte directe, fără medierea țărilor care reprezintă interesele Iugoslaviei și R. F. Germane, și rezolvarea mai rapidă și nemijlocită a problemelor din sfera relațiilor bilaterale. De fapt, a fost creată posibilitatea și pentru înlăturarea altor piedici care nu au un caracter economic, dar îngreunează relațiile dintre cele două țări.

Din domeniul acestor soluționări fac parte și intențiile Bonn-ului de a curma activitatea teroristă desfășurată de unele grupuri de quislingi iugoslavi care se adăpostesc în R. F. Germană. Apoi este vorba de despăgubirea justă a victimelor iugoslave de pe urma ocupației naziste, o datorie a R. F. Germane, datorie care rezultă atît din principiile morale, cît și din principiile juridice.

Pasul făcut prin semnarea acordurilor de la Bonn ar putea fi primul în căutarea unor soluții realiste în relațiile iugoslavo—vest-germane, care să țină seama atît de interesele ambilor parteneri, cît și de necesitatea lichidării definitive a rămășițelor celui de-al doilea război mondial și a făuririi unor relații trainice și pașnice între țările europene.

Branko ȘKRINIAR

THE GUARDIAN
MÁNCHESTER

RESPONSABILITATEA AMERICANĂ

Statele Unite nu se pot aştepta la o presă bună din partea restului lumii pentru atacurile lor aeriene asupra bazelor maritime din Vietnamul de nord. În primul rînd, ele ar trebui să ţină seama că există o bună doză de scepticism în ceea ce priveşte propriile lor relatări referitoare la motivele pentru care s-a întîmplat acest lucru. Experienţa trecută a „manipulării de ştiri" de către Washington în timpul crizei cubane, de pildă, şi din cînd în cînd în timpul războiului din Vietnam ne sugerează că ar trebui să fim precauţi în privinţa acestor relatări. În orice caz mulţi oameni vor fi tentaţi să suspecteze că atacurile aviaţiei S.U.A. şi marea desfăşurare de forţă militară în sud-estul Asiei în cursul momentului de faţă a fost de mult plănuită şi avea nevoie numai de un pretext propice (uşor de procurat) pentru a se declanşa. De fapt, la Washington s-a discutat mult în ultimul timp despre o lovitură în direcţia nordului.

Cu excepţia intrării sale, golful Tonkin este înconjurat de teritorii comuniste şi nu duce decît spre porturi comuniste. În aceste locuri o navă de război sub pavilion american trebuia să se aştepte să atragă atenţia asupra sa. În cel mai bun caz, — dacă distrugătorul Maddox a fost aşa cum pretinde administraţia S.U.A. victima „inocentă" a nerespectării legilor internaţionale — de ce a fost reacţia atît de exagerată? Mulţi vor răspunde că ea se datorează alegerilor care se apropie, atracţiei exercitate de linia Goldwater. Se poate ca să fi jucat un rol consideraţii de politică internă. Dar conflictul nu are loc atît între partide, cît între membrii administraţiei înşişi. Observatorii au asistat adesea din afară la confruntarea acestor deosebiri de păreri: de pildă, dacă să se continue sprijinul acordat în Indochina prinţului Boun Oum sau preşedintelui Ngo Dinh Diem. Recent problema era dacă „să se extindă războiul". Cînd preşedintele Johnson l-a numit amabasador la Saigon pe generalul Maxwell Taylor existau temeiuri să se spere că el s-a alăturat moderaţilor. Ultimele zile ar putea să fi dovedit că aceste speranţe au fost zadarnice; tot atît de bine s-ar putea însă ca atacul aerian împotriva bazelor din nord să fi fost preţul plătit pentru învingerea „turbaţilor". Vom afla cîndva adevărul.

Forţa nu le va aduce victoria Statelor Unite în războiul din Vietnam. Prin acţiuni pe scară mare ca atacul aerian, S.U.A. îşi angajează în mod periculos prestigiul în aventuri sortite eşecului şi, în încercarea de a-şi răscumpăra greşala, ele se lasă antrenate în greşeli şi mai mari data următoare. Pînă în prezent aceasta a fost istoria războiului din Vietnam.

COMERŢUL EST-VEST

Ar trebui Statele Unite să-şi intensifice comerţul cu ţările din Europa răsăriteană?

Această întrebare se iveşte din ce în ce mai des în comunitatea de afaceri a S.U.A., fiind provocată în parte de semnarea tratatului de interzicere limitată a experienţelor nucleare. Mai general, ea este ridicată de un climat politic în aparenţă în schimbare în lume.

Pînă acum, dialogul s-a concentrat în jurul următoarelor propuneri:

Politica S.U.A. privind relaţiile Est-Vest ar putea necesita o modificare, în primul rînd în ce priveşte aplicarea ei, în mare măsură ineficientă în lumea de astăzi. Afacerile americane, în comparaţie cu cele ale altor ţări occidentale care desfăşoară un comerţ mai liber cu Estul, suferă datorită unui dezavantaj pe planul concurenţei.

Ţările industriale europene, subliniază mulţi oameni de afaceri din S.U.A., nu mai depind de ajutorul economic american. S.U.A., afirmă ei, au pierdut mijloacele de care dispuneau odinioară pentru a menţine comerţul aliaţilor lor vest-europeni cu Estul în limitele dorite de ele.

În timp ce oamenii de afaceri americani trebuie să acţioneze pe baza unor legi scrise cu peste zece ani în urmă, alte ţări occidentale au sporit an de an volumul afacerilor lor cu Estul. În 1963, de exemplu, comerţul S.U.A. cu ţările comuniste a constituit doar 0,75% din totalul exporturilor S.U.A. Intre timp, alte ţări industriale continuă să intensifice comerţul lor nestrategic cu Uniunea Sovietică şi celelalte ţări comuniste din Europa. În ultimii trei ani, remarcă oamenii de afaceri din S.U.A., Marea Britanie şi-a sporit totalul comerţului ei cu ţările Europei răsăritene cu 80%, Franţa cu 35%, Germania occidentală cu 45% (în afara comerţului cu Germania răsăriteană), iar Japonia cu 100%.

În contextul relaţiilor generale ale S.U.A. cu ţările comuniste, afirmă acum mulţi oameni de afaceri, ar putea fi de dorit încurajarea promovării comerţului S.U.A. cu produse nestrategice cu Uniunea Sovietică şi ţările est-europene. Pentru a pune afacerile americane într-o situaţie mai favorabilă în ce priveşte concurenţa, ei ar considera ca adecvate următoarele măsuri:

O interpretare mai liberală a legii potrivit căreia comerţul cu ţările comuniste poate fi finanţat pînă la o perioadă de 3—5 ani. În cadrul acestei perioade maxime, finanţarea comerţului mondial să se facă potrivit normelor comerciale obişnuite.

Revizuirea listei de produse admise a S.U.A., pentru a o apropia de lista C.O.C.O.M., aprobată de guvernul S.U.A. şi alte 14 ţări. Revizuirea să se bazeze pe înlăturarea dezavantajelor în domeniul concurenţei resimţite de afacerile S.U.A. în comerţul nestrategic.

Discutarea posibilităţii de a se acorda ţărilor est-europene clauza naţiunii celei mai favorizate în domeniul comerţului.

Includerea exporturilor către ţările comuniste în programul de credite al Băncii de Export-Import prin intermediul Asociaţiei pentru asigurarea creditelor externe. Banca de Export-Import să faciliteze exportul de credit pe baza actualmente existentă pentru exporturile în ţări necomuniste.

În afară de mărirea posibilităţilor de concurenţă ale cercurilor de afaceri din S.U.A. în străinătate, politica comercială trebuie să fie flexibilă, consideră oamenii de afaceri. Relaxarea restricţiilor comerciale ale S.U.A. ar putea încuraja tendinţa spre o mai mare înţelegere Est-Vest.

În orice caz, mulţi lideri ai cercurilor de afaceri ale S.U.A. cred că o dezbatere mai largă a problemelor şi posibilităţilor comerţului Est-Vest ar fi utilă. O asemenea dezbatere, cred ei, ar promova o mai bună înţelegere a tuturor aspectelor relaţiilor internaţionale, care ar putea contribui la o reconsiderare sănătoasă a politicii comerciale şi a aplicării acesteia, în ce priveşte ţările din Europa răsăriteană.

(Material scris special pentru United Press International de C.M. van Vlierden, vicepreşedinte al lui Bank of America)

Frankfurter Allgemeine

DIFICULTĂŢILE REFORMEI ELECTORALE ÎN BRAZILIA

GUVERNUL brazilian a prezentat Congresului o propunere privitoare la reforma electorală. Abordarea ei a permis să se tragă unele concluzii interesante. La început părea că toate propunerile vor fi respinse de Congres. Atunci mai mulţi conducători militari au început să ceară cu insistenţă adoptarea propunerilor prezidenţiale şi să avertizeze în legătură cu consecinţele respingerii lor. Aceasta a provocat diferite supoziţii; s-a vorbit chiar de intenţia de a se dizolva Congresul.

Din propunerile acceptate sub o oarecare presiune la prima citire, numai două au o importanţă mai mare. S-a acordat analfabeţilor dreptul de vot, dar numai la alegerile comunale. Acest fapt este regretat de mulţi brazilieni. În afară de faptul că nu este logic ca dreptul de vot să fie restrîns la alegerile comunale, cînd radioul şi televiziunea dau posibilitate analfabeţilor să-şi formeze o părere politică, este sigur că revendicările privind egalitatea deplină a tuturor cetăţenilor la urnele de vot nu vor înceta.

Hotărîrea adoptată în acelaşi timp de Congres ca preşedintele să fie ales cu majoritate absolută, a fost cerută de armată. Aceasta vrea să evite ca, în cazul unei împărţiri a voturilor, preşedintele să poată fi ales de o minoritate. Dar majoritatea absolută nu a obţinut-o pînă acum nici un candidat şi este greu de presupus că va putea fi obţinută atîta timp cît există 13 partide. Congresul a prezentat, din proprie iniţiativă, o nouă propunere de reformă electorală. Potrivit acesteia, mandatul actualului preşedinte, care expiră la 31 ianuarie 1966, va fi prelungit pînă la 15 martie 1967. Termenul împuternicirilor preşedintelui urmează să fie scurtat de la cinci la patru ani pentru ca el să fie ales în acelaşi timp cu vicepreşedintele, cu membrii senatului şi ai camerei. Rămîne în competenţa statelor federale să stabilească dacă vor să-şi aleagă în acelaşi timp guvernatorii şi congresele. Această propunere a fost sprijinită din cele mai diferite motive. Adepţii „liniei forte" din rîndurile militarilor doresc să dea guvernului mai mult timp pentru a rezolva problemele cele mai importante. Partidele, care îl sprijineau pe Goulart, doresc să aibă de asemenea mai mult timp la dispoziţie pentru a-şi pregăti candidaţii. S-a ventilat şi ideea posibilităţii ca, printr-o amnistie, Kubitschek să-şi recapete drepturile politice.

Propunerea a fost adoptată dar a fost nevoie de eforturi extraordinare şi de măsuri deosebite pentru a întruni cele 205 voturi necesare. Va fi nevoie de noi eforturi pentru ca, la a doua citire mai mulţi deputaţi să voteze pentru prelungirea mandatului, spre a împiedica alegerea guvernatorului din Guanabara, Carlos Lacerda, care are probabil cele mai mari şanse după ce

Kubitschek a fost scos din cursă. Lacerda a atacat cu violență conducerea propriului său partid, deoarece numeroși deputați ai Uniunii democratice naționale au votat pentru prelungirea mandatului prezidențial al lui Castelo Branco. Se consideră că este posibilă o sciziune.

Guvernatorul statului Minas Gerais, Magalhaes Pinto, care aparține aceluiași partid și care de asemenea aspiră la prezidenție, s-a pronunțat pentru acceptarea propunerii. El a propus acum reactivarea „comandamentului suprem al revoluției", care o dată cu alegerea lui Castelo Branco a încetat în mod practic să existe, dar numai ca organ consultativ și fără funcțiunile sale executive anterioare. Și grupul foarte influent al militarilor cere restabilirea „Comandamentului revoluționar", dar o face cu scopul de a putea anula din nou mandate și drepturi politice.

Leonardo SINGER

INDIA NEWS

PLANIFICAREA ECONOMICĂ

Deși Comisia de Planificare a fost constituită de către guvern în 1950, o muncă importantă în acest sens fusese depusă încă înainte de independența politică în anul 1947. Congresul Național, sub președinția primului nostru ministru, Jawaharlal Nehru, a instituit în 1938 o Comisie Națională de Planificare. Acest comitet a realizat o serie de studii ce conțineau politica și programele unei reforme sociale și economice și care au format după independență baza unui efort mai coerent în planificare.

În cursul deceniului 1951—1961, India a realizat cu succes două planuri cincinale. Primul plan cincinal a reluat mai multe proiecte elaborate dinainte și le-a integrat într-un plan bine elaborat al dezvoltării economice și sociale, înglobînd întreaga țară. Insistînd asupra dezvoltării agriculturii, a irigațiilor, a energiei și transporturilor, planul viza să pună bazele unui progres social și economic cît mai rapid. Acordînd un loc important în cadrul dezvoltării economice reformelor sociale și instituționale, planul a instaurat unele din principiile fundamentale care urmau să fie aplicate mai larg în cadrul celui de-al doilea plan. Reforma unui sistem agrar desuet care paraliza producția agricolă, înlocuirea lui cu un serviciu de extensiune agricolă pe scară națională, au făcut parte dintr-un vast program de dezvoltare comunală, de revitalizare a mișcării cooperatiste, dezvoltare a irigațiilor și a energiei pe o scară mai largă; întărirea și reforma structurală administrativă, crearea a numeroase instituții specializate pentru dezvoltarea micii industrii și pentru asistență specială acordată unor sectoare mai puțin favorizate ale populației, au fost, de asemenea, unele din cele mai importante puncte ale primului plan. Acesta a fost îndeplinit de o manieră satisfăcătoare.

Examinînd deceniul în ansamblu, se constată un progres general. Au cunoscut o mare extindere irigațiile, energia, transporturile, factori indispensabili unei dezvoltări agricole și industriale. Au fost date în exploatare zăcăminte miniere importante, pentru alimentarea industriilor mici și mari. Numeroase proiecte industriale au fost puse în funcțiune și au început să producă sau o vor face în anii următori. Producția agricolă a crescut cu aproximativ 41% și producția de cereale cu 46%. Productivitatea industriilor de produse manufacturate s-a dublat aproape. Proporția industriilor din sectorul public a crescut de la 1,5% la 8,4%, în special în industrii-cheie ca oțelul, cărbunele, minele și produsele chimice. Se observă de asemenea o mare extindere a capacității generatoare și o dezvoltare considerabilă a sistemului de transporturi și comunicații, în special în sectorul public. Creșterea venitului național a fost de 42% în acest ultim deceniu; dar în virtutea creșterii populației nu a fost decît de 16% pe cap de locuitor.

Progresele realizate în cursul primului și celui de al doilea plan au permis să se pună fundamentul unei dezvoltări economice rapide. Economia Indiei a devenit mult mai vastă ca importanță și diversitate și mult mai dinamică și mai complexă. Al treilea plan trebuia deci să fie mai îndrăznet în concepția sa. Acest plan prevede un efort special în domeniul agriculturii. Unul din principalele obiective ale celui de al treilea plan este mobilizarea tuturor resurselor potențiale umane disponibile în zonele rurale. Al treilea plan a acordat de asemenea o mare importanță dezvoltării educației, a sănătății publice și a altor servicii sociale. Față de 19,6 miliarde rupii în primul cincinal, de 46 miliarde rupii în al doilea, cel de al treilea plan cincinal prevede investirea a 75 miliarde rupii în sectorul public.

Comisia de Planificare a publicat recent un raport asupra progresului obținut în timpul primei jumătăți a celui de al treilea plan, subliniind progresele reale realizate în mai multe domenii esențiale ale industriei, ca oțelul, construcția mecanică, cărbunele, energia și transporturile.

Comisia de Planificare lucrează în prezent la pregătirea celui de al patrulea plan, în cadrul unui plan pe termen lung de dezvoltare ce se va extinde pînă în 1975—1976. Experiența cîștigată în cursul ultimilor 12 ani a servit la ameliorarea tehnicii planificării în diversele sectoare de activitate economică și vor fi depuse eforturi maxime de a se remedia în viitoarele planuri diferitele lipsuri și piedici. În același timp planificarea economică trebuie să rămînă un proces continuu și va trebui să ameliorăm metodele noastre și felul de executare. India este decisă să-și atingă țelul, care este instaurarea unei economii democratice, garantînd o viață demnă tuturor cetățenilor, fără deosebire de caste, clase și privilegii.

Shriman NARAYAN
membru în Comisia de Planificare

Süddeutsche Zeitung

MÜNCHEN

ARMISTIȚIU CU O.N.U.

OPINIA publică franceză a urmărit cu un interes surprinzător de mare recentele convorbiri purtate de de Gaulle și Couve de Murville cu secretarul general al O.N.U., U Thant. Despre tendința oficială de a îmbunătăți relațiile dintre Franța și O.N.U. s-a aflat cu satisfacție accentuată. În Franța, devotamentul față de O.N.U. este oarecum o moștenire politică. Liga Națiunilor trezise speranțele cele mai mari, reușind să provoace chiar entuziasm în rîndurile maselor largi.

Cînd cea de-a patra republică a întîmpinat greutăți în cadrul O.N.U. din cauza conflictului algerian, ea s-a mulțumit cu o opoziție foarte prudentă, evitînd cu cea mai mare grijă să întoarcă spatele acestei organizații internaționale. De Gaulle a avut divergențe cu organizația mondială nu din cauza Algeriei, ci din considerente principiale, în momentul intervenției militare a O.N.U. în Congo.

În aceste împrejurări, împăcarea aproape demonstrativă a lui de Gaulle cu O.N.U. nu putea fi primită decît cu satisfacție la Paris. Conducerea politică a țării este fericită că U Thant se bucură de un înalt prestigiu în fața lui de Gaulle și speranța într-o puternică colaborare a Franței la viitoarele sarcini ale O.N.U. pare justificată.

Franța poate, dacă vrea, să joace un rol proeminent în O.N.U. De multă vreme a surprins faptul că de Gaulle nu a folosit acest atu.

În momentul de față președintelui nu-i este greu să se situeze pe același plan politic cu U Thant, care se preocupă de interesele țărilor slab dezvoltate. Franța încearcă în Indochina și America de Sud o politică ce ar putea fi aprobată de țările „celei de-a treia lumi". Se pare că de Gaulle a rezistat tentației inițiale de a interveni în conflictul din Cipru. Se știe că la început Franța adoptase o poziție foarte sceptică față de intervenția O.N.U. În momentul de față i se dau asigurări lui U Thant că Parisul nu întreprinde nimic ce ar putea să tulbure misiunea sa dificilă.

După convingerea franceză, O.N.U. nu dispune de dreptul de a se amesteca direct sau indirect în treburile țărilor membre. După convingerea Parisului, sarcina de a veghea la liniște și ordine în cele mai diferite puncte ale lumii, cu ajutorul contingentelor de trupe internaționale, depășește posibilitățile O.N.U. În Cipru, Parisul a tolerat aceste măsuri, dar nu le-a aprobat nicidecum.

Fiecare pas care ar putea să aducă O.N.U. mai aproape de statutul unui guvern mondial întîmpină rezistența lui de Gaulle. De aceea, este probabil mai indicat să vorbim deocamdată despre un armistițiu între de Gaulle și U Thant.

Alfred FRISCH

Profil

EDWARD OCHAB

La 12 august, sesiunea extraordinară a Seimului Republicii Populare Polone a ales ca președinte al Consiliului de Stat al R.P. Polone pe Edward Ochab.

Născut în anul 1906, în orașul Cracovia, fiu al unor funcționari, Edward Ochab a început să muncească pentru a-și cîștiga existența de la vîrsta de 12 ani. Concomitent și-a continuat studiile. În anul 1925 a devenit absolvent al Academiei Comerciale.

Încă din tinerețe, Edward Ochab a luat parte la lupta clasei muncitoare poloneze. Începînd din 1929, activînd în cadrul Partidului Comunist din Polonia a participat la numeroase acțiuni de luptă, pentru care a fost arestat în repetate rînduri. În 1932 a organizat și a condus o mare grevă a minerilor polonezi. Ca urmare, a fost arestat și condamnat la patru ani închisoare.

După ce a ieșit din închisoare, a îndeplinit o serie de munci de conducere pe linie de partid în diferite regiuni industriale ale Poloniei. În 1937 a fost din nou arestat și condamnat la 10 ani închisoare.

În 1939, cu puțin înainte de izbucnirea celui de-al doilea război mondial, Edward Ochab a fost eliberat din închisoare. El a luat parte activă la apărarea Varșoviei împotriva cotropitorilor hitleriști. Cînd Varșovia a căzut în mîinile trupelor fasciste, Edward Ochab s-a refugiat în Uniunea Sovietică. Aici, el a fost unul din organizatorii Uniunii Patrioților Polonezi și ai primei divizii a armatei poloneze „Tadeusz Koszciuszko" care, împreună cu armata sovietică, a luptat pentru eliberarea Poloniei. În 1945, Edward Ochab a participat la luptele pentru eliberarea Varșoviei.

În perioada de după 1945, E. Ochab a deținut importante funcții de partid și de stat. În primul guvern polonez format după eliberare, Edward Ochab a condus Ministerul Administrației Publice. Apoi a fost numit locțiitor al ministrului Apărării Naționale. În 1945 a fost ales membru al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Polonez, iar în 1948, cînd a luat ființă Partidul Muncitoresc Unit Polonez, a fost membru supleant al Biroului Politic. În 1954 a fost ales membru al Biroului Politic și al Secretariatului C.C. al P.M.U.P. La cea de-a VI-a plenară a C.C. al P.M.U.P. din 20 martie 1956, a fost ales prim-secretar al C.C. al P.M.U.P. Congresul al IV-lea al P.M.U.P. l-a reales membru al Biroului Politic și secretar al C.C. al P.M.U.P.

În ianuarie 1957, Consiliul de Stat al R. P. Polone l-a numit pe E. Ochab în postul de ministru al agriculturii.

În mai 1961, Edward Ochab a fost ales locțiitor al președintelui Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone, funcție pe care a îndeplinit-o pînă în prezent.

Cu prilejul împlinirii a 50 de ani a fost decorat de Consiliul de Stat al R.P. Polone cu ordinul Steagul Muncii clasa I pentru merite deosebite în activitatea social-politică și în construcția Poloniei populare.

I. M.

Fișier

Comitas gentium

În traducere, **curtoazia internațională** constituie un ansamblu de reguli care, nefiind obligatorii din punct de vedere juridic, se aplică în practica internațională pe bază de reciprocitate, contribuind la buna desfășurare a relațiilor internaționale. În definiția acceptată de dreptul internațional contemporan, **comitas gentium** este o îmbinare de politețe, prietenie și respect.

Care sînt limitele curtoaziei internaționale ? Se știe că relațiile diplomatice dintre state, în special acea parte a lor care se referă la imunități și privilegii, cum ar fi inviolabilitatea sediului și a persoanei diplomatului, exceptarea de la jurisdicția locală etc. etc., izvorăsc din normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, în special ale celui cutumiar. Dincolo de limitele acestor relații, a căror respectare constituie o obligație juridică a statelor, guvernele, în scopul menținerii și dezvoltării bunelor relații, pot acorda diplomaților, pe bază de reciprocitate, o serie de avantaje cum ar fi : reduceri sau scutiri de tarife vamale, dreptul de a folosi peste rînd mijloacele de transmisiuni sau telecomunicații, dreptul ambasadei de a avea un medic sau o biserică proprie etc. Aceste privilegii au la bază nu o obligație internațională, ci sînt acordate în temeiul curtoaziei internaționale. De asemenea, extinderea imunității diplomatice asupra reprezentanților terților state aflate în țară în trecere spre postul lor, drepturile acordate cetățenilor străini etc. poartă, în limbaj diplomatic, numele de curtoazie internațională.

Neconstituind o obligație internațională expresă a statelor, curtoazia poate înceta oricînd. Acest gest poate fi considerat un act inamical, dînd naștere la retorsiuni și la încordarea relațiilor însă nu și la răspundere juridică.

Totuși, în numeroase cazuri, limita dintre curtoazia internațională și dreptul internațional este extrem de mobilă. Bunăoară, numeroase norme ale dreptului internațional, în special în materie de imunități și privilegii diplomatice, erau inițial respectate doar ca norme ale curtoaziei internaționale. Sau dimpotrivă, privilegiile de ceremonial, care, cu două-trei secole în urmă, formau obiectul dreptului internațional, sînt cuprinse astăzi în sfera curtoaziei internaționale.

Curtoazia internațională, care de milenii ocupă un loc de seamă în cadrul relațiilor internaționale, printr-un bun oficiu făcut cu **ob reciprocam utilitatem**, joacă un rol pozitiv în bunele relații diplomatice dintre state.

I. STANCU

Presa acum 50 de ani

Inițial, primul război mondial a atras 8 state (și coloniile lor) cu o populație de 732 milioane de oameni. Către sfîrșitul războiului fuseseră antrenate 33 de state cu o populație de 1 miliard și jumătate de oameni (75% din populația globului).

S-au dat lupte în Europa, Asia și Africa, pe un teritoriu măsurînd peste 4 milioane kmp.

Pe toată durata războiului cheltuielile militare directe ale statelor beligerante s-au cifrat la 208 miliarde dolari (la valoarea de atunci).

În timpul războiului au fost scufundate aproximativ 500 de nave militare de diverse tipuri, 1 000 de nave auxiliare și 6 000 de vase comerciale.

Flota austro-ungară se află în drum spre Sicilia, pentru a se alătura crucișătoarelor germane Goeben și Breslau care sînt urmărite de unități navale franceze și britanice.

„Adevărul" despre politica britanică : „Ceea ce determină în primul rînd atitudinile și combinațiunile Angliei este grija de a salvgarda siguranța posesiunilor ei din India... Politica orientală a împăratului Wilhelm neliniștește în gradul cel mai înalt pe englezi. Germania, veșnic în căutare de debușeuri pentru industria și pentru sporul populației sale, a început de mult în Turcia și în Arabia o politică de penetrațiune și de colonizare... Și astfel politica germană care tinde să cucerească prin penetrațiune Asia mică și Arabia s-a ridicat deodată în calea tendințelor Angliei..."

Delegații Uniunii producătorilor de petrol din Romînia, reprezentînd și societăți cu capital englezesc, solicită garanții din partea autorităților. Ei arată că, din cauza războiului, nu pot încasa bani pentru produsele lor și că sute de lucrători sînt amenințați să rămînă fără ocupație. Ministrul industriei și comerțului, Radovici, le răspunde că activitatea petroliștilor a fost diminuată pentru că societățile au adus majoritatea personalului tehnic din străinătate și că după rechemarea acestuia, în urma ostilităților, a apărut o lipsă de mînă de lucru specializată.

Socialiștii englezi organizează o mare întrunire la Manchester, protestînd împotriva războiului.

POȘTA REDACȚIEI

CONTRIBUȚII DOCUMENTARE

Mulțumim pe această cale tuturor celor care ne-au trimis în ultimul timp, adesea cu prețul unui efort personal de traducere sau redactare, materiale cu caracter informativ sau documentar. Din nou, tovarășul general-colonel în rezervă Marin Manafu ne-a împărtășit din prețioasele sale amintiri și documente.

Articolul tradus pentru noi dintr-un ziar străin de Tiberiu Arsenovici din București este fără îndoială valoros, dar pentru rubrica „Puncte de vedere" noi preferăm să traducem direct din ziarul citat, nu dintr-a doua mînă, adică după o reproducere. Aurelian Brăileanu, din Brăila, ne-a trimis o fișă biografică pentru alcătuirea unui „profil" pe care o vom folosi la momentul potrivit. De la Ioan V. Diaconescu, din București, am primit extrase din carnetul cu însemnări făcut de un cetățean anonim în zilele primului război mondial. Apreciem cu atît mai mult osteneala pe care și-a dat-o cititorul nostru cu cît, după cum ne spune, „carnetul este scris cu cerneală, creion chimic, creion negru... pe alocuri cerneala s-a întins de umezeală, iar creionul s-a cam șters". Nu vom reproduce totuși aceste extrase, întrucît reprezintă doar niște reflecții personale, de interes restrîns, fără a aduce date inedite. Preferăm să continuăm extrasele din presa vremii, la rubrica corespunzătoare.

RUBRICI FIXE

Cititorul George Dumitrescu din București exprimă dezideratul ca întreg materialul publicat în revistă să fie sortat pe rubrici. Reținem din ampla și aprofundata analiză a revistei pe care ne-a trimis-o : „Pe baza unei îndelungate experiențe de profesor — am avut elevi de toate vîrstele — vă pot spune cu certitudine că oamenii maturi cu greu se pot desprinde dintr-o anume succesiune de idei pentru a trece la alte probleme". Domnia-sa sugerează introducerea unor noi rubrici ca de pildă una rezervată problemelor mișcării de eliberare națională, o altă rubrică „de prezentare periodică a țărilor neeliberate, a perspectivelor pe care le au", o rubrică a revendicărilor muncitorești, o rubrică a marilor lupte politico-economice în jurul unor produse de bază ca petrolul, bumbacul, cauciucul etc. Dar în cele 32 de pagini ale revistei noastre, după cum ați observat desigur și dv., afară de rubricile permanente „Lumea într-o săptămînă", „Puncte de vedere", „Convorbiri, interviuri, ecouri despre Romînia", „Profil" etc., apar și rubrici cu caracter periodic cum ar fi „Lumea în cărți și reviste", „Reportaj pe glob", „Pe urmele istoriei", și altele. Nici măcar aceste rubrici, urmărite în general cu atenție de cititori, după cum ne-o confirmă scrisorile primite la redacție, nu-și pot găsi locul în fiecare număr al revistei din cauza abundenței de material. De aici necesitatea ca probleme de felul celor evocate de dv. să fie tratate în rubricile existente sau în afara lor. Așa se explică faptul că la „Lumea într-o săptămînă" se inserează și corespondențe sau articole referitoare la manifestări cu caracter social, acțiuni culturale etc. În altă ordine de idei, unele dintre temele din istoria diplomației romînești sugerate de dv. au fost tratate în revista noastră, celelalte își așteaptă rîndul.

Petre Antonescu din Brașov este împotriva publicării „Poștei redacției". Noi apreciem că prin intermediul acestei rubrici realizăm un contact cu cititorii, foarte util pentru revistă. Iată de ce îi răspundem la... „Poșta redacției".

SUGESTII

Dintre sugestiile primite în ultimul timp, notăm : Vasile Runcan, din Tîrlișua Agrieș, ar dori să citească un reportaj despre populația kurdă din Irak. Asemenea materiale au apărut în revista noastră atunci cînd problema kurdă a fost în actualitate. Vom mai reveni asupra acestei teme.

Dumitru Ene din București ne propune să scriem despre actrița Elvira Popescu. Ar fi mai potrivit să adresați această solicitare revistei Teatru sau revistei Cinema. Informațiile cerute de Petre Suciu din Socodor-Criș pot fi găsite în manualele de Istorie Antică. Ultimele două scrisori primite de la Nicolae Făulete din Costești-Horezu conțin sugestii pe care le-am reținut. Unele dintre ele — de pildă cea de a publica profilul președintelui Mexicului — și-au și găsit oglindire în paginile revistei. Articolul sugerat de Ilie Borca din Sebeș Alba nu intră în profilul revistei noastre. Cititorului Ion Frasin din Bacău îi mulțumim pentru bunele aprecieri.

Mircea Florea din București ne scrie că ar dori să citească în revistă noi amănunte despre viața și activitatea lui N. Titulescu. În legătură cu cea de a doua problemă pe care o ridicați, faceți probabil o confuzie. U.N.E.S.C.O., organizație internațională care — așa cum o arată și numele — se ocupă de probleme de învățămînt, știință și cultură, nu studiază chestiuni de ordin militar.

PRECIZĂRI

Prof. Adolf Minuț din Dochia, Piatra Neamț, ne întreabă dacă John McCormack, președintele Camerei Reprezentanților din S.U.A., este și vicepreședinte al S.U.A. și cum ar putea fi propus drept candidat la funcția de vicepreședinte al S.U.A., din partea partidului democrat, actualul ministru al Apărării, Robert McNamara, care este republican.

John McCormack nu este și nu a fost vicepreședinte al S.U.A. Confuzia care se face în mod curent în această privință se datorează faptului că președintele Camerei Reprezentanților este — în lipsa unui vicepreședinte — primul care urmează la succesiunea prezidențială în cazul dispariției sau indisponibilității președintelui statului american. După el vin președintele Senatului, președintele Curții Supreme, și apoi membrii guvernului, începînd cu secretarul de stat.

McNamara nu va candida la vicepreședință întrucît, după cum a precizat președintele Johnson, el nu va lua ca partener pe nici unul dintre membrii actualului cabinet. Apartenența la partidul republican nu l-ar fi împiedicat să candideze pe lista democraților, așa după cum nu îl împiedică să participe la actualul guvern.

Ilie Vlad din Bocicod, raionul Vișeu, ne întreabă dacă familia lui Patrice Lumumba s-a întors în Congo și dacă Antoine Gizenga face parte din guvernul Chombe. Soția și copiii fostului premier congolez se află în continuare în R.A.U. Nici Antoine Gizenga, nici vreunul din adepții săi politici nu face parte din guvernul congolez.

Ion Mușat din Ploiești ne întreabă dacă în Japonia există forțe armate. În conformitate cu constituția adoptată imediat după război, Japonia s-a angajat să nu dispună de „forțe terestre, navale și aeriene sau alt material de război". Pornind de la această prevedere, în Japonia au fost create „forțe de securitate națională" pentru asigurarea ordinii interne. În ultimii șapte ani, un consiliu guvernamental a lucrat la pregătirea unui proiect de revizuire a constituției. De curînd, el și-a prezentat raportul final. În conformitate cu acest proiect, ar urma ca Japonia să-și reconstituie forța armată. Altă prevedere de modificare a proiectului de constituție se referă la persoana împăratului care ar urma să redevină „șeful statului" în loc de „simbolul statului", funcția simbolică rezervată de constituția în vigoare. În ultimii ani în Japonia s-a dezvoltat o mișcare de masă împotriva proiectelor de modificare a constituției.

Octav Marinescu din Hîrlău vrea să știe dacă cele două republici Congo au alcătuit în trecut un singur stat. Acesta ar fi, după părerea sa, motivul pentru care au același nume. Nu. Numele celor două țări vine de la fluviul Congo care le străbate pe amîndouă. După cum se știe Congo cu capitala Leopoldville a fost pînă în 1960 colonie belgiană iar Congo cu capitala la Brazzaville, colonie franceză.

Întrebări și răspunsuri

Ce va cuprinde Marea Enciclopedie Africană, la a cărei elaborare lucrează savanți din Africa și din alte continente ?

Ideea unei astfel de enciclopedii datează din 1909 și aparține eminentului luptător pentru libertatea popoarelor de culoare, prof. afro-american W. E. Dubois, decedat în 1963 la Accra. Această operă va cuprinde o prezentare a întregului continent african și a insulelor sale, inclusiv Madagascar, din punct de vedere istoric, politic, economic și social. Planul întregii lucrări a fost elaborat la Accra, unde se află sediul central al Secretariatului Enciclopediei, secretar general fiind prof. William Hunton, fost colaborator al dr. Dubois. Au fost create șase comitete regionale reprezentînd Africa de nord, Egiptul și Sudanul, Africa centrală, Africa de vest, Africa de est și Africa de sud. În prezent comitetele desfășoară o intensă activitate pentru alegerea membrilor viitorului Birou, care va conduce editarea Enciclopediei și care va fi alcătuit din 30 de membri reprezentînd cele șase regiuni ale continentului african.

Temele primului volum au și fost predate redactorilor de specialitate : ele cuprind o largă cronologie a istoriei Africii din anul 5 000 î.e.n. pînă în zilele noastre. Celelalte volume vor fi consacrate instituțiilor social-politice, economiei africane și bogățiilor naturale ale continentului ; artei și literaturii ; grupurilor etnice, limbilor, dialectelor, problemelor de educație și sănătate. Această Enciclopedie va însuma 16 volume.

BREVIAR

6 august

La Klagenfurt (Austria) a avut loc deschiderea Tîrgului internațional al produselor lemnoase. La deschiderea tîrgului a participat și o delegație romînă condusă de Mihai Suder, ministrul economiei forestiere.

10 august

Cu prilejul vizitei de prietenie pe care delegația Consiliului Național al Femeilor din R. P. Romînă o face în R.P.D. Coreeană la invitația C.C. al Uniunii democrate a femeilor coreene, la Phenian a avut loc o adunare organizată de Uniunea Democrată a femeilor coreene.

11 august

La funeraliile lui Aleksander Zawadzki, președintele Consiliului de Stat al R. P. Polone, președintele Comitetului Frontului unității poporului, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.U.P., a participat o delegație alcătuită din tovarășii Gheorghe Apostol, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Grigore Geamănu, secretarul Consiliului de Stat, general de armată Iacob Teclu, membru al Consiliului de Stat, și Gheorghe Diaconescu, ambasadorul R. P. Romîne în R. P. Polonă.

Ștefan Nicolau, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, a primit pe Ivan Kraiacici, președintele Adunării Republicii Socialiste Croația din R.S.F. Iugoslavia.

La invitația Ministerului Industriei Petrolului și Chimiei a sosit în Capitală Humayun Kabir, ministrul petrolului și chimiei din Republica India.

La București a fost semnat de către Întreprinderea de stat pentru comerțul exterior Industrial export un contract potrivit căruia aceasta va livra către organizația ghaneză „Water Resources and Power Secretariat" două instalații de foraj tip 4 LD, împreună cu materiale și accesorii, precum și un contract de asistență tehnică pentru montarea și punerea în funcțiune a instalațiilor.

La Praga a avut loc vernisajul expoziției artiștilor plastici romîni Alexandru Ciucurencu și Geza Vida.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O PRODUCȚIE ITALO-FRANCEZĂ

SECHESTRATUL DIN ALTONA

Cu : Sophia Loren,
Maximilian Schell
Frederic March
Robert Wagner
Françoise Prevost

SCENARIUL: d'Abby Mann, Cesare Zavattini
după piesa lui Jean-Paul Sartre
REGIA : Vittorio de Sica
IMAGINEA : Roberto Gerardi
MUZICA : Dmitri Șostakovici

LUMEA — PUBLICITATE

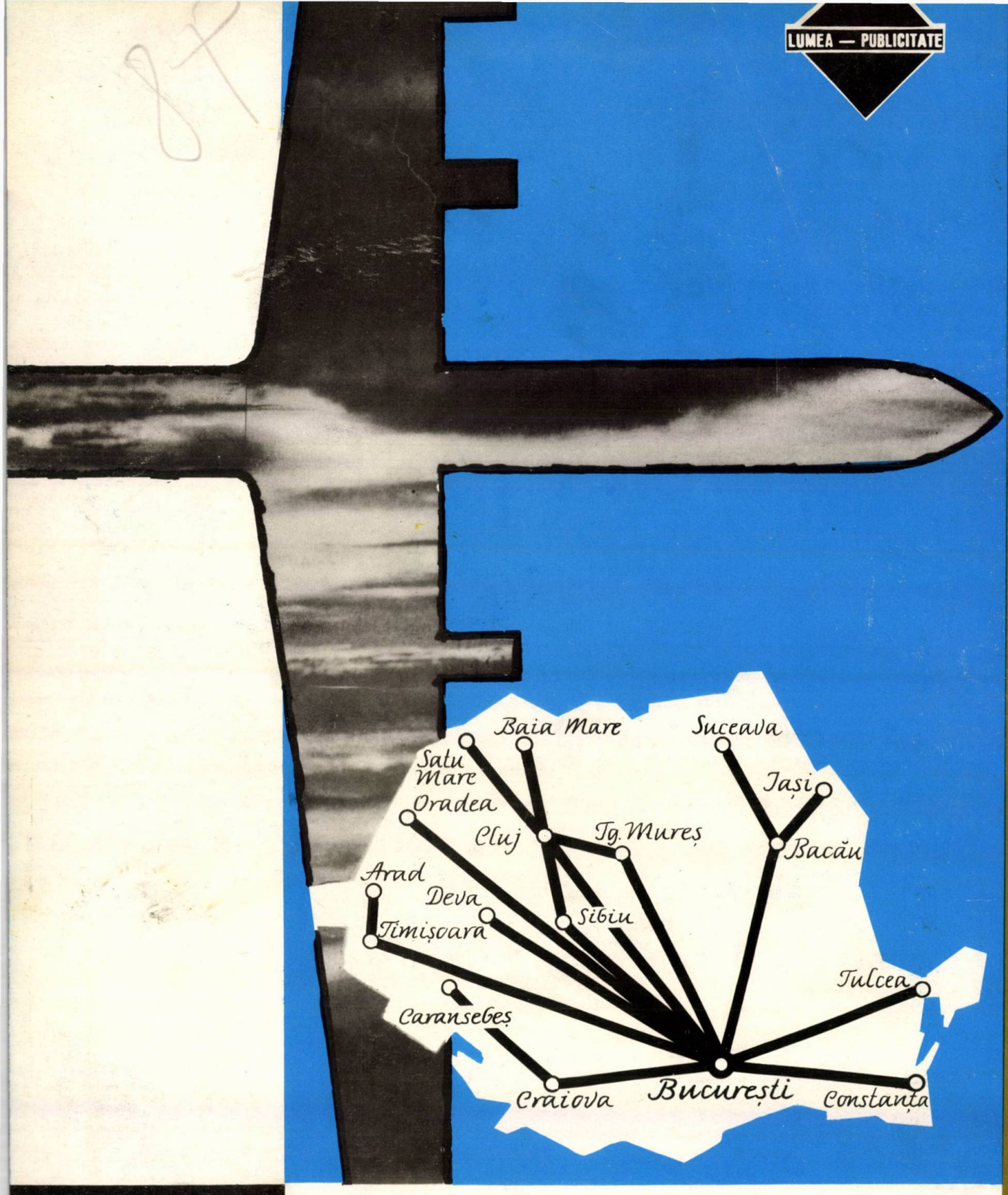

tarom

2 Lei